Mike McCormack

KOMADAN NOTLAR

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN: ASLI ARABOĞLU

AYRINTI

MIKE MCCORMACK

Batı İrlanda'dan gelmekte ve şu an Galway'de yaşamaktadır. Yazarın daha önce yazdığı iki kitap daha bulunmaktadır. *Getting it in the Head*, Rooney Prize da dahil olmak üzere birçok ödül kazanmıştır. Diğer kitabının adı ise *Crowe's Requiem*'dir.

Ayrıntı: 1432
Bilimkurgu Dizisi: 7

Komadan Notlar
Mike McCormack

Kitabın Özgün Adı
Notes From A Coma

İngilizceden Çeviren
Aslı Araboğlu

Yayıma Hazırlayan
Duygu Gençağ

Son Okuma
Öykü Badur

Originally published in the English language under the title
Notes from a Coma Copyright © Mike McCormack, 2005
No part of this book may be reproduced, in any form without
written permission from the publisher.
Published by arrangement Soho Press via AnatoliaLit Agency

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları AnatolilaLit aracılığıyla alınmıştır.

Kapak İllüstrasyonu
Berat Pekmezci

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı ve Cilt
Deren Matbaacılık Ambalaj San. ve Tic. Ltd. Şti.
Beylikdüzü OSB Mah. Orkide Cad. No: 9/Z
Merkez Köyü / Merkez Bucağı / Beylikdüzü / İstanbul
Tel.: (0212) 875 48 86-87 - Fax: (0212) 875 48 88
Sertifika No.: 34011

Birinci Basım: *Temmuz 2020*
Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-605-314-462-5
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hocapaşa Mah. Dervişler Sok. Dirikoçlar İş Hanı
No: 1 Kat: 5 Sirkeci - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari

Mike McCormack

Komadan Notlar

Algılarım her ne zaman ortadan kalkarsa, derin uykudaymış gibi uzun süre kendimden habersiz olurum ve uzun süre gerçekten var olmadığım söylenebilir.

-David Hume

Benim başlıca prensibim şudur: Suçluluktan asla kuşku duyulmamalıdır.

Franz Kafka, "Ceza Kolonisinde"

komadan notlar*

* *Olay Ufku*

... çünkü o artık hem cevaba götüren uyarıcı hem de yaşadığını kendine özgü olarak bilendir. Adı, ülke basını ve elektronik medya aracılığıyla bulanıklaşan, ülkenin bilincinin kendisini biçimlendirdiği sinapslerden biridir aynı zamanda. Tartışmalarda ve kamuoyu yoklamalarında alevlenerek, yazınsal saçmalıkların ve telefon bağlantılı radyo programlarındaki karşılıklı çağrı-cevap formatının ötesinde, ülkeye ait olan bilincinin kendini tanıdığı ve kendini tanırken tanıdığı lokuslardan biridir karışık zihni...

Varlığı –bu sözcük yeterince güçlü değil– artık kesintisiz bir vaka raporudur. Bu rapor, her gün, resmi gazetenin ön sayfasının altı sütunluk bölümünü kaplayan EEG takiplerinin özetini içeriyor. Bütün ülkede akıl çağının (7 yaş sınırının) üstünde ve altındaki çocuklar sınıflarının duvarlarına boydan boya onun delta dalgalarının iniş ve çıkışlarını çiziyorlar. Yeryüzü korteksinin üzerine MR ve EEG takiplerinin kesintisiz akışı da yansıyor. Başka bir yıldızdan –yüksek basınç hava sahası ve olukları, çöküntüler ve gel-git hareketleri gibi– meteorolojik rapor görünümleri de mevcut. Elektronik olarak ayrıştırılan bu görüntüler, yatak odalarımıza ve iş yerlerimize kadar getiriliyor, ekranlar ve monitörler arasında gerilen tel, kazık çakılarak, üzerine asılıyor. Moda ve tasarım endüstrisi tarafından kaçak yollarla temin ediliyor olmasının ardından şimdi geriye dönük olarak telif hakkı ve patent yasası ile korunuyorlar; yazar ahlaki hakkı olduğunu ileri sürüyor...

Uyarılmış cevabını görüyor ve her şeye rağmen gurur duyuyoruz. Devam

eden incelemenin aksine ülkenin merhamet refleksi henüz bir alışkanlık göstermedi. Gerçek bir endişe var; en son kriz günü aniden alevlenen merhametin ötesinde kendine özgü bir korkunun endişesi. Ruhumuza dokunur, hikâyenin ve siyasetin mutlu uyumu içerisinde, halkın ilgisi artık halka olan ilgiden ibaret. Onu tam olarak önemsemiyoruz ama yine de ona zihnimizde katlanıyoruz...

frank lally

O gün Anthony için üzüldüm, yalan değil. Neredeyse yirmi yıl önceydi ama geçen haftaymış gibi hatırlıyorum.

Arabalar ve sığır kamyonu yolda karşılaştığında öğleden sonra saat iki civarıydı. Onları takip ettim, avluya vardığımda kamyon arka kapağını ambar kapısına yanaştırmıştı, veteriner ile kâhya ise sürüyü halen yüklüyorlardı. Anthony, yakasını yukarı kaldırmış, evin arkasında ayakta dikiliyordu. Yanına gidip arkasında bekledim, hiçbir şey söylemedim. Ne söyleyebilirdim ki?*

* O yılın Ocak ayında cumhuriyetteki ilk BSE vakalarından biri batı Mayo Louisburg'daki Anthony O'Malley'nin çiftliğinde patlak verdi. Avluda sendeleyerek yürüyen, dengesini sağlayamayan ve açık bir şekilde yönünü bulamayan çift tırnaklı Frizye sığırı iki gün izlendikten sonra izole edilerek veteriner çağrıldı. Simon Conway'in geçici teşhisi tedavi edilemez nörolojik bir bozukluk oldu. Hayvan yok edildi, kan ve beyin dokusu örnekleri alınarak mühürlü, tarihli, numaralı bir şekilde Dub-

Pis bir gündü yine, bütün gün şakır şakır yağmur yağıyor ve avluda yüzünüzü kesercesine bir rüzgâr esiyordu. Kimse bir şey söylemedi ama bütün sürüyü –sekiz Frizye sığırı, bir çift yavru ve iki buzağıyı– kamyona yüklemek yirmi dakikadan fazla zamanlarını almadı. En ufak bir kargaşaya yol açmadan hayvanlar birer birer o rampayı çıktı. Pazartesi sabahı iki ya da üç hayvanı pazara götürüp yüklerken çoğunlukla çok daha fazla sıkıntı çekiyorduk diye düşündüğümü hatırlıyorum.

Kamyonun arka kapağını takıp hareket ettiler. Komiser Jimmy Nevin'i gördüm, Anthony'e doğru geliyordu. Fakat aklında her ne varsa fikrini değiştirdi ve kamyonun çıkması için kapıyı açarak durdu. Anthony tek bir kelime etmeden eve döndü. Kamyonu tepeden aşağı inerken izledim ve ana yola doğru döndüğünü gördüm. Jimmy Nevin kapıyı kapattı ve bana doğru yürüdü.

"Gitmeden önce" dedi, "bunu ona verin."

Kahverengi bir zarf verdi bana.

"Karantina emri. Altı ay."

Anthony o geceden sonra Thornton'un yerinden uzaklaştırıldı ve orda tekrar bir içki içebilmesi yıllar aldı.

Anthony boş bir odada bile kavga edebilmekle ünlüydü bir zamanlar; çabuk öfkelendiği ve yumruklarıyla işi bitirdiği günlerdi. Birkaç kez onu Londra'da ve başka bir yerde kavga ederken görmüştüm. Karşı karşıya gelmek isteyeceğiniz biri değildi. Fakat bunların hepsi geçmişte kaldı ya da öyle olduğunu düşündüm. Her şey o gece Thornton'ın yerinde Anthony için geri döndü.

Öğleden beri içiyordu ve saat onbir olduğunda fazlasıyla içmişti artık. Barın arkasında içki hazırlayan Ger –o

---

lin'deki ulusal laboratuvara analiz için sevk edildi. Altı gün sonra BSE vakası doğrulandı ve bir önceki yıl getirilen kontrol tedbirleri uyarınca Anthony O'Malley'in bütün sürüsü yok edilmek üzere götürüldü.
Enfekte hayvanları içeren tüm sürülerin yok edilmesi ancak dokuz yıl sonra İngiltere ve diğer AB ülkelerinde zorunlu hale gelecekti. Floransa Anlaşması'nda düzenlenerek kararlaştırılan önlemlerin arka yüzünde yavru hayvanların itlaf edilmesinin daha da genişletilmiş hali, gayri resmi bir şekilde Herod Seçeneği olarak sunulan bir önlem yatmaktadır.

zamanlar henüz gençti– Anthnony'e artık içki vermeyecekti. Bardan çıkıp onu kapıya kadar geçirmeye çalıştı. Anthony elbette buna izin vermedi. Kendi başına içeri girdiği gibi aynı şekilde dışarı çıkacaktı. Öyle de yaptı. Daha fazla içemediğini fark etti ve birkaç dakika sonra çıktı.. Fakat hikâyenin tamamı bu değildi. Bu hikâyeyi benden daha iyi anlatan Eilee Flynn'dan dinlemeyi tercih ederdiniz, Flynn o gece ordaydı. Sonrasında olan biten için güldü ama o gece ölmediği için şanslıydı. Pat! Kapının büyük camı içeri doğru patladı ve bu sarı gaz tüpü Flynn'ın masasından aşağı inerek tezgâha kadar savruldu. Anthony, kollarını kıvırdığı gömleği, arkasından yere doğru sarkan ceketiyle dışarda şakır şakır yağan yağmurun altında bekliyordu. Adamın biri yüksek sesle adeta kükrüyordu, lanet!

O geceyi barakada geçirdi, uzun süre kalmadığı için şanslıydı. Thornton'ın yeri suçlamada bulunmadı. Eğlenceden haberleri vardı. Bir masanın ve yeni bir camın ücretine razı oldular ancak Anthony'ye başka bir yerde içmesi gerektiğini söylediler. Ertesi sabah Jimmy Nevin beni aradı ve Anthony'yi eve getirmek için barakaya indim. Bütün kasaba o zamandan beri elbette onu konuşuyordu. O gün arabayla birlikte eve dönerken, Anthony'nin kasabadakilere onun hakkında konuşmaları için o gün olandan çok daha fazlasını üç ay içinde vereceğini hiç düşünmemiştim. JJ hayatına girdiğinde bunu başardı.

anthony o'malley

Orada onu yatarken düşünmeden ne bir gün ne de bir saat geçti, Killary'de*, o gemide. Ve hatırladığım şey

* Çocuklar için yazılmış bir coğrafya kitabı size Killary'nin İrlanda sahil şeridindeki tek doğru düzgün fiyort olduğunu söyleyebilir. Ordovisyen kumtaşı ve Silüryen kuvarsitlere doğru altı kilometre batıdan-doğuya uzanarak Mayo-Galway sınırını oluşturur. Bir zamanlar, dik yakaları ve korunaklı sularıyla maden arama, ucuz tatil, konaklama, midye yetiştiriciliği ve denizle ilgili eğlence aktiviteleri için cazip bir yerdi. Şimdi ise koruyucu yasalar tarafından sınırlandırılarak özellikli bir milli parkın odak noktası niteliğindedir ve dünyanın bu bölgesinde gezginlerin rehberlerinde bulunmaktadır.
Turistler için hazırlanmış tanıtım yazılarından hiçbirinin bahsetmeyeceği şey bu körfezin tanımlanamaz bir hüzün atmosferiyle kaplı olduğudur. Halen, yedi nesil süren hüzünlü, hatırlatıcı girişimlerin ve uyumsuz tarihsel yorumlamaların ardından kaya ve su boyunca yankılanan, kısmen ışık ve iklim faktörlerinin kandırmacası kısmen de tarihsel bir trajedinin ağır ağır kaybolan kalıntıları. Şimdi, akromatik bir spektrumda koyu kurşuni renge yakın gri gölgelendirme düşünün; aynı zamanda yoğun kümülüs bulutlarının ulusal ortalamanın üstünde beş santimetre yağış döktüğünü düşünün. İşte şimdi bu körfezin duvarlarına yansıyan ışığı

eskiden yaptığımız tartışmalardı. Şu an oturduğun yerde, işte o sandalyede günün işini bitirdikten sonra, mazot ve çimento içinde nasıl oturacağı konusunda yaptığımız tartışmalar. Muhtemelen işten sonra ve büyük ihtimalle birkaç kadeh içecekti onunla. Ve her zaman yaptığı gibi aynı şekilde başlayacaktı.

"Bir beyaz eşyayı satın almak gibi Anthony, öyle değil miydi?

"Yatağına git, JJ. Yemeğini yedin mi?"

"Yemeği boş ver, bana hikâyeyi anlat. Pazarlık sürecini, tekrar anlat bana."

Ona yemesi için bir şeyler hazırlayacaktım, sandviç ya da bir tabak çorba çünkü büyük ihtimalle akşam yemeğinden bu yana midesinde bir şey kalmamıştı. Fakat yemekle ilgisi yoktu. Duymak istediği tek şey hikâyeydi, hikâyesiydi.

"İki yüz dolardı, değil mi?"

"Yemeğini bitir, JJ, saat gece yarısını geçti."

"Bu para o zamanın değeriydi, değil mi?" Üç yüz Alman markının üstünde ya da bin yüz pound, eğer sterlin almak isteyen birilerini bulabilirsen tabi?"

Bütün gece sürebilirdi. Orada her ayrıntıyı didikleyip oturabilirdi, defalarca dinledikten sonra ve halen, geçen tüm yıllardan sonra, bu durum karşısında şaşkındı.

"Ve teklif fiyatı neydi, Anthony, başlangıç neydi? Alnımın üzerine damgalanmış mıydı yoksa ayak başparmağımdan sarkan küçük bir etiket mi vardı?"

"Öyle değildi."

"Öyleyse açılış teklifin neydi? Az, az ve aşırıya kaçmadan geldiğini söyleyebilirim. Elini erken göstermek istemedin sekiz yüz pound, bu muydu? Pek emin değil misin yoksa?"

---

kafanızda canlandırdınız. Vitamin D eksikliğine, serotonin seviyelerinin taban değere düşmesine, nörotransmitterlerin yayılmasına ve hafif ama kaçınılmaz soyut depresyona elverişli olan bir ışık türüdür bu. Hayaletlerin günün her saatinde ziyaretlerini yaptığı bir ışık türüdür.

"Yatağına git, JJ, şimdi zamanı değil."

"Anlaşma yapmak için bir sığır satıcısı gibi el sıkışmadan önce eline tükürdün mü?

"Böyle olmadı ve bunu biliyorsun sen."

"Elbette bu şekilde değildi fakat gerçek bu, değil mi?"

Ve aynı zamanda satıcı pazarında da olduğu gibi öyle değil mi? Taleplerle baş edemediler. Hepimiz tahtadan ağılımızda, alt alta üst üste orada."

"Tahtadan bir ağıl değildi, JJ, bir yetimhaneydi orası. Yüce İsa, sen her şeyin bundan ibaret olduğunu biliyorsun. Yüzlerce kez anlattım sana. Neden halen bu ayrıntılarla uğraşmaya devam ediyorsun?"

"O bir hikâye, Anthony, bir uyku öncesi masalı. Masaldaki kötü cadıyı tekrar anlat bana."

Bundan sonra, anlatmaya razı olacaktım. Belli bir yere kadar sorgulayıp kurcalayacaktı, en iyisi mümkün olduğunca hızlı bir şekilde anlatmak ve bitirip yatağa gitme noktasına varmaktı.

"Adı Dragana'ydı değil mi?"

"Evet, JJ, adı Dragana'ydı."

"Ve kasap gibi hazır bekleyen bir çift kolu ve üzerinde siğil bulunan kanca bir burnu vardı. Süpürgesi köşede duruyordu."

"Her ne diyorsan sen, JJ."

En sevdiği bölüm olan, koltuğunda iki büklüm gülmeye başlayacağı yer burasıydı.

"Ama ondan hiçbir şey almadın, bu doğru değil mi?"

"Evet bu doğru, JJ, ona nasıl davranması gerektiğini öğrettim."

"Cadı ya da değil, kimin patron olduğunu gösterdin ona."

"Evet, JJ, ayıkladım onu."

"Onunla sıkı pazarlık ettin, bu değil miydi yaptığın şey?"

"Evet, JJ, onunla pazarlık ettim."

O gülmekten düşecekti neredeyse artık, benim için gülmekten ya da ağlamaktan yanaklarından süzülen gözyaşlarının tarifi yok asla.

"Onunla pazarlık yaptıktan sonra" soluk soluğa kalmıştı, nerdeyse boğulacaktı. "İşte beni mahveden kısım bu. Gerçekten onu iki bin dolara ikna ettin." Çay bardağı ya da çorba kâsesi sandalyeden aşağı dökülecekti. "Sağlıklı bir çocuk iki bin beş yüz dolar ediyordu ancak sen iki bine indirdin onu."

"Evet, JJ, onunla pazarlık ettim, indirdim."

"Ve iki bin dolara el sıkıştınız."

"Evet."

Bazı geceler burada bitebiliyordu, en kötüsü geçmişti ancak çoğu gece sonuna kadar gitmek isterdi.

"Daha da kötüye gitmiş olabilirdi sonu, değil mi? Eski takas yöntemini kullanmış olabilirdin."

"Evet, JJ, öyle bir şey işte."

"Hayır, sadece öyle bir şey değil". Hikâyeyi doğru anlat, kaçmaya çalışma. Sigara ve televizyon, bunun gibi şeylerdi, değil mi? Bana sigarayı yeniden açıkla."

Artık başka çıkış yolu yoktu; hikâyenin sona doğru gittiğini görmek zorundaydım.

"Mekân kargaşa içindeydi, JJ, ekonomi darmadağın ve para neredeyse değersizdi. Altın standardı bir paket sigaraydı. Bir paket Kent sigarası iki dolara satılıyordu."

"Öyleyse beni binlerce paket sigaraya satın almış olabilirsin."

"Eğer böyle düşünmek istersen."

"Böyle düşünmek istemiyorum ancak bu şekilde oldu, öyle değil mi?"

İşte bu, yüzündeki o ifadeyle sandalyesine yaslanıp gömüldüğü, kendi kendine konuşmaya başlayacağı andı.

"Ve kimse tuhaf olduğunu düşünmedi. Kimse orada bekle demedi, bu doğru değil. Elini arka cebine sokup bir çocuğa ait bir tomar notu öylece teslim edemezsin. O günler geçer. Kimse bunun yanlış olduğunu düşünmedi?"

"Nasıl bir şey olduğunu bilemezsin. Kaos, şiddet, o yetimhanelerdeki koşullar. Sen şanslıydın, JJ."

Ona bunu ilk söylediğim zaman, yüzündeki ifadeyi hatırlıyorum. Sanki başından aşağı kaynar sular dökülmüştü ya da elimin tersiyle vurmuştum ona. Onun bana vuracağını zannetmiştim. Ama sandalyesine yaslandı ve bardağın içine baktı.

"Yatağa gidiyorum, JJ. Çalışmak için dinç kalmak zorundasın."

"Son bir sigara, sonra gideceğim. İyi geceler."

"Bütün gece ayakta kalma."

Ama elbette ayakta kalacaktı. Sabah onu yerde, yanında sigara izmaritleriyle dolu kül tablasıyla birlikte, şu an oturduğun sandalyeye yaslanmış halde bulacaktım. Bütün gece sigara içerek ve olanları düşünüp taşınarak geceyi ayakta geçirecekti. Kendini, şanslı olmayı, yapılan pazarlığı ve bir beyaz eşyaya benzettiği hayatını düşündü.

Onu ilk gördüğümde herhangi bir şey gibi ama sağlam görünüyordu. Diğer altı çocukla birlikte beşikte yatıyordu, hepsi birbirinin üstüne çıkmış domuz yavruları gibiydi, sadece yarısından azı, birkaçı temizdi. O ise geride kalan diğerleri gibi kirliydi ve beşiğin parmaklıkları arasından bir çocuğun sahip olabileceği bir çift gözün en büyüğüyle bakıyordu. O kadar büyüktü ki kafasından dışarı fırlayıp yere ayaklarımın yanına doğru yuvarlanacağını düşündüm. Ve eğer gözleri renkliyse de, odanın ışıklandırmasının yetersizliğinden dolayı o an ne renk olduklarını size söylemem mümkün değildi. Kömür gibi siyahtı, belki de onun kadar sertti, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ancak bu, ışığın yanıltmasıydı. Artık biliyorum JJ'in gözleri koyu yakut kırmızısıydı, sütsüz demli çay rengi gibi. Onları anlamak için iyi bakmalısınız.

Orada durup ona bakarken odanın yaban arısı dolu olduğunu düşündüm; her yerde vızıldama sesi vardı. Ama yaban arısı olamazdı. Martın ortasıydı, dışarda yirmi santimetre kar vardı, bu çılgın şehirde bile yaban arısı ve

kar aynı zamanda olamazdı. Dişlerini gıcırdatıyorlardı. Çocukların her biri, dişlerini diş etlerine sürterek gıcırdatıyorlar ve odayı dolduran bu vızıldama sesini çıkartıyorlardı. Arkalarına yaslanarak birbirlerine doğru yayılmışlardı, sırt üstü yatıyorlardı, her biri çenelerini bir yandan diğer yana doğru hareket ettiriyordu, soğuk temiz havadan başka bir şey çiğnemiyorlardı.*

* Önceki yılın Aralık ayında Lider Saray Meydanı'ndaki Merkez Komite binasının balkonundaydı ve aşağıdaki kalabalığı işaret etti. Sıfırın altındaki sıcaklığı meydanın arkasına taşıyan sesi, kalabalığa, son otuz yılın ortak kapsamlı deneyinin, komşu ülkelerdeki son siyasi gelişmeler yüzünden hiçbir şekilde tehlikeye atılmadığına dair güvence verdi.
Her zaman olduğu gibi karısı da onunla omuz omuza durdu. Kırk yıl boyunca burası onun mekânıydı; gerçekten de büyük bir aşk yaşadılar. Birbirlerinden güç aldılar ve bu gücün her parçasına ihtiyaç duyuyorlardı; birlikte bütün ülkeyi yıktılar. Öncelikle, ülkenin Tanrının başyapıtlarından biri olduğunu göz önünde bulundurursak, bu basit bir beceri değil...
Mitinge sekiz dakika kala kalabalık huzursuzlaşıyor, belirgin alçak sesli uğultular diktatörün konuşmasını kesmeye başlıyor. Başlangıçta hışırtıdan başka bir şey değildirler ancak daha şimdiden gerçek muhalif sesi oldular, bu tarz tarihi olaylarda emsalsiz bir sestir bu. Kendi gücünün kontrolünde, yavaşça artık açıkça duyulabilir bir şekilde, güçlenme, otuz yıllık utanç ve mahrumiyet ortaya çıkmaya başlıyor. Liderin yüzü elmacık kemiklerindeki boşluğu dolduran anlık gölgelerin ortaya çıkmasıyla şüphe içinde seğirmeye başlıyor. Karısı ona doğru eğilip ve rahatça duyulabilecek bir şekilde şöyle diyor, "Onlara bir şeyler için vaatte bulun. Konuş onlarla." Bu tam olarak belirli bir zamanın doğal akışını sürdürdüğü noktada, tarihin kırıldığı andır. Yeni bir döneme geçilmiştir, bu dakikadan itibaren yeni bir takvim başlıyor.
Bundan dört gün sonra, Noel Günü, Lider ve karısı aceleyle toplanan bir mahkemede yargılanmadan önce, askeri bir barakadaki bir çocuk okulunun sırasında oturacaklardır. Onlara yapılan suçlamalar, bir toplumu yozlaştırıp yoksullaştırmaktan toplu katliama kadar çeşitlilik gösterecektir. Ne tür bir misilleme yapacağı bilinmeyen video kayıtlarına karşı tutulan raporlar, suçlama okunduğu sırada Lideri sanki başka bir yerde önemli bir randevusu varmış ve kaçıracağı konusunda endişeleniyormuş gibi saatine bakarken gösterecektir. İyi düşünülmüş, mükemmel bir aşağılama anı olacaktır bu. Zihinsel dengesizlik özrünü reddederek, sinirlerine hâkim olacak, mahkemeyi reddettiğini ve sadece Büyük Millet Meclisine yanıt vereceğini söyleyecektir; bu tarz şeylerde deneyimli biri olduğundan, tanıdık birini gördüğünde bunun göstermelik bir duruşma olduğunu fark edecektir. İdam cezası okunduğunda ve odadan götürülürken kısık sesini duyacağız "Enternasyonel." Karısı, bununla birlikte,

Bu yüzden ne yaptığımı biliyor gibi görünmeye çalışarak ve sütten kesilmiş yavrulara bakan sığır satıcısı gibi beşiklere dikkatlice bakarak, ellerim arkamda bağlı, odada geziniyordum. Ama ne kız ne de erkek yeğeni olmayan batı İrlandalı –43 yaşında– yaşlı bir bekar olarak bir çocuk bulma konusunda ne bilebilirdim ki? Nereden bakmaya başlayacağım konusunda hiçbir fikrim yoktu...

Diğer beşiklere dikkatlice bakarak, hem acele etmemek hem de kendimi ele vermemek adına odada birkaç tur attım. Odanın arkasında, kapının yanı başında, kollarını göğsünde bağlamış fedai gibi duran bir kadın bekliyordu. JJ ona Dragana diyor ama adını duyduğumu hiç hatırlayamıyorum. Kanca gibi burnu olması ve süpürge sopası, JJ'in uydurduğu ayrıntılardan bazıları. Ama kolları konusunda haklıydı. Güreşçi gibi bir yapısı vardı, ceketi omuzlarının genişliğinden dolayı yırtılacakmış gibi görünüyordu. Bulaşmak istemediğiniz türde bir kadındı. Bu onun yetimhanesiydi ve bunlar onun çocuklarıydı. Eğer içlerinden biri odadan çıkacak olsa bu yalnızca onun izniyle olacaktı. Kâğıt işlerini halledecek ve çıkış vizesini düzenleyecek olan kadın oydu. Verilen para ne kadarsa, bundan yüzdelik alacak kişiydi o.

Elimi güçle sıkmasını istemedim bu nedenle odada yürümeye devam ettim. Fakat o gözler beni gezinirken yakaladı ve beni parmaklıkların arasında sıkışmış o küçük surata çekti. Beşiğin dibindeki nem ve kirlilik yüzünden sürtünmekten yıpranan bu büyük ve ayaklı pijamaları giyiyordu. Ve eğer pijamanın üstünde bir renk ya da desen olsaydı, bahsettiğim pislikten onu seçmem mümkün olamazdı. Fakat yüzünde şöyle bir bakış vardı, daha önce ya da çoktan beri bir çocukta ya da bir yetişkin insanda görmediğim bir bakış. Bu bakış bana şunu söyler gibiydi, "Ben gelme nedenin olan çocuğum,

son bir taşkınlıkta ona yardım etmek isteyen genç bir askeri kenara itecektir. Kaydedilen son cümleleri, "Elini üstümden çek, pislik herif" olacaktır.

geri kalan her şeyi boş ver. Ben gelme nedenin olan kişiyim". Diğerlerinden daha iyi, daha güçlü ya da daha sağlıklı olduğunu söylemiyordu. Söylediği tek şey sadece bir tek o olduğuydu. Odada yüzlerce defa tur atabilirdim ve şehirdeki diğer yüzlerce beşiğe bakabilirdim. Biliyordum ki bu kara gözler ve kirli pijamalarla şu çocuğa tepeden bakarak, aynı noktanın ardında bu işe son verecektim. Bu benim çocuğumdu, iri gözler, beyaz ince eklemleri ve diğer her şeyi. Birbirimize gözlerimizi dikip baktık ve sanırım odada sadece ikimiz kalmıştık. Yaşamlarımızı birleştiren özel bir an var ise, işte bu o andı. Aramızda bir kıvılcım parladı. Elimi uzatıp, merhaba, ben batı İrlanda Louisburgh'tan Anthony O'Malley, diyerek kendimi tanıtmak istedim. Muhtemelen bu şehrin adını duymadın ama birkaç gün içinde bütün işlemler tamamlandığında seni buradan çıkaracağım, sen ve ben birlikte mutlu ve uzun bir yaşam süreceğiz. Ama elbette bunu yapmadım. Söylediğim tek bir sözcüğü dahi anlayamayan bir çocukla konuşmamın dışında bile her şey yeterince ilginçti zaten. Ve bir an, orada onunla ilgili bir sorun olduğunu hissettim. Hiç kıpırdamadan, en ufak bir hareket bile yapmadan öylece oturuyordu. Bazı nedenlerden dolayı, kafasıyla ilgili, görmesi, duyması ya da başka bir şeyiyle ilgili bir sorun olabileceğini düşündüm. Ama bu değildi. Elimi yüzünün önünde salladım, gözleri elimi ileri geri takip etti. Kulaklarına yaklaşıp hafifçe bağırdım, yan tarafa kaçtı. Ama halen üzerindeki bu hareketsizlik devam ediyordu... Patron kadın, Dragana, yanıma geldi ve bana bir şeyler anlatmaya başladı. Onu duymadım. Neden fazlasıyla hareketsiz olduğunu anlamıştım; beşikte dişlerini gıcırdatmayan tek kişi oydu.

Patron kadın kolumdan tutuyor ve durmadan konuşuyordu. Bana bir şeyler anlatıyordu, çocuğun ismini sanırım. Ama bana anlatmak zorunda değildi. İsmini biliyordum, onu daha ilk gözüme kestirdiğim anda bili-

yordum ismini. Adı John Joe O'Malley idi ve ben onu JJ diye çağıracaktım.

Kâğıt işlerini halletmek dört gün sürdü: sağlık raporu, çıkış vizesi ve buna benzer şeyler. Hayatımın en uzun dört günüydü. Başlangıçta parayı ödeyip JJ'i kollarıma alıp oradan çıkmanın ve kendi halinde mütevazı evimize gitmenin basit bir iş olacağını düşünmüştüm. Bu işlerin bu kadar kolay olmayacağını nasıl tahmin edebilirdim ki?

Artık JJ'i seçtiğim için bu şehirden kaçmaya can atıyordum. Onu bu yetimhaneden, bu kirlilik ve nemden, boyası dökülen duvarlardan ve sizi boğan deterjan kokusundan uzaklaştırmak istiyordum. Birileri gelip, bu dört günün her dakikasını başında durarak ve sadece alışıp onunla konuşarak geçirdikten sonra, onu benden burnumun dibinden alabilir diye çok korkuyordum. Birkaç gün sonra onu gördüğümde beşiğinden alınmıştı, odanın arkasında ayrı bir karyolada tek başına oturuyordu. Yeni bir pijama giymişti ve altında temiz bir çarşaf vardı. İlk defa onu net bir şekilde gördüm ve kirlerden arınmış bir şekilde olduğu için onu zor tanıdım. Gözleri hâlâ kopkoyuydu ama cildinde daha açık renkte gölgeler vardı ve onu eve götürdüğümde bu gölgelerin onun ayırt edilmesini sağlayacak bir özellik olduğunu hemen anladım. Elbette ona hayatı zor hale getiren tüm diğer şeyler, yaşadığı bütün ıstırabı ve o gemide, beslenme ve tahliye borularına bağlı, orada yatarken bugün çektiği o acıların henüz farkında değildim.* O gün gördüğüm şeyler sevgi

* *Le Soleil Noir*, Ansver dışından Interskan Gemiciliğe kayıtlı, sekiz metrelik koster, Kuzey Denizi ve Baltık'ta kıyı sahillerindeki şehir suyu şebekesine alüminyum trihidrat taşıyarak on yıl ticaret yapmıştır. Rusya Federasyonu'ndan pik demiri dönüş yükü, Kaliningrad'tan yirmi mülteciyi yüküne eklemek üzereyken bulundu ve gemi Hollanda göçmenlik yetkilileri tarafından alıkoyulduktan sonra, kendi sahibi Hans Luyxx'un yargılanmasını beklemek üzere Ansver'de tutuluyordu.
On beş ay sonra, Interskan Gemiciliğin tasfiyesi gemiyi Avrupa Ceza Komisyonu'nun dikkatine sundu. Üç bin metrelik düzenleme, ACK'ya geçici olarak görevlendirilen mimarların teknik şartlarını karşılıyordu.

ve ilgiye ihtiyaç duyan küçük bir oğlandı, açlıktan dışarı fırlamış gözleriyle zayıf ama sağlam bir çocuktu, yüzü o yüksek elmacık kemiklerinin üzerinde iki bilye gibi duran gözlerinden ibaretti.

Mart'ın yirmi ikisinde İrlanda'ya geri döndük, öğleden sonra saat ikide Shannon'a uçtuk, hayatımda hiç bu kadar yağmuru gördüğüme sevinmemiştim. Shannon'dan taksiyle kapıya kadar gelmek 150 pound tuttu, 130 mil, dedi taksi şoförü. JJ O'Malley'yi eski evin arka kapısına getirdiğimde saat altı buçuktu, içeri girdiği anda kendini iyi hissetmiş olmalıydı. Bahsettiğim evin eski ev olduğunu aklınızda tutmalısınız; berbat bir çatı, rutubetli duvarlar ve pencere çerçevelerini tıkırdatan kapıların altından giren hava. Döşemenin tam ortasında, JJ kollarımda, önümüzde bulutlanan nefesimizi izleyerek ayakta duruyordum, bir mezar kadar soğuktu nefesimiz.

Kapı çaldığında, ateşi yakalı ve onu dizlerime oturtup bir kâse çorbayla besleyeli yaklaşık bir saat olmuştu. Kapı kendiliğinden açılmadan önce kim olduğunu anladım; pencereden ışığı görmüş olmalıydı.

"Frank" dedim kalkmadan, "içeri gel."

JJ'yi fark etmeden hemen önce odanın ortasında duruyordu. Neredeyse bir adım geri attığını görebilirdiniz. Fark ettiğimi hiç belli etmedim.

"Otur, Frank" dedim. "Kapıyı kapat."

Frank masanın altından bir sandalye çekti kendine ve oturdu. JJ ile ilgileniyormuş gibi yapıyordum ama gerçekte yaptığım şey kendimi Frank'in yerine koymak ve ne düşünebileceğini anlamaya çalışmaktı. Uzun bir geç-

Hurda değerinde satın alınarak, yeniden adlandırılıp kayıt edildikten sonra, Somnos o yılın sonbaharını Odense'de yüksek güvenlikli bir nöro-yoğun bakım-ünitesi olarak kullanılmak üzere onarılarak geçirdi. Mayıs'ın yirmi beşinde, üç haftalık bir yolculuktan sonra, Somnos Killary fiyorduna doğru yönlendirildi ve suyun 36,6 metre derinliğine demirledi. Donanma protokolü soğrultusunda, geminin kaptanlığı İrlanda ceza evi sisteminin müdür yardımcısı Norris Whelan'a teslim edildi. Deneme telemetresinin Astra uydusu üzerinden Beaumont Hastanesine iletilme sürecinde üç haftaboyuncasistem kontrolleri yapıldı.

mişimiz vardı, Frank ve ben; çocukluğumuzdan beri komşuyduk ve okulda beraberdik, yetmişler ve seksenlerde birlikte Londra'da uzun zaman geçirdik. Birbirimiz hakkında bilmediğimiz çok fazla bir şey yoktu ama o akşam onu fazlasıyla şaşkınlık içinde bırakmış olduğumu söyleyebilirim.

"Birkaç gün yoktun." dedi gözlerini JJ'den ayırmadan.

"Birkaç gün" dedim. "Yurtdışındaydım."

"Yurtdışı mı?"

"Yurtdışı."

Memnun değildi cevaptan. Başka bir yol denedi.

"Yanlış giden bir şeylerin olabileceğini düşündüm."

Gözlerini JJ'e dikmiş hâlâ bakıyordu.

Sonrasında bana onun gerçek olduğundan emin olmak ve ona dokunmak için mümkün olduğunca kendine engel olmaya çalıştığını söyledi. Dirseklerine yaslanmış, gözlerini ona dikmişti. JJ'i onunla yüz yüze gelmesi için çevirdim.

"Yeni komşuna merhaba de, JJ. Frank, bu benim oğlum, bu JJ O'Malley."

JJ'i uzattım ve Frank sandalyesinde geri çekildi.

"Anthony.....?" Eliyle hayır diye işaret etti. "Anthony..... nasıl, nerede.....?

Gülmemek için kendimi zor tuttum.

"Satın aldım onu." dedim gelişigüzel bir şekilde.

"Yüce İsa!"

"İki bin dolara, birkaç pound daha al ver işte ardından işlemleri tamamladım ve kalan diğer her şeyi hallettim."

"Tanrı aşkına, Anthony!"

"Ne?" dedim, masumu oynayarak. "Uygun bir fiyat olduğunu düşünmüyor musun? Bence uygundu."

Frank'in yüzünde değişen rengi görmeliydiniz. Dolabı aç ve şişeyi al dedim. İki tane sert içki aldı ve sandalyesine çekildi. Konuşmak için benim sıram geldi ve artık nereden başlayacağımı bilmediğim bir andı. Düşündükçe bazı hikâyelerin fazlasıyla saçma olduğunu hatırladım,

nereden anlatmaya başlayacağım fark etmiyordu. Sonundan anlatmaya başlayabileceğiniz gibi başından da başlayabilirdiniz çünkü bir bölüm en az diğer bir bölüm kadar mantıktan uzaktı. Ama bir yerlerden başlamalıydım, ayrıca bu tavırdan da sıkıldım. Sürü götürüldükten sonra düşünülecek ne kadar da çok şeyin olduğunu anlattım ona. Tekrar sürü satın almaya altı ay vardı daha, bu sırada ne yapabilirdim? Ateşin önünde geceler geceler boyunca düşünmek ve bir şeylere kafa yormak, televizyona bakarak olanları anlamaya çalışmak. Bütün yaşadığım bu değişimin iç yüzünü, yetimhaneleri nasıl gördüğümü ve yurtdışına gidip kendime ait bir çocuk alma fikrini nasıl aklıma koyduğumu anlattım ona. Para sorun değildi, kendi evim vardı, bu evin tamamıyla ne yapacaktım? Bu yüzden bu acı dolu şehre yaptığım seyahati ve ne yaptığımı bilmeyerek bir yetimhaneden diğerine girdiğimi, hiçbir fikrim olmadan bütün günleri nasıl boş boş dolaşarak geçirdiğimi anlattım. Ve ona JJ'i nasıl bulduğumu, kötü cadıyı ve hatta pazarlığı anlattım. Daha sonra, JJ hayatıma girdi, Frank de inanamıyordu bu duruma, bunu yüzünde görebiliyordunuz. Ama utanmıyordum. Ne şu an olduğum durumdan ne de açıklayamayacağım bir şey olduğundan dolayı utanıyordum o zamanlar. Ardından, bir süre sessizce kaldı ve kafasını hayır anlamında salladı.

"Benim zamanımda bazı iyi örnekleri duymuştum ama dürüstçe söyleyebilirim ki bana anlattığın gibi bir evlat edinme hikâyesi hiç duymamıştım" Güldü. "Ve baba modeli olarak seni hiç düşünmemiştim." dedi.

Omzumu silktim. "İşte orada, görüyorsun, asla bilemezsin. Kendi düşüncelerinle baş başa kaldığında, böylece kendine ait şeyleri görmeye başlarsın. Yaptığın ve yapmak üzere olduğun şeyleri farkedersin, hayatını dengeleyen şeyin artık geçmişte kaldığını anladığın zaman bazı zor kararlar alman gerektiğinin de farkına varıyorsun. Ya yüzleşirsin ya da kendinden geriye kalanları mahvet-

meye başlarsın. Şu ateşin hiçbir zaman sönmediği geceler oldu burada."

Her şey hissettiğimden çok daha mantıklıymış gibi geliyordu bana ancak o zamanlar anlamlıymış gibi görünüyordu.

"İyi bir çocuk gerçi" dedi Frank. "Kaç yaşında demiştin?"

"İki yaşında, nisanın ortasında iki yaşında olacak. En azından kendimi inandırdığım şey bu."

"Ve sağlıklı, her şey iyi değil mi?"

"İştahıyla ilgili bir sorun yok gibi duruyor."

Bir saat boyunca daha konuşmaya devam ettik ve Frank kalkıp bardağını masaya bıraktığında saat neredeyse sekiz olmuştu. Maureen sabah arayacaktı, dedi. O zamana kadar JJ kollarımda bitkin bir şekilde, gözleri kapalı ve ağzı açık yatıyordu. Çevresine iki yastık koyarak, kendi yatağıma duvar dibine yatırdım onu ve bu sayede uykusunda yuvarlanıp yere düşme ihtimalini engelledim. Bu büyük yatakta, sıcacık ve huzur içinde çenesinin altına kadar çektiği battaniyeyle rahat görünüyordu. Işığı kapattım ama kapıyı açık bıraktım ve mutfağa gittiğimde masanın üzerindeki iki boş bardağı fark ettim. JJ'in evinde geçirdiği ilk gecesinde birilerinin onun sağlığı ve mutluluğu için kadeh kaldırmış olması beni mutlu etmişti.

Maureen ertesi sabah geldi. Uyanalı bir saat olmuştu, o kapıyı açtığında JJ'i doyurmuştum, ateş yanıyordu. Yanımdan geçip JJ'e yöneldi, bakabilmek için onu kollarına aldı ve havaya kaldırdı. Bu Maureen'in tarzı; her şeyi doğrudan yapar, çalının etrafından dolanmaz. Bu yönüyle Frank'ten çok farklıydı; Frank harekete geçmeden önce her şeyin ayrıntısını bilmelidir. Sanırım onları iyi bir takım yapan şey bu. Öyle ya da böyle, JJ'de gördüğü şey neyse, Maureen hemen ondan hoşlandı.

"JJ", diye sesini incelterek sevdi onu. "Sen o muhteşem küçük şeysin değil mi? Bu kara gözler." Yüzüne ışık gel-

sin diye onu çevirdi. "Sen bu gözlerle çok can yakacaksın, JJ. Öyle değil mi, Anthony?"

Can yakmak, hakkında pek bir şey bilmediğim bir konuydu, bu yüzden sessiz kaldım.

"Evi nasıl buldu, alıştı mı Anthony? Yerini garipsiyor mu?"

"Anladığım kadarıyla her şey iyi gidiyor. Bu sabah uyandığımda, yatakta yanımda oturmuş etrafı izlerken buldum onu. Zavallı genç adamın nerede olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu. Onu kucağıma alıp dizlerime oturttum ve konuştum. Ona ne söylediğimi sorma ama anlattığım şey onu rahat ettirmiş görünüyordu. Onu giydirip doyurduktan sonra, ben ateşi yakarken, JJ de yere oturdu. Maureen geldiğinde henüz bitirmiştim işimi. Tabi hemen geldiği gibi sorunları fark etti."

"Hiç kıyafeti var mı? Bunlar mı kıyafetleri Anthony? Yıkanırsa kullanılabilir."

"Giyilecek bir şey değil bunlar ama."

"Peki, bir şey almaya gitme henüz. Genç Owen artık büyüdüğü için geriye kalan bir sürü şey var. Onları iyi bir şekilde kullanacak birini tanıyorum ben, değil mi, JJ?"

Maureen Lally'nin komşum olması ilk defa mutlu etmiyordu beni ve ayrıca bu son da olmayacaktı. Sadece küçük bir detaydı bir çocuğun kıyafetlerini düşünmek ama ilk defa ağzıma çiğneyebileceğimden daha büyük bir lokma atmış olabilirim diye düşünmeme neden oldu. Bir çocuk kıyafeti ya da bununla ilgili herhangi bir şey hakkında ne biliyordum? İlk defa aptalca bir şey yapmış olduğumu düşündüm. Bu korku dalgası üzerime geldi. O anda eğer Maureen onu alıp götürseydi ve bir daha onu asla görmeyeceğimi söyleseydi ona karşı durmazdım, bu düşünce nasıl da korktuğumu belli ediyordu. Yüzümdeki bakışı görmüş olmalıydı. JJ'i bana verdi ve güldü.

"Çocuklar basit şeylerdir" dedi. "Onları temiz ve sıcak tutmalısın. Bunun dışında ihtiyaçları olan tek şey sevgi."

Bir saat sonra geri geldi ve siyah bir çöp torbasının içinnde bir dolukıyafeti masaya döktü. Onları küçük gruplara ayırdıktan sonra hangi kıyafetin hangisiyle giydirileceğini anlattı ve bu küçük kazağı JJ'in çenesinin altına tutup gözlerinle güzel gitmediğini, onun renklerine uymadığını söylerek, parça parça bütün kıyafetleri gözden geçirdi ve elbette tüm anlattıkları benim açımdan boşa gitti. Sıcak ve temiz olduğu sürece benim için yeterliydi, düşüncelerimi söylemeyip kendime bıraktım.

JJ'i soyup üzerine küçük bir kazak ve mavi pantolon giydirdi, oldukça canlı görünüyordu eski haline göre; eski kıyafetlerinin de ne kadar kirli olduğunun farkı etmemiştim.

"Bu eski şeyleri çöpe atacağız, değil mi, JJ?" dedi Mauren, kıyafetleri siyah poşete koyarak. "Ve sana yeni hoş bir mont ile lastik çizme alacağız böylece dışarı çıkabilir ve bizim Owen'la oynayabilirsin. Bunu istemez misin, JJ? Tabi istersin. Anthony, JJ'i Owen'la tanıştırıp nasıl anlaşacaklarını görmek için bu öğleden sonra getirmelisin."

"Yarın onu doktora götürüp kontrol ettirmeyi düşünüyorum. Testler ve çocuklarla ilgiline varsa her şeyi yaptıracağım. Bu sağlık raporları, güvenilir mi bilmiyorum."

"Cumaya kadar bekle. Yarın işsizler günü, kasaba tıka basa dolu olacak. Cuma sabahı sakin olur, normalde karşılaşacağından birazcık bile daha fazla soruyla baş etmek zorunda kalmazsın böylece."

Ve bu da başka bir sorundu. JJ'i nasıl açıklayacaktım? Frank'e açıklamak ne kadar zor olmuşsa da bütün Louisburgh'a açıklamak çok daha zor olacaktı. Yaşlı bekar erkekler kalkıp haftanın her günü yabancı ülkelere gitmez ve koltukaltında iki yaşında bir oğlanla geri dönmezler.

"Sen bu durumla nasıl başa çıkardın, Maureen? Eğer JJ senin çocuğun olsaydı sen ne derdin?

JJ, Maureen'e doğru eğilmiş onun yanında duruyordu. Maureen onu kollarından tutmuştu ve sanki zemin al-

tından kayacakmış gibi ayaklarını pençe gibi sabitleyerek JJ beceriksiz adımlar atıyordu.

"O senin çocuğun, Anthony, sen artık onun babasısın. Ne açıklaması?"

"Konuşacaklar, Maureen, insanların nasıl olduğunu biliyorsun."

"İnsanların konuşmak için her zaman bir şeyleri vardır. Eğer tek sorun konuşmaları ise burada sempati toplamayacağından dolayı endişe etmelisin. İnsanlar konuşmak için her zaman bir şeyler bulur, değil mi, JJ? Bu tatlı gözlere bakacaklar ve hepsi kıskanacak. Hepsi bunun gibi küçük oğlanları nereden alabileceklerini öğrenmek isteyecek." JJ'i kollarıyla çekip aldı "Eğer endişelenecek bir şey arıyorsan şu ateşten daha uzağa bakmana gerek yok. Bu küçük adam büyüyor, birkaç hafta içinde her türlü yaramazlığa yetecek. Bu ateşin önünü ilk fırsatta kapatmalısın."

Ardından gitti ve tekrar ilk defa bütün bir gün birlikte baş başa kaldık. JJ bu sefer ayaklarını keşfetmişti. Kendi etrafından dönen şeyleri gösteriyor, masanın bacağına tutunarak aşağı yukarı zıplayordu. Neredeyse öğle olmuştu ve size söyleyebileceğim tek şey dışarıda ılık gri bir gün olduğuydu. Üzerine ikinci bir kazak ile kulaklarını örtecek bir şapka giydirdim ve bahçeyi göstermek için onu alıp dışarı çıkardım. Dışarısı soğuk değildi ama gökyüzü sanki yere inmiş, her yer ıslaktı. Kulübe ve ahırları gezdik ve ona neyin ne için olduğunu, hangi hayvanın nerede yaşadığını anlattım, buzağıların nerede tutulduğunu ve kışın kovayla nasıl beslendiğini gösterdim ve yurtdışı seyahatimden önce tüm kazları satıp elimden çıkarmadan önce onlara baktığım yeri gösterdim. Ona bir daha asla kaz bakmayacağımı söyledim çünkü çok kirli şeylerdi ama bunun dışında birkaç ördek alabilirdim çünkü ördekler evin çevresinde daha temiz dolaşan bir sürüydü. Ardından traktöre oturduk, eski bir Ferguson 35'ti. Birkaç kez direksiyonu çevirip döndürünce trak-

törden keyif aldı. Sonra samanlıkta saman balyalarının altında durup denize doğru, Achill ve Clare adalarına doğru baktık. Onu omuzlarıma aldım ve ona denizin siyah olduğunu, bunun da yağmurun kesin bir göstergesi olduğunu anlattım. Gerçekten de biz orada beklerken samanlığın çatısını döven ve JJ'i korkutarak ilk defa ağlamasına neden olan korkunç, güçlü bir sağanak yağmur arazinin üzerine boşalıverdi.

İkisinin arasında bir yaştan fazla vardı. Owen şubatta ve JJ nisanın ortasında doğmuştu. Başından beri iki erkek kardeş gibiydiler.

O akşam gittiğimizde, Maureen mutfaktan oturma odasında olan Owen'la konuşuyordu. Nasıl anlaştıklarını anlayana kadar JJ'e dikkat et, dedi bana. Owen kanepenin kenarlarına tutunarak ayakta durmuş, plastik traktörünü kanepe boyunca bir aşağı bir yukarı sürüyordu. JJ'i yere zeminin ortasına oturttum ve ne olacağını görmek için geri çekildim. Owen kaşlarını çattı, iki oğlan birbirlerini anlamaya çalışarak bakıştılar.

"Bu JJ, Owen" dedi Maureen. "Merhaba de ona, yeni arkadaşına. Git ve ona merhaba de, Owen."

Owen'ı elinden tutup JJ'e doğru sürükledi. O zaman gerildim ve JJ için korktum. Nedense bana o an, JJ hayatının en önemli tüyosunu kapmış gibi geldi. Sadece arkadaş edinebilirse eğer, öyleyse hayatında hiçbir şey onun için imkânsız olmazdı..

Endişelenmeme gerek yoktu. İkisi birbirlerini anlamak için birkaç dakika daha bakıştılar ve ardından Owen traktörünü JJ'e doğru sürdü ve JJ onu alıp elinde çevirip ağzına soktu. Ve nasıl olduysa birlikte ilk dakikaları şöyleydi; biri traktörünü sürüyor, diğer genç adam da ondan bir ısırık almaya çalışıyordu.

Bu arkadaşlıklarının ilk günüydü, kendi deyişleriyle birbirlerine et ve tırnak gibi bağlı oldukları arkadaşlıklarının ilk günü. Bu durumda Maureen'a çok iş düştü: O, JJ'in hiçbir zaman sahip olmadığı annesi olmuştu. Herkes

JJ'in yemek yemek ve uyumak için vaktinin çoğunu Owen'ların evinde geçirdiğini bilirdi. Ama bu önemli değildi benim için. Alabileceğim tüm yardımlara ihtiyacım vardı. İyi komşular bir lütuftu ve ilk günden ona güvenebildiğim için bunun farkındaydım. Şimdi geriye bakınca Maureen olmadan nasıl başarabilirdim bilmiyorum.

Frank içeri girdi ve onları yerde oynarken gördü. "İki adam" dedi mutlu bir şekilde. "Anlayamadıkları adamlar."

JJ'in sağlık kontrolleri iyi çıktı. Sağlık raporlarında aşıları ve ilaçları listelenmişti ancak Dr Ryan ona pekiştirme aşısı vereceğini söyledi. Ondan bir kan örneği aldı ve birkaç hafta içinde sonuçların belli olacağını söyledi; MS gibi bir hastalığı var mı ya da gelecekte onu her ne bekliyor görmek için üzerinde bazı testler yapmak istedi.

"Ama sağlıklı göründüğünü söylemem gerekiyor. Sağlıklı şanslı bir bebek. Biraz yetersiz beslenmiş ama bunun dışında onunla ilgili ters giden pek bir şey görünmüyor. Söylediğim gibi birkaç hafta içerisinde daha çok şey öğreneceğiz. Şu an beslenmesi nasıl?"

"Ne verirsem yiyor, bir sorunu yok gibi. Patates, et, sebze, basit yemekler."

"Güzel. Yiyeceklerini biraz ezin ya da küçük parçalara bölün. Reçeteye basit bir ilaç yazacağım. Yemekten sonra günde bir defa. Bunun dışında iyi görünüyor. Ateşi çıkarsa ya da başka bir şey olursa bana getirin. Eğer kanda bir şey ortaya çıkarsa ya da daha fazla bilgiye ihtiyacım olursa sizi arayacağım. Eğer aramazsam bilin ki her şey yolunda."*

* Konuşmanın ve bilgi aktarmanın olanaksız olduğu göreceli bir kavram olmasının ötesinde çok dar bir biçimde düşünüldüğünde, Olay Ufku tam anlamıyla *Somnos* projesinin kendi doğası ile ya da doğası haricinde kararlaştırılmış bir yapı, mekânsal-zamansal düzlemler aracılığıyla kimliklerin devam eden süreçler içerisinde biçim değiştirip dönüştüğü bir tesis olarak projeyi aktaran ya da atfeden bir iç ve dış iskelet desteği halinde görev yapan bir yapı halinde de aslında daha iyi anlaşılır. Kendisi hem spekülatif hem de varsayımsal iken ve aritmik ruh hali gitgide muhtemelen gücünü kaybedip zayıflarken, bu inandırılmaya mecbur

Beni aramadı.

Bundan bir ay sonra vaftiz edildi, neredeyse Mayıs ayının ortasıydı. Daha önce vaftiz edilip edilmediğini ya da hangi dine ait olduğunu bilmiyordum dolayısıyla işi garantiye almak için bunu yapmaya karar verdim.

Pazar günü öğleden sonraydı, güneşli güzel bir gündü ve kilisede büyük bir kalabalık vardı. Elbette o zamana kadar haber yayılmıştı bu yüzden herkes ona bakmak için çıkagelmişti; deyim yerindeyse onun toplum önüne ilk çıkışıydı. O da duruma ayak uydurmuş görünüyordu. Maureen o sabah gelip ona çeki düzen vermişti, giysilerini giydirdi, saçlarını taradı –asla yapamayacağım şey– ve o, hayatınızda karşılaşacağınız en akıllı görünen küçük bir delikanlıydı. O zamana kadar altı haftadır benimleydi ve göz açıp kapayıncaya kadar büyümüştü. Daha güçlü ve dayanıklı olmuştu ve yüzü yuvarlaklaşmıştı ve Maureen'in söylediği gibi her an gülümseyecek gibi duruyordu. Her neyse, benimle el ele vaftiz suyuna yaklaşırken, koridordan yukarı doğru yürüdü ve tüm olaylar esnasında onunki dışında başka bir gösteri yoktu. Gerçekten altın gibi bir çocuktu. Aynı şey Frank için söylenemez, onun vaftiz babası....

Maureen bana o sabah Frank'in oldukça sinirli olduğunu söyledi. Görseydin vaftiz edilenin kendisi olduğunu sanırdın, dedi. Kiliseye gitmek için arabaya binmeden önce attığı birkaç sert içki dışında başka hiçbir şey onu bu hale getirmezdi ve içerdeyken sanırım mekânın aşırı

---

edildiğimiz, hatırlatıcı bağdaşımlar ile bağlı kırıkların ve parçaların birbirinin içine girmesidir.

Olay Ufku, başvurunun, kanıtsal metinlerin, arşiv araştırmalarının, tarihi kayıtların, vb. –destekleyici bir otorite olarak dipnotların– ötesine geçmişken, herhangi bir tuhaflık etrafında belirli bir çevreyi tanımlama girişimi olarak, çevreleyerek bu gücü sınırlamanın son sözü olarak her zaman yetersiz kalacak. Tek başına egemenliklerinin ötesinde kimliklerin baskı altına alındığı ve eridiği herhangi bir tesis; görüntüleme ve bilgi teknolojilerinin ilintisiz ontolojlerine olanak sağlayan herhangi bir tesis, her zaman böyle kısıtlayıcı girişimlere karşı koyacaktır. (y.h.n)

ısısı onu rahatsız etti çünkü vaftiz suyunun karşısında durduğunda, yüzünün bana dönük tarafında koyuluklar gördüm ve ondan gelen viski kokusu bir atı devirecek kadar ağırdı. Topuklarıyla yaylanarak yürürken, yüzünde her an şarkı söylemeye başlayacak bir adam gibi gülümseme vardı. Maureen'in dirseğiyle dürtmesi onu uyandırdı, nerde olduğunu bilmeyen biri gibi etrafına bakındı. Ardından iç ceplerinde aranmaya başladı ve sigarasıyla bir kutu kibritçıkardı. Bir an için bir sigara sarıp kibriti vaftiz suyuna atacağını düşündüm. Maureen onu parçalayacakmış gibi baktı. Peder Scallen Frank'e, Frank ise kafasında başka bir şey varmış gibi uzaklara bakıyordu. Ardından sigara paketini elinde çevirip altından katlı mendili çıkardı ve burnunu sildi. Öyleyse her şey arka cebindeydi, işte hepsi bu kadar. Elimden geldiğince gülmemeye çalıştım. Ancak, bundan sonra her şey sorunsuz bir şekilde geçti. Frank ve Maureen, şeytanın bütün oyunlarını ve boş vaatlerini reddederek yemin ettiler ve JJ'in kafasına kutsal su döküldü. Ellerini kaldırıp tepki göstererek nerdeyse bizi su içinde bıraktı ve herkes bu duruma güldü.

Bütün telaş sona erdiğinde beşimiz birlikte otele yemeğe gittik, Owen da bizimleydi. Oturup sakince birer içki içtiğimiz ve eğlendiğimiz, insanların gelip elimi sıktığı ve bana iyi dileklerini sundukları hoş bir akşamdı. Maureen iki oğlanı alıp eve götürdü, ben ve Frank de bar tezgâhına doğru gittik. Evde içmeye devam etmek için bir sonraki içkiler bendendi. Frank bize ilk şarkıyı söylediğinde saat neredeyse on bir olmuştu. Artık ayakta zar zor durabiliyordu ama yine de ne kadar sarhoş olduğunun hiçbir önemi yoktu, halen iyi bir şarkıcıydı. "Laredo'nun Sokakları", işte bu onun şarkısı. Sessiz ve gözleri kapalı, bir dirseği tezgâhın üstünde öylece durdu orada. Onu dinlemek sıkıntı değildi. "Güzel Adam" diye tuhaf bir bağırış geldi. Ardından "Sessizlik" ve "Ona bir şans verin".

Sonunda büyük bir alkış koptu ve birileri "Folla" diyerek beni şarkı söylemeye davet etti. Ve işte bu gecenin geri kalanıydı. Barda geçirdiğimiz dakikalar boyunca birbiri ardına, bazılarımız iki defa, bağırarak şarkılar söyledik ve Frank'in "Veda Kadehi"ni söylemeye başladığı anda gece bitti. Meyhaneden ayrılan son kişilerdik –Johnny masaları temizliyordu. Çıktığımızda kasaba oldukça sessizdi, Morrison Dönemeci'nde elinde feneriyle bekleyen Komiser Nevin dışında etrafta kimse yoktu. "İyi akşamlar beyler", dedi biz geçerken ve arabayı park ettiğimiz yere, köprüye doğru yolumuza devam ettik.

Aşağı yukarı sosyal konut için başvurduğum zamanlardı. John Ryan sosyal hizmetler memuruydu o zamanlar; JJ'in sağlık kartını ve çocuk tazminatını vermek ve diğer bunun gibi şeyler için arıyordu. Konut işinden bahseden kişi oydu.

Eski evde sadece iki oda vardı: JJ'inki şöminenin yanında ve benimki evin diğer ucunda bulunuyordu. İkimiz için ev yeterince büyüktü ama içinde bir çocuk büyütebilecek bir yer olmadığını anlamak için çok da fazla bakmana gerek yoktu. Arkada küçük bir banyo vardı ve teras çatılı ekleme mutfak pek sağlam görünmeyen yetmişlerden kalma bir sahneyi andırıyordu. Elden geçirilmeye ihtiyacı vardı ve çatı yeniden yapılmaydı. Her şeyin yenilenmesi gerektiğini söyledim.

"Bu sadece parayı çöpe atmak olur" dedi John. "Ne kadar çabuk sosyal konut başvurusunu yaparsanız o kadar çabuk bu yerden kurtulursunuz. Bana inanın bu ev birkaç yıl içerisinde kurduğunuz hayalleri suya düşürecek. Tekrardan çatı yapmaya da onarmaya da gerek yok, bu eski ev rutubetiyle ve diğer her şeyiyle her zaman eski bir ev olacak. Düzgün bir iş yap ya da onu unut. Bakmak zorunda olduğun bir çocuk ve kendi arazinde sahip olduğun bir imkânın var, birkaç ay içerisinde bütün her şey hazır olacak."

Bu nedenle, yarım dönüm araziyi ayırma konusunda –bu arazi şu an üzerinde bulunduğumuz yer– ve onun planlama izni başvurusu hakkında tavsiyelerini aldım. Pete Mangan asayiş memuruydu o zamanlar, izin alabilmek için imzasını attı ve bütün her şey yaklaşık iki ay sonra işleme girdi. O ağustos ihaleye çıkıldı ve eylülün ortasında toprak kazılıp temel döküldü. John Finn blokları dikti ve Ted Naughton –bu onun ilk işlerinden biriydi– tüm tesisat ve kablo işlerini yaptı. Vaatleri Noel'de eve geçeceğimiz şeklindeydi fakat aksilikler art arda geldi ve anahtarlarımızla içeri girebildiğimizde şubatın ilk haftası olmak üzereydi.

JJ neredeyse üç yaşındaydı o zamanlar. Güçlenip sağlamlaşmıştı ve her türlü yaramazlık peşinde etrafta koşturuyordu; ona göz kulak olmak tam günlükmesai gerektiren bir işti. Masalardan ve merdivenlerden ve eski Ferguson'dan her ne pahasına olursa olsun onu uzak tutamazdınız. Ve bir gün arkamı döndüğümde ortadan kaybolmuştu. Owen onu aramak için geldiğinde yüreğim ağzıma geldi; onunla olduğunu düşündüm. Hepimiz ona bakmak için dışarı çıktık; Maureen ve ben kulübelere ve ahırlara baktık ve Frank ise suratı gri halde, elinde iki-dörtlük çimento karıştırma tahtasıyla duvarının dibinde duruyordu. Ardından Maureen kollarında uyuyan JJ ile eve döndü. Balyaların tepesinde bulmuştu onu. Üç yaşında bir ufaklık nasıl oraya merdivensiz tırmanabilirdi. Yanımdaydı ama gidip tırmanmayı başarmıştı. Kedinin arkasından yukarı çıkmıştı ve samanın sıcaklığından mı ya da yere inememiş olmasından mı bilmem Maureen onu kediye sarılmış uyurken bulmuştu.

İşte bu olayla beraber onu kreşe vermem bir oldu. Tüm gün, yirmi dört saat elimdeki sığırlarla ve onların işleriyle uğraşırken gözlerimi ondan ayırmamam mümkün olamazdı.. Maureen kreşten bahsetti ama karasızdım bu konuda. Benim düşünceme göre, onu bir kurumdan

başka bir kuruma yerleştireyim diye almamıştım.* Maureen bana güldü.

"Öyle bir şey değil, Anthony. Günde sadece birkaç saat gidecek ve ayrıca oradaki diğer tüm çocuklar ona iyi gelecek."

Ne söylediğini anlıyordum ama halen ikna olmamıştım. Aklımı okumuş olmalıydı çünkü bana Owen'ı sabah ve öğleden sonra birkaç saatliğine ayakaltından uzaklaştırmak için göndermeyi düşündüğünü söyledi.

Bu fikri gerçekleştirdik. Maureen ve ben onları alıp eve getirme konusunda aramızda görev paylaşımı yaptık, JJ ve Owen öğleden sonra ikiye kadar kreşte kalmak için paketlendi. Yeterince iyi bir çözümdü bu. Öğleden sonra çocuklar eve gelip her şeyi dağıtmadan önce işlerimizi halledecektik ve Maureen'in söylediği şekilde sadece birkaç ay sonra, Eylül ayında, düzenli olarak okula gönderilmeye başlandılar.

JJ ve Owen sıkı dostlardı artık. Sabah okula beraber gidip öğleden sonra beraber dönüyorlardı. Ancak bazı zamanlarda JJ'in benimle evde kalmasını sağlayıpakşamları birlikte birkaç saat vakit geçirebiliyorduk. Ama buna çok az ihtiyacı vardı. Beslendiği ya da yemlendiği sürece

* İkiz Kulelerin çöküşünün altındaki dipnotlarda, Somnos, yirmi birinci yüzyıl kaygılarının biriken ikonografisinin ortasında yerini alıyor. Albüm kapaklarının reprodüksiyonları aracılığıyla ve kültürel çalışmalarda üretken bir görüntü olarak uluslararası bir tanınmaya ulaşacak. Medya hafızası alanında kayda geçerek böylesi hızlı gelişen bir tanınmaya ulaşmak için ulusun ilk yeni milenyum görüntüsü haline gelecek.
Fiyortları çevreleyen karanlıkta merkezlenerek, geminin güvenliği ve yol gösterici ışıkları yanıp sönerek ve ilk temasta bulunuşundaki gizemle bir uzay gemisinin parlayan görüntüsünü verecek ona. Soluk benizli işgalcileri bizim düşlerimizin ötesinde bazı üst seviyedeki telelojiden arıtılmış metabolizmaları ve belli belirsiz bültenleriyle aramıza girdiler. Ve onlar klasik senaryoyu -gezegenin maden kaynaklarını soyarak, kadınlarımızı bazı korkunç üreme projelerine zorunlu olarak çağırarak- alışılmadık bir şekilde yerine getirirken, bütün kültürü çoktan asimile etmeye başlamışlardı. Bütün medyanın bunu mecbur kılması ve dillere pelesenk olan isimleriyle çoktan gözümüzde saygıdeğer bir konuma geldiler. Çocukluğumuzun ötesinde, birçok şeyi geride bırakarak, kendimizi unutmamızı sağlayacak bir geçişe hazırız.

ve yanında sağ kolu Owen olduğu sürece başka bir şey istemezdi. Çoğunlukla, yalnızca onunla biraz daha vakit geçirebileyim diye, akşamları Owen'ı yemeğe davet ederdim ve ikisi masada oturur, gülerler, konuşurlar ve iki yaşlı adam olduklarında birlikte ne yapacaklarını planlarlardı. Bazen, geriye dönüp baktığımda, JJ'i yetiştirenin ben değil Owen olduğunu düşünüyorum. Her ne zaman Owen'la birlikte olsa dostunla birlikte olmaktan dolayı bir canlılık, ruhundaki mutluluğu yansıtan içinden gelen bir heyecan olurdu. O mutlu JJ'i bulmanın zor olduğunu anladığımda artık olan olmuştu. Hatırlayacak olduğum her şey tartışmalar, kalp kırıklığı ve daha sonra yaşadığımız tüm kargaşadan ibaret. Yine de işte bu birkaç yıl mutluydu ve onun hayatında yer edinmemi sağlayan bu parçamla ya da her ne ise, eğer başka bir şey yapmazsam bu hayatımla, tüm bunlarla her zaman gurur duyacağım.

frank lally

Haftada bir defa şu gemiye bakmak için Killary'i arabamla ziyaret ederim. Genelde o haftanın ortasında sakin olduğu zamanlarda çünkü fotoğraf çeken ve dürbünleriyle etrafı izleyen bir sürü turistle dolu şu yol boyunca park etmeniz mümkün değildir...

Deniyorum ve JJ'i o gemide oradayken hayal ediyorum, makinalara kablolarla bağlı JJ'i ve şu diğer gençleri ve yol boyunca bir yerde kendimi onun için dua ederken buluyorum.* Gülecek bir şey bulurdu, her zamanki JJ. Herkes

* Görüntüler şimdiye kadar bilindik, ülkenin hayalinin bir parçası. Gerçek zamanlı çekimle ve beş ulus ve dört zaman dilimi üzerinde bilgi aktarılması ile hafızada bile, kusursuz bir tiyatro gibi etkileyici olurlar. Resmi törenle kutlanıp ritüelleştirilmiş canlı yayın, tek bir kuyrukta gemi kızağının aşağısına doğru yürürken gösterir onları. Onlara ayrılmış 2.7 metrelik mesafede, iskele tarafındaki nöbetçiler ve gemi kızağındaki askerler arasında hareket ederek.

bilir, kendisinin bu tarz şeylerle ilgisi yoktur ve gerçeği söylemek gerekirse şu yaptığım şeyi yeni öğreniyordum. Bir gün eski iskelede durmuş ona bakarken tam o sırada oldu. O durum hakkında ya da herhangi bir şey düşünmeden onun için kısa bir dua okudum ve ben farkına bile varmadan her şey olup bitmişti. Tanrıya inandığımı yeni fark ediyordum; bu tarz şeyleri hiç düşünmezdim. Bir adamın sağlığı yerinde olduğu sürece ve hayatındaki her şey ortalama gidiyorsa öyleyse işine devam edip elinden gelenin en iyisini yapmak ona kalmıştır, bu her zaman benim düşünce tarzımdır. Ama o gün orada durup onun için küçük bir dua ederken kendime şaşırdım. Şimdi ve de her neyin sebebi bunu yarattıysa, her zaman ona bak-

---

Sözcü yirmi dört yaşında İsveçli Haakan Luftig. Dogmatik cesetlerin tek seferlik lideri ve doksanların başındaki İskandinav death-metal savaşlarındaki çocuk asker artık o telif hakkı ihlalinin dört suçlamasıyla mahkûm. 1,9 metre boyunda ve top sakallı; manasız, uzun mesafeden bakışları fiyortların ortasında bir yerdeki noktada sabitleniyor. Elli iki noktalı floresan renkli Gotik desenli tişörtü bize Mesihin lanet biri olduğunu söylüyor.

Arkasından Emile Perec geliyor, 24 yaşında ve bir devlet okulu servisinden sorumluyken on yedi sürüş hatasıyla Lille'de mâhkum edilmiş. Perec yapay ışık altında; tıpkı bir bilardo oyuncusu ya da laboratuvar teknisyeni olarak çok fazla zaman geçirmiş birinin gri ışıktaki hali gibi soluk görünüyor. Büyük beden gömleğinin altında, buna rağmen, zamanında, Fransız orta mesafe koşusunun geleceğini temsil eden bir adamın tazı misali fiziği yer almaktadır.

Üçüncü gelen Jimmy Callanan, yirmi altı yaşında İskoç milliyetçisi, diplomatikplaka ile Pictland Cumhuriyetine –Arbroath kasabasının dışında dokuz dönümlük bir alan– kayıtlı vergi ve sigorta diski taşıyan beyaz bir Mercedes'i kullanmaktan Old Bailey'de onbeş aylığına mâhkum edildi.

Sondan ikinci Didac Jorda. FC Barcelona'nın renklerini taşıdığından dolayı eğlenen, yüzünde bir tek gülümseme olan kişi o. Bernabeau Stadyumu'nun içine gizli silah taşımaktan sekiz aylık mâhkumiyetini yerine getirirken los servicios sociales de Cataluña (Katalonya'da Sosyal Hizmetler) çilingirlik kariyeri askıya alındı.

Sonuncu JJ O'Malley. Gözler yere sabit, böylesi bir dramın merkezinde olmanın ağır mahcubiyet hissi ile her şeyi yapabilecek kapasitede görünensert bir tutumla hareket ediyor. Bilgisiz izleyiciler onu en büyük günahın sahibi olarak görecekler. Bu sadece fazlasıyla ironik, beş kişiden cezai hükmü olmayan tek kişi o. Oldukça masum oluşu, aslında burada bulunmasını sağlayan şartlardan biri, kendisi gibi.

mak için oraya çıksamkendimi her zaman dua ederken bulurum. Mümkün olduğu kadar, JJ'in, insanların dualarına ihtiyacı var ve benim gibi insanlar bunu yapmazsa, kim yapacak?

İnsanlar size JJ'in şanslı bir genç olduğunu, sürmek istediği hayatı yaşayan şanslı bir çocuk olduğunu söyleyeceklerdir; insanların düşünmeden dikkatsizce söylediği şeylerden biri bu. Ama öyle değildi ve değil de. JJ hiçbir zaman şanslı bir gün bile geçirmedi. Ona bir elle verilen şey diğer elle geri alındı. Şanslı bir günün bile JJ'in hayatında hiç olmadığını anlamak için yalnızca çocukken hastanede geçirdiği tüm o zamana ya da kilisedeki o güne bakmanız yeterli....

O gün kilisede sadece çok az kişiyik. Bir pazar öğleden sonraydı, JJ ile Owen, papaza ıardım eden çocuklar olarak toplumun önüne ilk çıkışlarını gerçekleştiriyorlardı. Tahmin edebileceğiniz üzere, özel bir günün bir parçasıydı, aksi taktirde orada olmazdım. Yanımda, koltukta oturan Anthony de olmazdı. Öğleden sonraki şükür duasıydı ve fikir şuydu; iki oğlan ilk denemelerini küçük bir izleyici kitlesi önünde yapacaklardı; eğer herhangi bir şey yanlış giderse bunu görecek çok fazla kişi orada olmayacaktı ve böylece genç adamlar çok fazla mahcubiyet yaşamayacaklardı. Gerçekleşmesini istediğimi hatırladığım tek şey, bir an önce sona ermesi ve maçın ikinci yarısını izlemek için oradan çıkmaktı; Mayo o gün Connaught finalinde Sligo'yla oynuyordu.

Saat üçe birkaç dakika kala JJ elinde tuttuğu uzun ince mumla birlikte sunağın oradaki mumları yakmak için kutsal odadan dışarı çıktı. Sunağın her iki ucunda da bu iki şamdan gibi şey, her birinin üzerinde kemer şeklinde merkeze doğru yükselen on mum vardı. JJ kalan son iki ya da üç mumu yakabilmek için önce parmak uçlarında durup yükselerek sağ tarafındaki mumu yaktı. Ardından sol taraftakine yöneldi. İlk beş ya da altısını yaktı ve olan-

lar olduğunda en üsttekilerine uzanmaya çalışıyordu. Cübbesinin yeni alttaki mumlardan birine değmiş olmalıydı. Hemen parlayan bu kızıl alev kolundan omuzuna kadar ilerledi. JJ kolunu sallayarak ve ateşi söndürmeye çalışıyordu ve sunaktan aşağı atladı. Bu da elbette ateşin körüklenmesine ve kalan tüm vücuduna yayılmasına neden olduğu için işleri sadece kötüleştirdi. Hemen oturduğum yerden kalkıp koridora doğru koştum ceketimi çıkardım. JJ şimdi kollarını sağa sola sallayarak ve bağırarak sunağın önünde dans ediyordu, nerdeyse tamamen alev almıştı; ona bakınca büyük turuncu kanatlı kelebeğe dönüştüğünü sanardınız. Ceketi üzerine atıp onu yere yatırdım. Her şey yaklaşık yarım saat içinde olmuş gibi görünüyordu ancak elinde ince uzun mumla yürümeye başladığı andan ceketi üzerine koyduğum ana kadar geçen sürenin, bir dakikadan az hatta bir dakikanın yarısı kadar bir süre olduğunu söyleyebilirim. Onu sırt üstü çevirdiğimde her yeri kapkara ve dumanlıydı. Cübbesi tamamıyla yanmıştı ama görebildiğim kadarıyla çok büyük bir sorunu yok gibi duruyordu. Kapkara yanmış bir halde orada yatıyor üzerinden dumanlar yükseliyordu. Anthony beni bir kenara itti ve Papaz Scallen kutsal odadan dışarı hücum ederek geldi. Anthony kollarıyla JJ'i sardı ve oturttu.

"JJ!" diye bağırdı. "JJ!" Elini çenesinin altına koydu ve yüzünü çevirdi. "JJ.....!"

JJ sadece dumanlar içinde orada oturuyordu, kafasının yanında ve üstündeki saçlar kötü bir şekilde yanmıştı.

"Açılın, biraz hava alsın."

Maureen bizi kenara ittirerek kalabalığa daldı. "Ona içecek bir şeyler getirin. Owen, bir bardak su getir ona."

JJ hiç ses çıkarmadan oturuyordu. Ellerinin arkasında büyük kızarıklıklar vardı ancak ona acı veriyor gibi görünmüyorlardı. Maureen ellerini tutup çevirdi ve kafasının kenarındaki izleri görebilmek için yüzünü kaldırdı.

"Bu çocuğun hastaneye gitmesi gerek" dedi. "Elleri su toplayacak. Şu siyah şeyden kurtaralım onu."

Anthony, dizleri bir ceketle sarımış JJ ile arabanın arkasında oturuyordu. Maureen benim yanıma oturdu ve sert bir şekilde söylendim. Bir pazar sabahı olduğu için şanslıydık-yolda hiç trafik yoktu ve yaklaşık otuz dakika sonra acil servise girdik. Hemşireler JJ'i alıp götürdüler ve Maureen teyzesi olduğunu söyleyerek arkalarında gezindi durdu.* Bir bardak çay almak ya da pazar gazetesini okumaya çalışmak dışında yapılacak bir şey yoktu; artık koridorda yalnızdım. Kahve dükkânında sadece birkaç kişi vardı –sabahlıklarıyla dolaşan birkaç hasta ve

---

* Altı saatlik vardiya değişimleriyle, nöroloji yoğun bakım hemşiresi destek ekibi koğuşlardan içeri doğru giriyor. Belirli aralıklarla hızlandırılmış web yayınında ilerledikleri anda hayalet gibi bir görünümleri oluyor. Beyaz üniformaları ekranlarımıza ve monitörlerimize floresan ışığı gibi yansıyarak kesin bir tanımlamadan öte algılanması zor bir aura kazandırıyor onlara.

Mesleki merakve fazla mesai ücretinin cazibesiyle, itinayla seçilen elit sınıf, bu üç aylık lidersiz ara dönemin açık bir şekilde yankı bulan, topografik tablonun öngördüğü şekilde masraflarının karşılığını tek tek topluyorlar. Şahsi bilgisizlikleri aslında, empatinin imkânsızlığı, bu seyahatin duraklama yerleri boyunca kendi deneklerinin temin edilmesi ve yönlendirilmesi konusunda esas görevlerine yönelik hiçbir engel teşkil etmez.

Mahremiyet koşulları onları destek görevlerine mecbur ediyor. Ama yine de işlerinde mutlu her elit sınıf gibi kendi marşları vardır. Beş bölümlük armonide, web yayını dışında alıntı cümleleri bir araya getirip süsleyerek ve "God Rest Ye Merry Gentlemen" in melodisini eklerler.

Gökyüzündeki MR koğuşları
Geniş bantlarda düz ve doğru
Aşağıya yanımıza indirilir LED'ler için
Bir yandan da plazma monitörler için.
PET'ler ve ensefalograflar
Tüm yorumlarımız gerçek
Oh-oh rahatlığın ve sevincin müjdesi
Rahatlık ve sevinç
Oh-oh rahatlığın ve huzurun müjdesi.

Üzerinde çalışılması gerekiyor ama şu takdir edilmeli ki bunu kabul eden ilk kişi olacaklardı.

ellerinde cips paketleri ve meyveli çubuk dondurmalarla zeminde koşuşturan birkaç ufaklık. Maureen ve Anthony iki saat sonra geri geldi. Kendilerince biraz daha mutlu görünüyorlardı.

"Rahatladı artık" dedi Maureen. "Günün kalan kısmında uyuyacak."

"Ne dediler?"

"Şanslı bir genç adam olduğunu söylediler. Sadece elleri ve saçları yandı. Ciğerlerinde biraz yanma olabileceğini düşünüyorlar ancak bunun için yarın test yapacaklar."

"Kendi kendine bir şey dedi mi, konuştu mu?"

"Birkaç söz söyledi. Elleri yaralı ve göğsünde sıcaklık hissediyor. Ancak bu onu çok zora sokacak gibi durmuyor. Sanırım onlar herhangi başka bir şey yerine daha çok şoktan endişelendiler. Ellerini sardılar ve kafasının üzerine bir şeyler koydular. Şimdi uyuyor."

Anthony yanıma geldi ve şöyle dedi. "Onu kontrol etmek için sabah geleceğim. Bu akşam onun için yapabileceğimiz bir şey olmadığını düşünüyorum. Hemşire sabaha kadar uyuyacağını söyledi."

"Yapabileceğimiz bir şey yok" diye Maureen tekrar etti. "İstersen sabah seninle gelebilirim."

Anthony'nin Maureen'in söylediklerini bunu duymuş olmasından dolayı mutlu olduğunu söyleyebilirim. Ellerini önce yüzüne kapattı ve ardından karşısındaki masanın üzerine yapıştırdı. Daha sonra ellerini iki yana açıp ikimize baktı. "Onca şeyin arasında. Ve kilisede tabii, lanet olası, bizi buldu."

Buna hiçbir cevabım yoktu, tahmin edebileceğim üzere hiç kimsenin de cevabı yoktu. Gazeteyi toparladım ve gitmek için hazırlandım. "Ne yapalım olacağı varmış, Anthony. Ne sen ne ben ne de herhangi biri bir şey yapamazdı."

Maauren ve Anthony önden arabaya doğru yürüdüler. Kırmızı elbiseli küçük kızla birlikte kırmızı-suratlı bir

adam karşı yoldan geliyordu. Kız, büyük bir çiçek buketinin altında mücadele veriyordu. Oyun nasıl gitti diye sordum adama. Gözlerini gökyüzüne dikti.

"Berabere bitti" dedi. "Kaçırdılar."

gerard fallon

Papaz yardımcısı şu berbat çocuk? –Evet, hatırlıyorum onu. Onu kim oraya çıkarmış bana sorma ama okula geldiği ilk günü hatırlıyorum. O günle ilgili komik olan şey ise aslındahiçbir zaman papaz yardımcısı olmadığı. O gün ateşler içinde kaldı ve neredeyse yok olacaktı– bildiğim kadarıyla o gün kilisedeki son günüydü. Ama nasıl olabilir de bunun gibi küçük bir kasabada böylesi bir kaza sizde bu kadar çok iz bırakabilir.

Öğretmenlik yaptığım otuz yıl boyunca JJ O'Malley'nin karşılaştığım en parlak genç olduğunu; hatta birçok açıdan oldukça parlak öğrencilerden biri olduğunu söyleyebilirim. Okulun müfredatı hiçbir zaman onun yeteneklerine tam olarak karşılık veremedi, o bizim üstün yeteneğimiz. Elbette onun şu sınav sonuçlarını görüp etkilenmiştik ancak bunları görmek bir yana asıl önemlisi genç adamın kendisiyle tam anlamıyla yüz yüze gel-

mekti. İyi olmadığı alan yoktu, yaşıtlarından daha başarılı olmadığı bir konu da. Matematik, fizik, coğrafya, edebiyat, aklınıza ne gelirse, aklının ermediği hiçbir şey yoktu. Girdiği her sınavı hiç zorlanmadan geçerdi: söylediklerine göre devrelerinizi yakacak bir yetenek.

Ancak elbette her şey ilgisini çekmiyordu. Bilim konuları, matematik, fizik, kimya gibi formüller üzerine kurulu ya da kesin sonuçlara ulaşmak için uğraş gerektiren herhangi bir şeye karşı oldukça düşük bir ilgiye sahipti. Onu çeken ve heyecanlandıran şeyler mantık gerektiren dolambaçlı konulardı. İngilizce, tarih, dini öğretiler, yurttaşlık bilgisi gibi tartışma, müzakere etme ve çok yönlü yorumlama gerektiren konularda kendini rahat hissederdi. Ve elbette söylenmesi çok zor sözcükleri süsleyerek konuşmayı seven kitap meraklısı bir tarzı vardı. Örneğin ontolojik –oldukça uzun süredir, on beş yıldır– duyulmamış bir sözcük gibi. Hayır, ortaokul yurttaşlık bilgisi öğretmenleri de duymamıştır. Bunun için sözlüğe baktığımı hatırlıyorum ve ayrıca bulduktan sonra bu sözcüğü bilmediğimi de.

"Ontolojik ve etik öncelik olarak belirtilmiş ilk paragrafta" diye tekrar etti JJ, heyecanlı bir şekilde.

"Öyle olduğunu sanıyorum, JJ. Ancak şunu yalın bir İngilizceyle söyleyebilir misin bizim dışımızdakiler için?"

Dirseklerini yaslayıp öne doğru eğildi ardından, elleriyle sıraya tutundu. Bu kötüye işaretti; JJ favori konularından biriyle ilgili konuşmaya başlamak üzereydi. Eski halini düşündüğümüzde sınıf sözcüklerin ve düşüncelerin uçuştuğu bir kar fırtınasının içine girerdi ve bu konuşmaların çoğu etrafındaki hiç kimseyi etkilemezdi diyebiliriz. Gerçi halen, JJ'in dünyayla mücadeleye devam eder bir şekilde yaşadığını görmek her zaman değerdi.

"Sorun şu ki anayasa, kendisiyle, giriş bölümünde, daha başlangıç paragrafında çelişir. Yüksek Otorite, kendini değil, geçtiği madde de dahil olmak üzere bütün kanunların kaynağı olarak Tanrı'yı tanır. Cümle..."

"Ben sorun görmüyorum, JJ. Anayasa, bütün dünyada liberal demokrasilerde olduğu gibi, bu ülkede de medeni kanunun yapı taşıdır.."

"Hayır, değil ve işte asıl mesele de bu. Tanrı bu ülkede medeni kanunun kurucusu."

Titremesini durdurabilmek için elleriyle şimdi sıranın altına tutunuyordu. Anlayacağınız, bu tartışmaları severdi ancak diğer yandan neredeyse kendinden korktuğunu da görebilirdiniz. Bir keresinde bana –kendi beyin çürütme meditasyonu olarak adlandırdığı– bir tür zihin yarışı sorunu yaşadığını söyledi. Bazen gecenin bir yarısı aklına fikirler gelir ve JJ'in saatlerce uyanık kalmasını sağlardı. Onu her nereye götürürlerse düşüncelerin peşinde koşarak, kendi kendini kör patikalardan yukarı ve çıkmaz sokaklardan aşağı bir yerlere götürürdü.

"Diyelim ki, konu bu, JJ. Devam et. İddianın en önemli yerine geliyorsun."

"Birilerinin burada sınıfta, odada ya da başka bir yerde ayağa kalkıp onun Tanrı olduğunu iddia ettiğini ve de gerçeğin aslında bu olduğunu kanıtlamak için kanıtı olduğunu iddia ettiğini düşündüğümüzde, asıl sorun buydu. Öyleyse sorun var olacaktır."

"Eğer sadece anayasanın bazı maddelerine katılmıyorsa."

"Kesinlikle, katılmadığını düşünebilirsiniz. Bir sabah kalkıp bazı nedenlerden dolayı öfkeli olduğunu ya da içmekten dolayı akşamdan kalma olduğunu ve bu anayasaya farklı bir bakış açısı göster bana dediğini düşünün. Dolayısıyla bütün oyunu önceden okur ve bu süreçte bir yerde, nerede olduğu önemli değil, kazmayı sapla değiştirmeli der, bunun karşısında duramam. Sonrasında bir kalem çıkartır ve bir maddenin üzerini çizip yeniden yazar. Artık bu durumda kimsenin yapabileceği bir şey yoktur, üzerinde belirtildiği gibi bu onun anayasasıdır. İnsanlar için olmak zorunda değildir bile."*

* Yaşayan ölüler âlemine yerleşmek denekleri politikanın ötesine geçir-

"JJ, Tanrı eğer burada papazın yarı yönetiminde olan Kilgeever'de görünecek olsaydı aklında anayasayı değiştirmekten daha çok şey olurdu. Ve Thornton'un yerinde biraları götürmeye gelince..."

Sınıf kahkahalara boğuldu.

"Ruhlar O'nun içeceği olurdu, değil mi, efendim?" diye sınıfın arka sıralarından biri soru sordu." "En kaliteli olanı."

---

medi. Projenin, tüm nüfus istatistiklerinde, geniş çapta onay bulan sessiz bir medya bebeğini halka nasıl sunduğu onun çok daha ilginç ek sütunlarından biridir. Çeşitli gazete ve çevrimiçi anketlere katılanlar JJ'i, ülkenin en sevilen oğlu, gelecekteki seçimlerde -genel seçim, başkanlık seçimi ya da Avrupa'daki seçimlerde- herhangi bir marjinal koltuğa sahip olma ihtimali yüksek olan adam seçti. Artık o ülkenin bilincinde, projenin özündeki yetkisini aşan bir yer işgal ediyor. Artık o kamu mülkiyetindedir ve onu tek bir partinin münhasır mülkiyetinde tutma çabaları, çapraz oylamada, çekimserlikte ve aleni muhalefette yer alan seçmen tepkisi refleksiyle büyük ihtimalle reddedilecektir. Herhangi bir manifesto ya da seçim programının bulunmaması, her şeyi içine alan bir çuval gibi görünüyor, sol ve sağ paradigmalarının nihai ve tamamen çöküşü, EEG'lerinin kör uçlu ve dalgalı izlerinin ortadan kaldırılması, görünenin tersine, bizi adamımızın bazı şeyleri aklında tuttuğuna inandırıyor. Hükümet partileri, odak gruplarında ya da halkın nabzını tuttuğu yerlerde akıl almaz bir şekilde bir adaylıkla karşılaştıklarında kendilerini umutsuzca söylediklerinin tersi bir mesajın içinde buldular. Kafa karıştırıcı anketörler ve yandaş gazetecilerin önünde yürüyen siyasi teşkilat artık akılsızlık ve sessizlik söyleminin bir sonraki hükümetin yapısında, muhtemelen belirleyici bir etkiye sahip olduğunun farkına varıyor.

Onu alıştırmak amacıyla belirli isimsiz destekçiler, onu beş yönlü yarışmada diğer deneklerle çoktan kafa kafaya getirdiler. Yeterince sade bir güzellik yarışması, bununla birlikte, çeşitli beklenmedik değişkenleri ortaya çıkarmıştır. Ağır çevrimiçi anketler Fransız ulusal şovenizminin, kendi adamlarının arkasında olduğunu gösteriyor. Buna karşın, dünya çapındaki death-metal topluluğun bölgesel sadakati nasıl ölçülür? Will Jordan'ının pan-cinsel cazibesi İspanyol seçmenin ilgisini dengeliyor mu? Uzlaşma adayı olarak Callanan'ın zekice adımlarınane oldu? JJ'in hapisteki statüsü ona yarışı kazandıracak yeterliliğe sahip mi? Tüm bunlardan öte gay ve feminist lobilerin, hayal kırıklığına uğramış etnik azınlıkların protestoları, ısrarla ötekileştirme ve demokrasi açığı temaları üzerine dolaşıp duruyor. Sonuç net olmaktan çok uzak ve mevcut haliyle JJ'in destekçileri tarafında büyük bir kumar oyunu olduğunu gösteriyor. Şüphesiz temel bir politika ama halen ülkenin mum ışığı protestosunun bir parçası halinde.

"Hayır" dedi birileri. "Şarap O'nun içeceği olurdu, öyle değil mi, efendim, şu ucuz İtalyan malı mı? Ya da manastırda demlenen şu uydurma keşiş içkisi. Eğer O başladıysa, Ona kapılmadan duramayacağınızı söyleyebilirim."

JJ sırasına baktı. Kahkahaların azalmasını bekledim.

"JJ, Eğer Tanrı oturup anayasayı tekrar yazsaydı sorun olmazdı. Tanımı gereği Tanrı iyi ve faziletli, bu nedenle yazdığı herhangi bir şey iyilik tarafında olacaktır, hem özel hem de kamusal ve sonuç olarak tartışılmazdır. Ama yine de anayasamızın İlahi Kurallardan ne kadar uzak ya da yakın olduğunu öğrenmek ilginç olurdu. De Valera ilgi duyar; tek seferde mezarından çıkardı."

"Eğer Tanrı, senin onu tanımladığın gibi gerçek olsaydı bir sorun olmazdı..."

"Tanımı kabul etmiyor musun? Tanrı Tanrı'dır, JJ."

"Tartışmanın hatrına kabul edeceğim. Asıl problem, Tanrı yoksa doğar. Birinin O'nun var olmadığını ispat eden kesin bir kanıtla ortaya çıktığını düşünün –öyleyse bütün her şeyin arkası ve temeli yıkılırdı. Bu ülkedeki bütün kanunlar temel dayanağını yitirirdi. Hiç kimse artık onlara bağlı kalmazdı."

"Bu böyle devam etmezdi. Bu durumda hepimiz ilahi kaynak olmadan yalnızca ülke kanununyla kalırdık."

"Hayır, bu geçici bir anayasa. Tanrı'nın varoluşuna dayalı. Yetkisini Tanrı'dan alır ve Tanrı'ya uzatır: Tanrı'da başlar ve biter. Peki eğer ya Tanrı yoksa, öyleyse anayasa çöker ve yeniden yazılması gerekir. Baştan başlamak zorunda kalırdık."

"Geçici ya da değil, JJ, 1937'den beri ülkeye hizmet etti..."

"Yirmi sekiz değişiklikle."

"Tamam, yirmi sekiz değişiklikle. Bu onu güvensiz hale getirmez. Anayasal değişiklik gelişen demokrasinin parçası. Senin önerdiğin şeyi kabul etsem bile Tanrı'nın

var olmadığını ispat etme mesuliyeti halen sende ve işte bu senin çıkmazın."

JJ hayır anlamında kafasını salladı. "Benim varmak istediğim nokta anayasada düşünsel bilincin reddinin söz konusu olduğu. Giriş paragrafı, madde altı, kesinlikle bütün metnin üstünden geçer. İnançsızlar, henüz başlangıçta dışlanırlar ve bu aslında özgürlüğün ve savunuyor gibi göründükleri şerefin inkârıdır. İnançsızlar için kanun yapılmaz. Kendi tanımlarına göre, tamamen anayasaya aykırıdırlar ya da Cearbhall O'Dalaigh'nin ifadesiyle, anayasa karşıtıdırlar. Vatandaş olarak sınıflandırılmaları mümkün değildir."

Zil çaldı ve sınıfın geri kalanı kitaplarını toplamaya başladılar. JJ'in sorgulamalarının ardından kendilerini kaybolmuş bulmaları ilk değildi. Biraz temiz havaya ihtiyacım vardı.

"Zaman doldu, JJ" dedim. "Başka bir gün devam ederiz. Bu diğer beyin çürütme meditasyonlarından biri mi?"

"Bu sadece bir fikirdi" dedi, "kafamdaki bir fikir sadece."

"Etkilendim. Tanrı'ya inanmıyorsun ya da anayasaya?"

"Onlara inanmıyorum değil, sadece onlara iman etmiyorum." Yüzü aniden parladı. "Düşün..."

Kapıyı açtım. "Hayır, JJ. Düşün, düşün ve düşün. Başka bir gün artık."

Geçen üç ay boyunca sürekli olanları düşünerek bu tartışmayı aklımdan geçiririm. Herkesin JJ ile ilgili bir teorisi vardı, sadece bu şehirde değil aynı zamanda bütün ülke çapında. Kendiniz bir düşünün bütünün parçalarını ve onunla ilgili yazılan başyazıları. Onun koma durumunu on sekiz ile yirmi dört yaş arasındaki gençlerin artan intihar sayılarıyla ilişkilendirilmeye çalışan feminize bir dünyada, genç bir adamın ötekileştirilmesiyle ilgili tüm saçmalamalar. Tüm olanları tersten okuyarak kendinizi sorgulayabilirsiniz ve onların kim ya da ne ile ilgili olduğuna dair hiçbir ipucu bulamazsınız sonunda bile.

Ama bana sorarsanız, JJ'in sorunu her yerde işaretler görüyor olmasıydı, çok fazla bağlantı kuruyordu, onun sıkıntısı buydu. Hayatında olan her şey –yetimhanedeki günleri, evlat edinilmesi, kilisede yanması– bunların hepsini birlikte bir tür dünya görüşü haline getirdi. Sanırım bunu bir felsefe gibi düşünebilirsiniz... Annesi tarafından terk edilmesi ve evlat edinilme şartları sadece bir başlangıçtı.. Kendini evrende özgür hissetti, olumlu anlamda bir şeyi yapabilme ya da kendi kaderini çizebilme özgürlüğünden ziyade, sevgi ve erdem olmadan dışlanma anlamındaki olumsuz yönde bir özgürlük. Elbette eğer ona berbat bir durumdan kurtarıldığını söyleseydiniz, size bunun sadece bir şans olduğunu, önemli biri değil şanslı biri olduğunu söylerdi ve JJ'e göre arada dağlar kadar fark vardı. Onda bu istek vardı, bu açlık; onunla girdiğimiz her tartışmada ve yaptığımız müzakerelerde bunu hissedebilirdiniz. Sırf tartışmış olmak için tartışma ya da puan kazanma onun ilgisini çekmezdi; o bundan daha fazlasına ihtiyaç duyardı. Tartıştığı her şeye inanırdı, hiç olmayacak bir fikir olması önemli değildi. Bu nedenle aklının karıştığını da düşünmüyorum. Bu bir tür, hoşuma gitmeyen, mazur görme şekli. Evrende kendiyle bu kadar tutarlı bir insana hiç rastlamadım; açıklayamayacağım bir şey, beni biraz aşıyor. Ancak eğer bu bir karışıklıksa öyleyse şimdiye kadar karşılaştığım en mantıklı ve sağgörülü bir karışıklık.

sarah nevin

Bizi bu fotoğrafta birlikte görebilirsiniz. Kazadan üç hafta sonra, taburcu edildiğim gün, k hastane merdivenlerinde çekildi bu fotoğraf. Kel kafam ve koltuk değneklerimle ben, JJ kollarını bana dolamış ve yüzünde kocaman bir gülümseme. Ağustos başlangıcıydı, güzel bir yaz günü, güneş sıcaktan taşları çatlatmıştı. Ancak ne kadar da solgun olduğuma bakın, hayalet gibi; bütün yaz boyuncabenim güneşe çıktığım ilk gündü bu.

Bu fotoğrafı seviyorum, güneş ışığı dolu ve mutlu olduğum anda yakalamış beni. Daha da önemlisi, mutlu olduğumu hissettiğim bir zamanda yakalamış beni. Bu fotoğrafta kafamda parlak yeni bir Kevlar levhası, bir çift koltuk değneği ve cebimdeki iki aylık uyuşturucu, ağrı kesici tedariki ile ölümden döndüğümde henüz on altı buçuk yaşındaydım. O gün, ağustosun sekiziydi, dünya-

daki en mutlu kızdım. Kemiklerim düzeliyordu, iyileşme umudum vardı ve en önemlisi, âşık olmuştum.

Beni en çok şoke eden şey onun ne kadar çok öfkeli olduğuydu. Anlayamamıştım. Herkes Anthony'nin JJ'i yetimhaneden nasıl çıkardığını bilir ancak hiç kimse para karşılığında aldığını bilmez. JJ anlattığında benim için bir şey değişmedi. Görebildiğim tek şey kurtarıldığı için şanslı olduğuydu.

"Kurtarıldım" diye sessizce söylendi. "Sarah defalarca, satın alındım, kurtarılmadım. Bir sığır sürüsü kesilmeye gitti –fazlasıyla, merhametli bir katil– bana göre. İlk zamanlarda sığır sürüsünde deli dana hastalığı vardı."

"Böyle yaparak ilgi çekmeye çalışma. Nasıl bu kadar sinirli olabilirsin, çok daha kötü olabilirdi."

"Nasıl daha kötü olabilirdi? Sigara ya da renkli bir televizyon karşılığında satın alınmış olabileceğimi söylemek istiyorsun. Adil bir takas, soygunculuk değildir."

"İşte bu kendine de söylemiş oldun nasıl olduğunu. Bu şehirde olan şey kaostu. İsyanlar, sokaklardaki tanklar, öğrencileri öldüresiye dövenler. Devrimler karmakarışık şeylerdir."

"Devrim en özel yanımdı. Devrim iyi bir şey olacaktı. Ne tür bir devrim tüm kendi çocuklarını satıp bitirerek başlar işe? Bugün bile hâlâ onun bir devrim mi yoksa bir iç darbe mi olduğunu kimse bilmiyor. Düşünsene, arka cebinde bir tomar kullanılmış not ile bu yetimhanelerden birine girebilir ve canının istediği kadar, hayal ettiğin çocuğu bulana dek arayıp durabilirsin.

"Şu yetimhaneler cehennemdi, JJ. Şu çocuklar hayal edebileceklerinden daha iyi bir yaşama sahipler artık."

"Nasıl bilebilirsin? Hiç merak ettin mi bu çocuklardan bazılarının hayatının nerde son bulduğunu? Biz kolay lokmaydık, Sarah, yeni yıl indirimindeucuz malkavgası gibiydi bu yetimhanede yaşananlar. ABD Dışişleri Bakanlığı on binlerce çocuğun, tırnak içinde bahsettikleri devrimin hemen ardından o ülkeyi terk ettiğini tahmin

ediyor. Hayatlarının nerede son bulduğuna dair hiçbir ipucu yok. Kaç tanesinin hayatı pornografinin içinde ya da pedofililer arasında son buldu? Hiç kimse bilmiyor, hiçbir kontrol ya da sıkı bir inceleme yok. Paraları aldığın sürece işin içinden sıyrılırsın. Ve elbette eve gelip küçük pembe Kafkasyalı bebeğinin hasta olduğunu farkettiğinde buna hazır değilsindir ya da kromozomları Tanrı'nın yapmak istediği şekilde dizilmemiştir bu nedenle onu burada bir devlet yetimhanesine bırakabilirsin, hiçbir sorun sorulmaz. İçimizden yirmi üçü artık burada yetimhanede. AIDS, HIV, hepatit, otizmin tüm farklı dereceleri bununla bağlantılı! Bazılarımız çok hastaydı bizi karantinaya alamazdınız, bizi sevmeyi ise boşver. Bu doğru değildi, Sarah."

"Şimdiye kadar ölmüş olurdun, JJ. Daha da kötüsü halen, o yetimhanelerden birinde, başka bir ülkenin eyaletinde olabilirdin. Yaşadığına ve öfkeli olduğuna mutlu olmalısın."

"Les irrécupérables."[1] dedi hafifçe.

"Ne?"

"Les irrécupérables, verdiğimiz ad bu. Kurtarılamazlar. Hepimiz dünyada kaybolduk. Gözden uzak, gönülden uzak."

"Bu senin hatan değildi. Herhangi bir şeyden dolayı suçlu değilsin."

Sırtını döndü ve arkasından bakarken öylece bıraktı beni.

"Söylemek istediğim tam olarak, Sarah. Herhangi bir şeyden suçlu değilim. Ben sadece suçluyum."

Bu onun için en kötüsüydü, bütün bu öfke ve karamsarlık, sadece onun tükenmesine yardımcı oluyordu. Beyin çürütme meditasyonlarıyla birlikte devam eden bu gidişat onu bazen gerekenden fazla uğraştırabiliyordu. Şu uçuşan fikirler olarak adlandırdığı, beyin çürütme meditasyonuna kapılır giderdi bazen. Bir şans sözü, şar-

1. (Fr.) "Onulmazlar". (ç.n.)

kının bir parçası, bir resim her zaman onu etkisi altına alabilirdi, kendi güçsüzlüğünün altında zayıflayıp kaybolmasının ne kadar zaman aldığının bir önemi yoktu, bir sürü anlamsız lafı uzun uzadıya anlatmaya kaptıracaktı kendini. Ancak hiçbir zaman, herhangi bir öğretiye inanmamaları ya da bakış açısına sahip olmamaları, onu yıldırmıştı. Bu nedenle onları kendi beyin çürütme meditasyonu olarak adlandırıyordu. Kendi düşüncesi doğrultusunda aklının kendi kendisini tükettiğini sanıyordu. Bu fikre kapılmasının nedeni vücut geliştirmeyle ilgili bir makaleydi. Anlaşılan, vücut geliştirme topluluğunda yarışmadan önceki günlerde aç kalmak genel bir uygulama. Bu uygulama sindirim enzimlerini işlenecek gıda maddesi olmadığında vücudun kendisinde yer alan yağ dokusunu tüketmeye başlamasıyla ilgili ve birkaç gün sonra ideal hale ulaşıyorsunuz. Ancak bazı zamanlar süreç aşırıya kaçar ve vücut kendi kaslarıyla beslenip içten dışa doğru bozulmaya başlar. JJ bu olanları kendi aklında da oluştuğunu düşünüyordu. Aklı ya da ruhu kendi kendisini parçalıyor, kendi altyapısına geri dönerek kendini yiyordu. Bu fikir uçuşmaları, kendi tabiriyle iyileştirici metafiziğin, kendi iç-tüketiminin sadece ilk safhalarıydı. Aklı bütün yağı yaktığında ne olacaktı, ya aklının kendinden başka beslenebileceği bir şey kalmadığında ne olacaktı? Ne olacaktı öyleyse?*

* "Koma bir kişinin henüz uyandırılmadığı bir uyku hali durumudur." Hipokratik bir fikir olarak komanın ne olduğunu daha açıkça belirtmemiz gerekirse, LeWinn'in "bir kişinin uyandırılamayacağı bir uyku hali durumu" tanımı derin komadan çeşitli derecelerde iyileşme sağlayan kişileri kanıt olarak gösteren belgelenmiş ve anekdot kanıtlarının giderek artan korpusuna olanak tanımaktadır. Dahası, belirli cerrahi prosedürlerde tıbbi kaynaklı koma kullanımına da yardımcı olmaktadır.
Felç ve intrakraniyal hipertansiyon vakalarında her zaman kullanılan barbiturat komalar cerrahi anestezinin üçüncü seviye eşiğinin altında derin merkezi sinir sistemi depresyonuna neden olur. 10mg /kg/saatlik orta doz Thipentol IV deneklerin Glasgow Koma Skalası en son seviyesinde kalmalarını sağlar. Bu seviyede depresyona uğramış sinaptik aktivitenin delta-dalga işareti 0.3-5 HZ aralığındadır. Koma süresi, normal intrakraniyal basıncın yeniden başlatılmasında ve akut kas atrofisi, kar-

Bir gün denizde, iskelenin arkasında yürüyorduk. Etraf sessizdi, bize özel olan bütün plaj boyunca sadece ikimiz vardık. Kıyının biraz ilerisinde Killeen hakkında konuşuyorduk. Tüm ölü doğmuş ve vaftiz edilmemiş bebeklerin gömüldüğü, bu bölgede yer alan Killeen, denize bakan bir uçurumun dik yüzünün arkasında bir alana yerleştirilmiştir. Ancak yıllar geçtikçe kıyı erozyonu uçurumun kıyı sırtını aşındırmış ve bazı mezarları alt üst etmiştir. Bazen fırtınalar ve açık denizlerin ardından insanlar kumsalın her yerine dağılmış küçük kafatasları ve kemikler bulurlarmış. Bunun ne kadar korkunç ve sevdikleri orada gömülü olanlar için ne kadar acı verici olduğuna dair bir şeyler söyledim. Elbette JJ farklı bakıyordu.

"Belki de o çocuklar denize geri dönmek istiyorlardır. Zaten geldiğimiz yer orası, değil mi? Belki de her şeye yeniden başlamak istiyorlardır. Denizde kaybolup kum ve su ile parçalanmak, ardından bulutlara yükselip bütün bu yeşil ve güzel toprakların üzerine yağmur olarak yağmak. Çimenler, ağaçlar, yabani otlar, dikenli çalılar olarak tekrardan yükselmek, belki de tüm istedikleri budur."

"Bu bir JJ düşüncesi. Ben kendim böyle düşünmüyorum. Eğer ölüyseniz ölüsünüzdür ve söylenebilecek tek şey bu. Bir şeyi arzu etmek ya da hissetmek mümkün değil."

"Oraya ait değiller, Sarah, dini bir yerleşim değil orası, kutsal bile değil. Bunu bildiklerine bahse girerim. Bu

---

diyovasküler ve böbrek hasarı gibi sınırlayıcı faktörlere karşı bu tür iyileşme endekslerinde dikkate alınır. *Somnos* projesinde olduğu gibi bir diğer sınırlayıcı husus da İrlanda cezaevlerinde bulunan tüm mâhkumların üçte birinin ortalama üç ay hizmet vermesi gerektiğidir.

Radikal cerrahi vakalarında barbitural komaların artan kullanımının artık klinik endişelerden ziyade sigorta tarafından belirlendiği yönündeki spekülasyonlar dile getirildi. Ameliyattan sonra resüsitasyonu takiben, cerrahi müdahele yapılırken akut acıların bilincinde olduklarını ortaya koyan hastaların dava açma yönünde endişe verici oranı artık cerrahi tiyatrolarda kullanılan anestezi türüne ve seviyesine dair belirleyici bir husus olarak görülmektedir. Tıp topluluğu medikal prosedürlerinin maliyet-fayda değerlendirmesiyle uzlaşılacağını reddediyor.

mezarlardan çıkıp denizin içinde kaybolduklarında mutlu olduklarına bahse girerim. Şu uçurum kıyısından kurtulduklarında, küçük kafataslarında yıldız parlaklığını ve temiz havayı hissettiklerinde nasıl olduklarını bir hayal et. Yeniden doğacaklarını söyleyebilirim. Bahse girerim bazı ay ışığı gecelerinde buraya gelseydin onları, bütün bu küçük iskeletleri etrafta zıplayıp dans ederken ve bağırarak şarkı söylerken görebilirdin. Ve ardından, güneş doğmadan hemen önce, kolları yorulana kadar dalgalarla çarpışıp denize açılırlar ve memnuniyetle denizin dibine doğru batarlar. Bahse girerim eğer buraya gelseydin bazı mehtaplı gecelerde göreceğin şey bu olurdu."

Tüylerim ürperdi. "Bunu görmek istemiyordum. Beni hiç de mutlu etmezdi. Bunun yanı sıra şu küçük çocukların şarkı söyleyip dans etmek için daha fazla zamanları olmayacaktı. Bütün hepsi mezardan çıkartılıp yeni mezarlığa taşınacaktı."

"Bu bir hataydı, hiç kimsenin şu çocukların ne istediğini düşünmediğine bahse girerim."

"Kollarımı sinirli bir şekilde havaya kaldırdım. "Bunlar saçmalık, JJ."

"Öyle mi? Şu küçük iskeletlerden birinin bir gece seni ziyarete geldiğini düşün. Uyandığını ve birinin yatağının ayakucunda otururken bulduğunu düşün. Seninle işi olduğunu, arkadaşları adına seninle konuşmak istediğini söylüyor sana. Killeen'in taşınacağını duymuş ancak kendisi ve arkadaşları taşınmak istemiyor. Oldukları yerde mutlular ya da ölü çocukların olabileceği kadar. Şanslarını denizden yana kullanmak için hazırlar, denizi ikinci bir şans olarak görüyorlar ve bunu kullanmak istiyorlar. Senin ölüler adına konuşmacı olmanı, onların adına taşınma konusunda bir savunmada bulunmanı istiyorlar. Bir süre onu dinledikten sonra onları temsil etmeyi kabul ediyorsun, söz vermediğini ancak bir deneyeceğini söylüyorsun. Elbette genç delikanlı durumdan hoşnut oldu. Elini sıkıyor ve gitmek için geri dönüyor ancak senin

başka fikirlerin var. Onu bırakmak istemiyorsun. Ölüyle konuşmak her zaman başınıza gelebilecek bir şey değil; bir sürü sorun var. Bu şansı kaçırmak istemiyorsun.

"Peki araf nasıl bir şey?" Kendini tutamadan pat diye soruyorsun.

Küçük delikanlı dönüp kafasını sallıyor. Hiçbir soru beklemiyordu senden ama mademki onun işi görülmüştü öyleyse acele etmeye yoktu.

"Berbat bir yer" diyor. "Kötü tasarlanmış, alelacele düzenlenmiş bir yer. Hiçbir olanak, oyuncak ya da herhangi bir şey yok. Açık maden ocağı gibi. Geçen bütün günler geceler boyunca oturup konuşuyoruz ancak hepimiz çocuk olduğumuz için konuşacak bir şey bulamıyoruz."

"Peki size kim bakıyor, kim besliyor, melekleri hiç görüyor musunuz?"

Küçük iskelet arkadaşı kapıda duruyordu. Bir sürü zamanı vardı.

"Melekleri ara sıra görürsünüz; geçip giderken. Bazıları iyidir, daha küçük olanlar, krallar, hükümdarlar ve erdemliler, onlar iyidir, pek fazla kendini beğenmiş değillerdir. Kalkıp sizinle birkaç laf edebilirler ama çoğunlukla geçip giderler. Fakat öte yandan diğerleri vardır, Cebrail örneğin, borusunu çalarak herkesi sağır ediyor. Ve ardından Aşk Meleği..."

"Aşk Meleğiyle tanışmışsın!"

"Evet ama artık onu tanıyamazsın, çok fazla kilo aldı."

"Gerçekten mi? Tahmin edebiliyorum. Demek istediğim, onu gördüğüm bir fotoğrafta kalın kolları ve bacakları vardı, daha sonraları kilosundan dolayı sorun yaşayabilir, söyle ona."

"Kuşkusuz şu an sorun yaşıyor zaten. Kilosundan dolayı sinirli ve üzgün. Onu dinlemezsin bile. Sızlanıp söyleniyor ve nişancıyken hedefi yüz metreden vurabildiği görkemli günlerinden şikâyetleniyor. Şu an düşse,

yeri bile bulduramayabilir. Elbette bu herkesin hatası ama bir yandan da onun."

"Yüce İsa!"

Kemikli yüzü komik bir hal aldı.

"Hayır" Küçük arkadaş kafasını sallıyor. "Onunla hiç karşılaşmadım ya da onu bilen hiç kimseyle. Bir sürü sohbet, hikâye ya da buna benzer şeyler duyarsın ancak onunla tanışmış biriyle henüz tanışmadım ama ileride olabilir."

"Ya diğer arkadaşın, boynuzlu ve elinde çapası olan kırmızı centilmen..."

"JJ!"

"Ne?"

"Kapa çeneni."

"En iyi kısma daha yeni geliyordum. "

"Hayır! Daha fazla duymak istemiyorum."

Ve işte bu bir beyin çürütme meditasyonuydu.

kevin barret td*

* ...sandalye sayısına bölünen toplam geçerli anket sayısı artı bir, artı bir... İki sınıflı ulusal bir okulda kesirleri ve yüzdeleri on beş yıl öğretmek Kevin Barret'a kavramsal varlıkların bölünmesi yönünde oldukça hassas bir anlayış kazandırmıştır. Bu marjinal seçim çevresindeki oy dağılımı böylesi soyut bölünmelerin bir benzeridir.r. Tarih ve demografinin, gerekçeli analizlerin ve tahminlerin tersine, artı ve eksi iki bant genişliğinde bir kardiyograf gibi yükselen ve düşürülen çekirdek bir oy üzerinde üç genel seçimi başarılı bir şekilde yürütmüştür. Kevin, bağımsız ve tek-sorun siyaseti yapan adayların arasından sıyrılarak seçim memurunun kürsüye çıkıp onu tüm İrlandalı seçim bölgelerinin içerisinde yayılıp en uzaklara dağılmış olan beşinci ve son sandalyeye seçtiğini duyurduğu sakin ana kadar, gece geç saatlerde başlayıp sabahın erken saatlerine kadar süren meydan savaşlarındaki sekizinci ve dokuzuncu sayımlarda, her bir zaferdeki oy farkı gittikçe azalıyordu.

Ve şimdi hiç dalgalanma izi olmadan yükseldi. Dáil (İrlanda Parlementosu) kayıtlarına göre katılımı örnek teşkil ederken, aynı kayıtların hafızasında onun şimdiye kadar bir konuyu masaya yatırdığı, bir tartışmaya katıldığı ya da hükümetin rutin işlerini oluşturan komitelerde ya da alt komitelerde çalıştığı yer almamaktadır; varlığı görünmemekten biraz ötedir. Ama yine de, yaklaşmakta olan genel seçimi göz önünde bulundurarak partinin seçim direktörü muhtemel sandalye kayıplarının bir listesini yaptı ve politik kariyerinde ilk ve tek bir kez olmak üzere, Kevin Barret'in ismi olası adaylar listesinin başına geçti. Bu marjinal sandalye-

Genel profili,sütun genişliği, ilk tercihleri ya da herhangi başka bir şey anlamında da değil, hiçbir zaman onda payı yoktu. Uzman arkadaşım projeyi –üzerinde baskıyla SOMNOS yazan mavi dosyayı–, masama koyduğu anda bu benim için açıkça ortadaydı artık. Sözcüğün

---

yi bir devlet bakanlığı seviyesinde korumaya almak adil bir değişim olarak düşünülmüştü.

Bu herkesçe anlaşılabilir bir karar değildi. Kabinedeki yerlerin değiştirildiği gece, daha uzun ve seçkin parti vazifesi ile milletvekilleri can sıkıcı içkileri içip kararı anlayamadıklarını söylediler. Barret gibi sıradan bir yabancı, kaliteli bir alanın arkasından gelen herhangi bir sınıf ya da kütüğü olmayan bir adam, şimdi kendisini kazananların arasında kaşağılanmış hissediyor... Haklıydılar ancak düşündükleri şekilde değil. Kevin'ın oyununu anlayamazlar ve anlayacaklarını düşünmüş olsalar bile, olma ihtimali olmama ihtimalinden daha yüksek olarak, oynamak için gereken sinir ve sabır derecesinde bu sona karşı ayak dirediler. Parti adaylığını kazanmış olduğu gece onun mutfağında olsalardı ve onu bir cetvel ve bir kalemle seçim bölgesinin Ordnance Survey (İngiltere'nin resmi haritalandırma kuruluşu) haritalarını bölerken izleselerdi bazı kuşkuları olmuş olabilirdi.

"Bu güç değil, Sadie" dedi karısına. "Bu neyle ilgili olduğu değil. Güç, uzlaşma ve pazarlıktır ve işte bu kadar saçma. İstediğim şey etki, özel dinleyici kitlesinin, kulağına fısıldadığım sözcük. Kâğıttaki hiçbir şey, dönüşler ya da sorgular yok, aynı şekilde gerçekleştirilen iş var. Herhangi bir şeyde etkisinin ya da payının olduğunu gösteren hiçbir şey yoktu, sadece onlara postadaki bir mektup vasıtasıyla yolun onarılacağı, tıbbi kartın postaylagönderilmiş olduğu bildirilip gelecekteki yardımları için teşekkür edilmiştir. İstediğim şey bu, Sadie, işlerin çıkmaza girmeden hallolması."

Ve işte bu, Kevin Barret'ın ulusal basının seçim sorularına cevap vererek Dáil basamaklarında, yeni atanan dört vekilden biri olarak durduğunda kendisini nasıl keşfettiğini gösteriyor.

"Bay Barret" diye bir ses geldi. "Bu sürpriz atamaya tepkiniz nedir? Büyük ölçüde karışıklık içinde olduğu görülen bir bölüme gelmek? Bugünkü başyazılar, bu atamanın kutsal ama zehirli bir kadehle içki içmek gibi bir şey olabileceğini söylüyorlar"

Şu anda Kevin tek seferlik futbol kariyerini aklından geçiriyor. Başa baş bir kanat forveti olarak, performansının zirvesinde, bir kez gol atmış ve bir Connaught finalinde iki sayı almıştı. İki yıl sonra, onda bugün hafif bir aksama bırakan, sol dizinde çapraz bağların yırtılmasıyla kariyeri kısa kesildi. Bütün İrlanda finallerinde oynama arzusu hiçbir zaman gerçekleşemeyecekti. Şimdi dalgın bir şekilde düşünüyordu.

"Ben futbolcuyken oyunun ilk dakikalarında birkaç sert vuruş yapmayı her zaman severdim. Bu her zaman beni uyandırır. Ardından üç ya da dört skor yapmak için her zaman devam edeceğimi biliyordum."

ne anlama geldiğini bilmiyordum o zaman ancak şimdi biliyorum ve tamamını okuduğumda o gün Dáil basamaklarında gazetecinin bana söylediği şeyi düşündüm: zehirli kadeh diyerek yeterince haklıydı.

Hayır, merak etmedim ya da iki defa düşünmedim üzerine ve neden böyle olduğunu sana anlatacağım. Portfolyomu aldığım o akşam, Emmett Cosgrave ile Dáil restoranında oturup konuşuyorduk, o zamanlar çevre bakanıydı ve bana o günden beri aklımı kurcalayan bir hikâyeyi anlattı. Emmett şaşırtıcı bir şekilde onca şehrin içinden seçilen Düsseldorf'ta gerçekleşen bir çevre konferansından dönmüştü. Tarımsal kirlilik ve yüzey sularının kirlenmesi konusunda bu ülkenin AB mevzuatını neden karşılamadığını açıklayarak izleme komitesinin önünde zor bir iş günü geçirmişti. Emmett askıda olan mevzuata, mevcut yasaların daha fazla yaptırıma sahip olmasına ve benzeri şeylere dikkat çekmişti. Sabahı savunmayla geçmişti ve bu henüz yarısı bile değildi. Öğleden sonra, alt komitenin bir parçası olarak, AB'nin her yerinde yer alan krematoryumlardaki cıva emisyon seviyelerinden endişe duyan Fransa ve Almanya'dan gelen Yeşiller Partisi delegasyonu aktivistleriyle buluşmuştu. Görünüşe bakılırsa krematoryumlar, genel anlamda, kendisini yenileyen, ağır sanayiden bile daha büyük, bütün AB üzerinde cıva emisyon kodlarının tek en büyük kural tanımazlarıydı. Ancak yaptıklarından dolayı krematoryumlar cezalandırılmaktan kaçmayı başardılar ve işte bu insanları endişelendiren şeydi. Yok ya da en azından olmamalı, dedi Emmett. Ancak protezlerde cıva bulunmaktadır: meme implantları, kalp pilleri, takma uzuvlar, takma dişler, diş dolguları, takma gözler, gözlükler, işitme cihazları ve Tanrı bilir üzerimize taktığımız başka şeyler. Yaşlandıkça ve AB'deki güzellik bilincine sahip nüfus arttıkça bunların hiçbiri eksik olmayacak. Krematoryumlar bunların içindeki gizli cıvayı yakıp kül edemediğinde sorun artıyor. Eğer bir krematoryum belirli bir

ısının üzerinde yanarsa, hiçbir sorun olmayacak; cıva yanma sürecinde buharlaşıp sıvılaşır, atık çöplerine güvenli bir şekilde toplanıp atılabilir ya da duymaktan memnuniyet duyacağınız bir şey söyleyeyim, arıtmadan dolayı, eczacılık endüstrisinde onun için hazır bir dahi pazar bulunmaktadır. Ancak eğer krematoryumlar bu ısıya erişemezse, cıva atmosfere ham halde uçup gider ve ozon tabakasına ve diğer şeylere her türlü zararı verir. Artık AB'deki krematoryumların yüzde 80'i altmışlarda ve yetmişlerde inşa edildiği için bunlar bu ısıya ulaşamayacak işletim sistemleridir ve asıl sorun da burada yatar. Bir hata yapılmıyor, sorun var. Bu insanları dinledikçe, Emmett, gezegenin yanan meme implantları ve takma gözlerin dumanında boğulduğunu söylüyor. Üç buçuk saat bunu dinleyerek oturdu. Kesin veriler, demografik grafikler, tıbbi sunumlar ve ileriye yönelik tahminler... Kendi hesabıyla Emmett iki saatin ardından ilgisini kaybedip eve dönüş için uçağını kaçırmaktan endişe etmeye başladı. Ancak tartışmayı bitirmeye geldiğinde, günün erken saatlerinde kaybettiği mevkiyi tekrar geri kazanmak için bir fırsat yakaladı. Aslında ciddi bir sorun olduğunu gördüğünde, İrlanda'ya özgü bir şey olmadığını anladı. İrlanda'nın krematoryum kültürü yoktu; bildiği kadarıyla sadece bir krematoryum vardı ve bu tek olan mevcut kodlarla çalışıyordu. Açıkçası bu nedenle sorun bizi ilgilendirmiyordu. Bu Emmett'i bitirdikleri andı. Sunumlarına ek olarak, defin kültürü olan bu ülkeler için biyoçözünür karton tabutlar ve ağartılmamış pamuk kefenlere duyulan ihtiyacı özetleyen bir öneri ürettiler. Emmett etkilemek için bu önerileri getirme yönünde gelecekte önerge verir miydi? Bu Emmett için çok fazlaydı. Çalışmalarını toparlayıp odayı terk etti.

Ertesi hafta *Somnos* projesinin özetinin tamamını okuduğumda bu hikâyeyi anımsadım. Görmezlikten gelmedim ya da şaşırmadım çünkü artık biliyordum ki biyoçözünür karton tabut ya da Killary limanındaki

hapishane gemileri olsun hiçbir önemi yoktu. Hepsi politika, gerçekleşmesi gereken bir çalışmaydı ve şaşkınlığınızdan ne kadar çabuk kurtulursanız o kadar çabuk onula ilgili bir şey yapabilirsiniz.

Bütün projenin içinde masraf, çevre ya da diğer etmenlerin hiçbir zaman uzlaşılmaz bir özellik olmayacağını hemen anladım, projenin kabul edilmesi yönünde zorlayıcı olan şey fikrin kendisiydi. Ülkedeki en düşük sayısal suç verilerine sahip olan bir bölgede cezai bir deney ve tüm AB'nin en düşük sayısal suç verilerine sahip olan ülkenin kendisi, İrlanda seçmenlerine kabul ettirilmiş olması gereken bir tutarsızlıktı. İrlanda'ya mümkün olduğunca tüm çıplaklığıyla bu durum anlatılmalıydı; projenin gerekliliğini görmeleri sağlanmalıydı.

İrlandalı vergi mükelleflerinin tüm her şeyi kabul ettikleri gerçeği bana risk derecesini gösterdi. Yasal bir boşluk bulduğumu düşündüm. Ayrıntılarını okuduğumda gönüllülerin neden özellikle mâhkum olmaları gerektiğini anlayamadım; orijinal tasarıda, bunun özellikle seçilmiş bir vaka olması gerektiğini şart koşan hiçbir şey yoktu. Soruşturdukça, anayasada mâhkum olmayan birinin gönüllü olarak katılımını yasaklayan hiçbir şey olmadığını gördüm. Bu düşünmeme neden oldu. Komite aşamasında bunu fark ettiğimde, ifade edebileceğim tek şey, diğer üyelerin arasında derin bir sessizlikle beklemek oldu. Gizli bir müdafaa olduğunu aklınızdan bile geçirmeyin. Ancak böyle düşünmeye devam ettim. Diğer katılımcı ülkeler de adaylarını kesinleştirme anlamında açık ara önümüzdeydiler. Bütün lojistik ekibi yerini almıştı, her şey işe başlamak için hazırdı. Her şeyi kabul ediyor olduğumuz gerçeğine rağmen daha şimdiden bazı çevrelerce ağırdan alıyormuş gibi görünüyorduk. Her ne kadar protokoldeki yasal boşluğu sürekli düşünüyor olsam da.

Owen'la JJ birlikteyken, JJ sayesinde tanıdım Owen'ı ve birlikteliklerinden doğan şeyin bir parçası oldum. Ve elbette herkes gibi ben de JJ ile Owen'ın kardeş gibi olduğunu biliyordum. JJ'in Owen'ın evinde büyüdüğü ve okuldaki ilk günlerinden beri birlikte aynı sırada oturdukları herkesçe bilinen bir şeydi. Fakat onlara bir kere baktığınızda gerçek kardeş olmadıklarını hemen anlardınız; JJ soluk bir tene ve koyu renk gözlere sahipken Owen'ın kumral saçları ve çilleri vardı. Ancak yine de arkadaşlıklarında esrarengiz bir yakınlık vardı ve bu işe karışma konusunda temkinliydim; öyle de davrandım. Bir şekilde aralarını açabilirdim, ardından her ikisi de bana kırılabilirlerdi ve her iki taraftan da zararlı çıkabilirdim. Ancak böyle olmadı. Owen hemen kenara çekilip sanki sürekli benim için sıcak tuttuğu JJ'in yanındaki boş yere geçmeme izin verdi. Bir kıskançlık ya da aksi bir

durum yoktu ortada, bu Owen'ın ne kadar açık yürekli olduğunu gösteriyordu.

Arkadaşlıklarını on dakika izleyin, birlikte nasıl iyi geçindiklerini anlarsınız. İnsanlar JJ'in her şeye aklı yeten, bütün kitapları okuyup ıstırap çeken zehir gibi biri olduğunu bilir. Diğer yandan Owen doğrudan bir insandır, herhangi bir şeye kendini bağlamayı reddeder. Herkesin gördüğü şekilde; JJ var oluşu için kafa patlatan bir kişilik iken Owen, JJ'in yaptığı gibi kapsamlı metafizik spekülasyonlarını takmayan, aksine anı yaşayan bir adamdır. Fakat bu hikâyenin sadece yarısı. Owen'ın keskinliği ve sağduyusuyla ilgili hiçbir şey ifade etmez bu size, sadece JJ'in Owen'ın bu rahat tavırlarına nasıl imrenmediği anlamını çıkarabilirsiniz. JJ bazı akıl bozan kitapları okurdu ya da televizyonda çıkan bir şeyleri görüp tartışarak, konuşarak ve kemik bulmuş bir köpek gibi kemirip yiyip bitirerek günler sonrasında saçma sapan bir hal alırdı. Owen aynı şeyi görebilir ancak onun içine saplanıp kalmayı reddederdi, biraz yorum yapar ve geçerdi. O anlarda onun kendi sınırlarını bilen, akıllı biri olduğunu düşünürdüm. JJ'in aklına ya da öğrenme şekline sahip olmadığını ilk o söylerdi ancak eğer bana sorarsanız ikisinin içinde o daha akıllıydı. Berbat olan ise arkadaşlıklarının temeli olan şu farklılığın tam olarak en sonunda aralarına girmesiydi.

Her şey bittiğinde JJ bana Owen'ın yanlışlıkla birinin ölümüne neden olmuş olduğuna inandığını söyledi. JJ'e göre Owen ileriki yaşlarına kadar eşi ve çocuklarıyla, rutubetli havadan ve eklem ağrılarından şikâyet ederek uzun ve mutlu bir hayat sürmeliydi. Bir gece eşinin yanında uzanacak ve hayatındaki diğer her şeye yaklaştığı gibi sakince diğer tarafa geçerek uykusunda ölecekti. Eğer Owen'ı tanısaydınız onun ne demek istediğini anlardınız.

Hastaneden çıkmamın ardından yaz gelmişti ve eğer o gece bir şey olmuşsa bile ne olduğunu hatırlayamıyorum. Ben ve JJ bütün yılı birlikte geçirdik ve mutluyduk.

Bazen kasabadaki barlardan birinde akşamları buluşurduk; özel akşamlarda Owen geldiğinde Thornton'un yerinde otururduk. Ona baktığımda kötü durumda olduğunu anladım. O yaz Peter Monk'un yerinde traktör sürüyordu, iş ağırdı, saatler uzundu; halen iş kıyafetleriyleydi. Ayrıca hafta başında futbol oynarken sakatlandığı için topallıyordu, halen feci şekilde ağrısı vardı. Ancak asıl sorun bir kız meselesiydi. Yazın başında her yıl Louisburgh'a İrlanda dilinde ders almaya gelen Amerikalı bir öğrenciye âşık olmuştu. Kızın adı Mary Gee idi. JJ'in dediği gibi birtakım yeni kadın hijyen ürünlerinin reklamını yaparmış gibi gülümseyen, Minnesota'lı sarışın dişlek bir kızdı. Owen kıza âşık oldu ve mayısın sonunda kız Amerika'ya döndüğünde, Owen'ın kalbi kırıldı. Kız Owen'a ağustosta geri döneceğine dair belli belirsiz sözler verip ayrıldı. İki günde bir kıza yazdı; ancak arada bir kızdan cevap geliyordu. Bildiği tek şey kızın şu anda Duluth'da bir kitapçıda çalıştığı, Louisburgh'a dönüşünü sağlayacak parayı güçlükle kazanabildiğiydi. Ona biraz para gönderdi ancak kız mektuplarında hiç buna değinmiyordu; artık kızın onu planlarına dahil etmediğini düşünmeye başladı. Elbette b durum zoruna gidiyordu. JJ'in çoğu arkadaşı Amerikalı öğrencilerle gönül eğlendirirdi ve mayısın sonunda Amerika'ya dönüşlerini görmekten mutlu olurlardı. Birkaç içkiyle onu baş başa bırakırsanız tek konu Mary G olurdu; Mary G şöyle, Mary G böyle, yine Mary G. O akşam bize katıldığında çok üzgündü.

Beraber birkaç içki içip onu neşelendirmeye çalıştık ancak barın kapanış saati geldiğinde, içeri girdiği andan daha da mutlu değildi, hâlâ keyifsizdi. Dışarıda keyifli bir şekilde bekliyorduk, JJ beni eve götürmek için hazırlanıyordu. Owen'a baktığımda onun için gerçekten üzüldüm, kendi başına öylece gitmesini istemedim. Birlikte yazlık ahşap eve geri dönmeyi önerdim; on ikiyi sadece birkaç dakika geçiyordu ve fazla uzatmadan dışarda uzanıp

birkaç içki içerek vakit geçirecektik. İki genç adam da heveslendi, birkaç kadeh daha içme kapasiteleri vardı.

Ahşap ev iskelenin yanındaki yolun hemen arkasında. Babam orayı yazları kiraya verir bu nedenle orası her zaman birkaç şişe götürüp takılmak için iyi bir yerdir. Kapıya doğru yürüdüğümüzde dış lambanın yandığını hatırlıyorum.

"Yemin ederim ki böyle yaptığında bu ışıktan nefret ediyorum" dedi JJ. "Kimse ona yanmasını söylemedi."*

Gerçekten mutfakta bir sürü içki vardı: dolapta yarım şişe votka, tezgâhın üzerinde bir şişe şarap ve buzdolabında bir çift konserve. Ancak Owen konserve ya da şarapla ilgilenmiyordu. Dolabın arkasında bir şişe Wild Turkey viskisi buldu ve bir bira bardağıyla oturma odasına geldi. JJ ona sabah çalışmaya erken başlayacağını hatırlattı.

"Lanet olsun işe" dedi Owen. "Görelim bakalım ne kadar viskiymiş bu gerçekten." Bira bardağına üçüncü kez içki döktü ve artık sorunlarını unutmak için içtiğini anlıyordum.

"Tanrım, bu diz." Owen acıyla irkildi, JJ'i botlarıyla koltuğun sonuna kadar itti. "Ben bu bacağı esnetene kadar it şuraya doğru." Dizine masaj yapmak için öne eğildi. "Peter traktörün debriyajını kendine göre ayarlasın ya da yazın geri kalanında artık yürüyemeyeceğim."

* Aceleci davranıp duygularımızdan feragat ettiğimiz yerlerden biri. Esas benliğimiz artık birkaç adım önümüzde ilerliyor, açılan kapılar, yanan ışıklar, hırsız alarmı, hareket sensörleri ve biyometrik tanıma sistemleri... Bizi takip eden golem için yapay yaşam alanı teknosferdeki bir yolu temizleyen ruhlarımız. Bu nasıl zayıflatıldığımızı, kimliğimizin sınırlarının nasıl çekildiğini; kendi özümüzün nasıl yozlaştığını ve kendimizi nasıl kendimizin yanında bulduğumuzu gösteriyor. Bir gün tamamıyla akli dengemizi kaybedebiliriz. Hatasız tanıklıklarıylabu uyanık makineleri idareli kullanıp onlara güvenmekten başka bir şeyimiz olmadan, bizi burada floresan ışıklarının altında bırakarak uzaklaşıp arkasından kapıyı çekmeden önce, kolun uzanabileceği bir yerin ötesinde ruhumuz dönüp bize el sallayacak. Bu modadan dışarı çıkıp, ID ve ontolojiler yeniden tahsis edilerek, birileri ya da bir şeyler bizim yerimizi almaya gelecekler...

Yaklaşık bir saat konuşup içtik, Owen viskiyi ateşleyip adım adım sarhoş oluyordu, ben ve JJ ise onun karşısında aynı koltuğu paylaşıyorduk.

Çok geçmeden sakin ve bitkin bir halde gecenin geç saatlerine karşı koymak güçleşiyordu. Owen koltuğun ucuna dek yayılmış, elleri alnında, dizindeki bardakla ilgileniyordu. JJ kendi düşüncelerinde kaybolmuş, yanımda sigara içiyordu. Sesli düşünmek için uygun bir andı ve elbette de JJ bu fırsatı kaçırmadı..

"Bir düşünün hayatınızın bir deney olduğunu fark ettiniz" dedi, özellikle birine bakmadan. "Birilerinin deneyi."

Owen inleyerek, "Gecenin bu lanet olası saatinde değil." dedi.

"Sadece konuşuyorum." dedi JJ.

"Hayır konuşmuyorsun. Bu eski bir hikâye, dünya JJ O'Malley'nin karşısında."

"Evet, evet."

JJ'in bir tartışmaya giden bir yol çizdiğini hissedebiliyordum. Bunun önünü kesmeye çalıştım. "Onunla inatlaşma ve tartışmaya girme, Owen. Nasıl biri olduğunu biliyorsun."

"Evet, Owen, boynuzları olan biriyim, hatırla."

Owen kendi tarafına dönüp bacağını altına aldı. "Tamam" dedi, "olursa olur, ben de sıradayım, buna hazırım. Soruşturmayı hızlandırın. Sıranın başında bu gece kim var, JJ?"

Yorgunluk ve üzüntü Owen'ı cesaretlendirmişti. Onun daha önce hiç JJ'e karşı göğüs gerdiğini görmemiştim.

"Devam et" dedi. "Bu mahkemenin oturumu başladı, Saygıdeğer Sarah Nevin de başkanlık ediyor."

JJ sandalyeden öne doğru eğildi. Onu durdurmanın imkânı yoktu artık. "Caddede onunla, daha önce hiç karşılaşmadığın biriyle karşılaşıyorsun. Sana içki ısmarlamayı teklif ediyor..."

El kaldırdım. "Bu genç adamın iddia makamını temsil ettiği görüşündeyim."

"Gerekçeye geçsin, Sayın Hâkim."

"Bütün bir gecemiz yok, avukat, lafı dolandırmadan konuya gelin."

"Evet, Sayın Hâkim." Owen'ın yüzüne bakmak için döndü "Sizi Thornton'un yerine, bar tezgâhına götürür ve bir bardak bira ısmarlar. Tam siz biranızı yudumlayıp bunların ne anlama geldiğini merak ederken bir tomar not çıkarıp size hayatınızı gösterir. Her şey siyah ve beyaz olarak açıkça ortadadır, uzun bir anlatıda bütün yaşamınız yazılıdır. Her rüyanızı ve sahip olduğunuz her düşünceyi, her umudu, her yarayı, dişlerinizdeki dolguya kadar içerir. Masada önünüzde duran bira ve birayı ısmarlayıp, notlarla karşınızda oturan adam da dahil her şey oradadır.*

"Başım dönüyor. Konuyu hangi lanet olası yere götürüyor bu?"

---

* Elbette bu her şeyin nihai Olay Ufku'nun kendi marjlarını sessizce takip edersek bir çocuğun kâbusundan çıkıveren tırpan ve kum saatiyle silahlanmış o cılız centilmen, bu tek seferlik ortaçağ gravürü kahramanı artık dünya çapındaki death-metal topluluğunca seçilen pin-up kişisi olarak şu an tedavi edilmektedir. Geniş bant vasıtasıyla akan yaya trafiğine, gecesini gündüzüne katıp çalışan bilim adamlarına ayak uydurdu: yıldız sistemi tarafından sıralanan porno kraliçeleri; güncel silah ve istihbaratı koruyan teröristler ve silah tüccarları; pazar yeri tanıtım broşürlerinin yazarları gibi ikaz edici masalları dağıtan komplo teorisyenleri; kredi kartı ve RSI numaralarıyla (Kişisel Kamu Hizmeti numarası) yüklenmiş katırlar; cinsiyeti olan ve cinsel yönelimleri tam yüz seksen derece dönen pedofiller; bazı eklem seğirmeleri üzerine uykularından alıkonulan yatak odası tacirleri; bu geç saatte bunlar tıpkı onun gibi olan yol arkadaşlarıdır. Kolaylıkla hayal edebileceğiniz gibi artık yaşını başını almış, artı olarak gecenin akustiğinde güçlükle ilerlemekten yorgun düşmüş bir halde her şeye rağmen burada ve yaklaşmakta olan işi yeniden başlatmakiçin sabırsızlanıyor. Onu buraya neyin getirdiğini anlamak kolay; bu bilincin kendi işaret lambasında, kafatası mağarasında yanıp sönen dilek mumundan tasarruf ettiği yer. Geçirdiği yıllara rağmen halen o bileklerinde duruyordu ama yine de artık uzanmaktan acıyan ve klinik ontoloji eşiğinin üzerinden, vatandaşlık hakları ihlali, tıbbi yükümlülük, ulusal öfke, geçmiş zaman diliminden oluşan dépasse (koma ötesi bölge) bölgesine... doğru onu kaldıran parmaklarının uçlarıdır.

Owen'ın sabrı artık tükeniyordu, kızgın bir sıcaklık elmacık kemiklerinin kızarmasını sağlayarak üzerine yayıldı.

"Senin için kötü haberleri var."

"Ne tür haberler?"

"Sana başarısızlığa uğradığını söylemek için geldi."

"Başarısızlığa uğramak mı, ne?"

"Genel anlamda başarısızlığa uğradın. Detay vermek zorunda değil."

"Ana hatlarından bahset. Neyin başarısızlığa uğraması, sanırım bütün insanlık yarışının?"

JJ omzunu silkti. "Evet, eğer istiyorsan bahsedeyim, insanlık yarışının, bir ömür boyunca sürecek zihinsel engel ve iki yüz metreden oluşan. Çok büyük hayal kırıklığına uğradın. Belli kişilerin umutları vardı; sen o umutları yerine getirmediğin için başarısız oldun ve şimdi senden kurtuluyorlar."

Owen koltuğun ucundan ayaklarını uzatıp bardağa biraz daha viski doldurdu. Şişeyi geniş bir çember çizerek salladı.

"Bir saniye orada kal. Nereden bileyim bu genç adamın gerçek genç adamla konuşuyor olduğunu? O nereden bilsin gerçek genç adamla konuşuyor olduğunu? Sadece onun sözüne inanamam."

"Sana söyledim, senin yaşam hikâyeni, siyah ve beyaz kadar açık bir şekilde seninle ilgili her şeyi biliyor."

Owen kafasını salladı. "Hiçbir şeyi bilmiyor, bu tamamıyla tesadüf, kendi başına bir inandırıcılık sağlayamaz."

"Kendi başına değil, adli tıp onun arkasında. Dikkatsizdin ve her yerde işaretler bıraktın; parmak izleri, diş ölçüleri, retina taramaları, genetik belirteçler... Bunların hepsi yazılı kanıtı güçlendiriyor."

Owen kahkahayı bastı. "Bana herhangi bir şey gösteriyor olabilirdi. Diş ölçülerim, evet onları herhangi bir yerde tanıyabilirim... senin gibi düşünmüyorum."

"Senin tanıyabileceğin şey ne burada ne de orada. Hepsi tarafsız bir şekilde doğrulanabilir. İçlerinden herhangi birinin hata payı durumunda nerdeyse şüpheye yer bırakmayacak kadar küçük. Hepsi birlikte aynı yönü gösteriyor. Korkarım sen bittin."

"Saçmalık! Aynı zamanda o adam da bir saçmalıktan ibaret."

Elimi kaldırdım. "Jüri bu son sözü dikkate almayacak. Bir kez daha yaparsanız, avukat, mahkemeye itaatsizlik olarak değerlendirilecek."

"Peki gerekçe? Şimdiye kadar iddia makamı bütün bu zırvalık için herhangi bir sebep ortaya koymayı başaramadı."

"Unuttun... Sen onu hayal kırıklığına uğrattın."

"Ondan kurtulacağım, inan bana."

"Çok affedici değil. Aslında, bu yüzden burada. Seni cezalandırmak için burada."

"Beni mi cezalandıracak? Beni nasıl cezalandıracak? Beni vuracak mı, bir kiralık katil mi? Thornthon'un barında bir silah çıkarıp beni yere mi serecek?"

"Hayır, bundan daha kötü, sadece sana anlatması yeterince ceza."

"Bu hiç mantıklı değil. Diyorsun ki onun kanıtı ceza. Nasıl bir cümle bu?"

"En kötüsünden olan bir cümle: Onunla yaşamak zorundasın."

Owen koltuğa yaslandı. Sanki ilk defa son derece acınası bir şey görüyormuş gibi kafasını kederli bir şekilde sallayarak, dikkatle JJ'e bakıyordu. "Her zaman böylesin" dedi alçak bir sesle, "bunun gibi boktan şeylerle geliyorsun hep."

"Ona kulak asma, Owen, nasıl olduğunu biliyorsun."

Owen artık ağlamak üzereydi, içki ve yorgunluk onu birdenbire etkilemişti. Parlak fikirleri tükenmişti ve bunu biliyordu. Ondan taraf olmamı dilercesine bana bakıyordu.

"Şu pisliğe ne söyleyeceğimi biliyorum, tam şu an size ne anlatıyorsam onu söyleyeceğim. Tıpkı sana da söylediğim gibi JJ, nerden geldiyse oraya defolup gitsin. Sen ve senin muhteşem fikirlerin defolun."

"İddia makamını taciz ediyor, Sayın Hâkim."

"Ben pisliği taciz edeceğim gerçekten."

JJ'in yanımda gerildiğini hissedebiliyordum. Bu sefer çok ileri gitmişti. Sinirlenme belirtilerini görmüş olmalıydı. Owen öfkeli bir şekilde başımızda dikiliyordu, yüzünde hayal kırıklığı vardı ve öfkeden şişmişti. JJ'e bir adım attı ve ardından iki adım geri. Şişeyi kafasına dikti.

JJ, "Ağır ol, Owen. Sadece sesli düşünüyordum" dedi. Ellerini tuttu. "İddia makamı tüm delillerini sundu." dedi.

Owen yüzünü JJ'e doğru yaklaştırdı. "Defol, JJ, bu boktan şeyi daha fazla dinlemiyorum. Yatağa gidiyorum." Owen yatak odasına doğru hareket etti ve JJ onun peşinden gitmek için kalktı. Onu geri çektim.

"Hayır, JJ, ben gideceğim."

Owen hıçkırıklara boğulmuş yatağın ucunda oturuyordu, bardağı bacaklarının arasına sıkıştırmıştı. "Neden hep böyle, Sarah?" diye sordu. "Neden her şey onunla ilgili olmak zorunda?"

"O böyle, Owen, biliyorsun onu, hiçbir şeyin fırsatını kaçıramaz. Eve yürüyebilir misin?"

Kafasını sallayıp yatağa uzandı. "Çok sarhoşum, dizim çok acıyor."

"Öyleyse bu gece burada kal, senin için alarmı kurarım. Saat sekize kurdum, altı saat kadar uyuyabilirsin." Şişeye elimi uzattım ancak alıp kendine çekti. "Şişeyi bana ver, Owen." Yatağın içinde doğrulup viskinin dibini boşalttı ardından yastığa geri uzandı.

"Git başımdan, Sarah" dedi ağzını yuvarlayarak. "Git başımdan."

Mutfağa gittiğimde JJ lavaboya yaslanmış, yorgun ve üzgün görünüyordu.

"O iyi mi?"

"İyi, uyumak üzere."

Kederli bir şekilde elini kaldırdı. "Hiçbir şeye anlam veremiyorum."

"Bazen seni dinlemenin ne kadar zor olduğunu bilmiyorsun. Aşırı doğrucu olabiliyorsun."

"Dayanamıyorum, Sarah, ben böyleyim. Hiçbir şey demek istemedim."

"Ama dedin, JJ. Ama kendi bildiğini okudun."

Ben konserveleri ve bardakları topladım ve JJ de Owen'a bakmaya gitti. Yan yatmış, derin nefes alıyordu.

"Alarmı kurdum, o iyi olacak. Hadi, gitme vakti."

O gece el ele eve doğru yürüdük. Yazın kocaman ayı Carramore Tepesi'nin üstündeydi ve tarlalar bu derin mavi ışıkta yıkanıyordu; kobalt mavisi bir şişenin içine doğru yürümek gibiydi. JJ beni kapıda öptü ve ertesi sabah beni arayacağını söyledi. O gece uzaklaştığını izlerken, hiç bu kadar üzgün görmemiştim onu.

JJ ertesi sabah Owen'ın annesinden bir telefon aldı; Owen işe gitmek için geri dönmemişti. Peter Monk annesini aramıştı, hangi cehennemdeydi Owen? JJ onu getireceğini söyledi. Arabaya atladı ve gelip beni aldı. Ahşap evin anahtarını alıp yanına oturdum; JJ sövüp sayıyordu.

"Alarmı kurduğuna emin misin?"

"Eminim. Belki de bozuldu."

"Belki de. Belki de devam ediyordur, bir kız arkadaşı o ve Wild Turkey ile birlikte akşamdan kalmadır."

"Dizi kötüydü. Uyuyabilecek gibi değildi. Owen sözleri kadar iyi biri, akşamdan kalma ya da değil."

"Bir mazereti varsa iyi olur. Peter Monk Lachta'da, kafasına kadar yirmi sekiz bin metrekarelik otluğun içine gömülmüş durumda."

Evde hiçbir yaşam belirtisi yoktu. Perdeler çekildiği gibiydi hâlâ ve lavaboda kurumaya bırakılmış hiçbir bardak yoktu. JJ yatak odası kapısını açıp bağırdı.

"Owen, seni tembel serseri, yeter uyuduğun."

JJ'in omuzlarının üzerinden olan biteni görebiliyordum. Owen cama karşı yan yatmıştı, aynı bıraktığım gibiydi. Perdeleri çekmek için bakmaya gittim. JJ yatağa vurdu.

"Hadi, seni tembel kız, uyan."

Geri döndüğümde JJ Owen'a doğru dizinin üzerine çökmüş yerdeydi. Yüzü ifadesiz ve sol eli Owen'ın omzunda bekliyordu. Owen'ın yüzü maviydi, ağzı açık kalmıştı, çenesinin altında, çarşafı lekeleyen küçük siyah bir salya havuzu oluşmuştu.

"Owen!" JJ sırt üstü çevirdi onu ve iki eliyle omuzlarından salladı. "Owen!" Yüzüne sertçe vurdu ve Owen'ın kafası yavaş bir şekilde doksan derece yana düştü."Owen! Ne halt yiyeceksen kalk!"

JJ'i kenara ittirip Owen'ı yatağa yasladım. Sol elimle bileğini tutup nabız aradım. Hâlâ sıcaktı ama gözleri kapalı ve kolu ölü ağırlığındaydı.

"Nabız bulamıyorum!"

JJ yatağın üzerine çıkarak bacaklarını açıp Owen üzerine oturdu. Burnunu çekip ağzını açtı. Telefonumu alıp mutfağa gittim. JJ sürekli bağırıyordu.

"Uyan, Owen... Uyan, seni pislik."

Yatak odasına geri döndüğümde JJ Owen'a kalp masajı yapıyordu. Owen yatakta yukarı aşağı çıkıp iniyordu, eli yan tarafa düştü. Öldüğünü o zaman anladım ve hiçbir masaj darbesi ya da suni teneffüs onu geri getirmeyecekti. JJ'i üzerinden çektim.

"Hayır, JJ! Bırak onu... Dur yapma!. Dur!"

JJ bırakıp geri çekildi. "Olamaz... Nasıl...?

Owen'ın bileğini bir kez daha aldım ama hiçbir şey bulamadım. Kollarını toplayıp göğsünün üzerine bıraktım ardından geri çekilip kollarımla JJ'i sardım. Ağlamadım ya da herhangi bir şey yapmadım, üzgün de hissetmedim. Kendime ya da hislerime ulaşamadığım bazı rüya anlarında bütün bunlar oluyordu. Gelecekte bir gün kötü hissedeceğimi, yemek yemeden uyumadan

hayatımın en iyi kısmında zamanımı ağlayarak geçireceğimi biliyordum. Ancak bu başka bir zamandı, başka bir yaşam. Şu anda tüm hissedebildiğim şey; daha fazlasını hissedemediğim, derinlere inemediğim için duyduğum belirsiz bir uzaklık hissiydi.

Çarşafı Owen'ın üzerine örtmeye çalıştım. JJ beni geri çekti.

"Hayır, Sarah, ondan uzak dur."

Birkaç dakika sonra Dr. Ryan gelip bizi odadan dışarı çıkardı. Sadece birkaç dakika içerde kaldı. İçeri girmesi, ambulans çağırmasıyla dışarı çıkması bir oldu.

"Ne oldu?" diye sordu. "Ne biliyorsunuz?"

Ne olduğunu anlattık ona. Owen'ın herhangi bir şey, bir madde alıp almadığını sordu bize. Hayır. Owen'ın böyle şeylerle hiç ilgisi yoktu. Ayrıca evde de hiç ilaç yoktu.

"Annesini aradınız mı?"

JJ ayağa kalkıp gözlerini sildi. "Ben söyleyeceğim ona."

"Otur, JJ. Hiçbir yere gidecek durumda değilsin sen."

"Gitmek zorundayım."

Bunun için cesareti nerden buldu anlamadımm. Daha sonraları bana bunun şu ana kadar yaptığı en zor iş olduğunu söyledi ve haklı olduğunu düşünerek inandım ona. Biz beklerken birkaç soru daha yanıtladım. Dr. Ryan'a Owen'ın bir önceki gece nasıl kötü durumda olduğunu, Mary G'nin ardından hiçbir şey yapamaz hale geldiğini ve JJ ile tartışmalarını anlattım. Kendimi dinlerken sanki on saat önce değil de başka bir hayatta olmuş gibi geliyordu söylediklerim. Dr. Ryan beni dinledi ve çantasından çıkardığı birkaç evrak işini tamamladı.

"Onu bıraktığımızda iyiydi. Genç adamlar henüz uykularında ölmezler."

"Otopsi yapılacak, o zaman daha çok şey öğrenebiliriz."

JJ ardından arabaya binip gitti ve Owen'ın annesi dışarı fırladı. JJ asfalt yola adımını atmadan önce kadın

odanın ortasında duruyordu. Tişörtünün kolları omuzlarına kadar kıvrılmış ve elleri kırmızıydı. JJ daha sonra bana onu mutfakta dirseklerine kadar lavabonun içinde bir şeylerle uğraşırken bulduğunu söyledi. Şimdi bana ve Dr. Ryan'a bakarak odanın ortasında duruyordu. Arkasından birinin çıkıp onu omuzlarından yakalamasını bekliyormuş gibi etrafında küçük bir tur attı.

"Owen?" diye sordu. "Owen...?"

Dr. Ryan onu yatak odasına götürdü. Arkasından kapıyı kapattı. Bekleyip dinledim. Arkamda bu yutkunma sesini duydum. JJ elleri önünde kenetlenmiş bir şekilde masada oturuyordu. Arabanın anahtarı parmaklarında dolanmış, yüzü gözyaşlarını tutmak isteyen bir çabayla burulmuştu.

Ertesi akşam Owen, Castlebar morgundan alınıp kasabadaki cenaze evine götürüldü. Kilise bölgesinde yaşayan herkes oradaydı, kapılardan Cross Caddesi'ne kadar yol boyunca sıraya girdiler. Arabalar meydanın her yerine iki sıra park etti, bir sürü adam Morrison Köşesi'nde dip dibe durmuş sigara içip duruma inanamadıklarından kafalarını hayretle sallayarak cenazeyi bekliyorlardı.

Güzel bir yaz akşamıydı; hafif bir rüzgâr esiyordu ve denizin üzerinde gökyüzünün altın şeritleri belirmişti. Birkaç arkadaş ve yanımızda kalan ağıtçılarla birlikte sırada durduk. Yakın akrabaları onunla biraz yalnız kaldıktan sonra cenaze evini doldurduk, tabutun başında el ele dua okuduk. Owen daha önce hiç görmediğim koyu renk bir takım elbise giyiyordu, elleri göğsüne kenetlenmiş duruyordu. Başında durup ne kendime, ne Tanrı'ya ne de herhangi birine tek bir söz etmedim. Owen'ın ailesi, teyzeleri, amcaları duvar dibinde oturuyordu, yanlarına gidip el sıkıştık ve kaybından dolayı ne kadar üzüntü duyduğumuzu belirtip ardından dışarı çıktık ve ağlayıp arkadaşlarımıza sarılmaktan başka bir şey yapmadan bekledik.

Futbol takımının delikanlıları tabutu kiliseye taşıdı; meydanı geçtiğimizde saat dokuz buçuk olmalıydı. Babam o akşam, böylesi güzel bir yaz akşamında bütün bir kasabanın durma noktasına gelebildiğinin ne kadar tuhaf olduğunu düşünmüş olan turistlere yol göstererek trafik yardım görevindeydi. JJ ile birlikte yürüyüp kilisenin ortasında onun yanına oturdum. Owen'ı tabutta gördüğünden beri hiç konuşmamıştı. Sanırım ancak o zaman onu orda tamamıyla soluk ve cildinin altındaki çilleri gri bir halde gördüğünde Owen'ın öldüğüne tam olarak inandı. Ertesi gün cenaze töreninde daha büyük bir kalabalık vardı.* Owen'ın annesi halka çiçek çelengini sıkıca tutmuş mezarın başında bekliyordu, Frank ise kollarıyla onu sarmıştı; bunu yaparak ona huzur mu veriyor yoksa destek için ona mı dayanıyor anlamak zordu. Kan çanağına dönmüş gözleriyle yüzünde sadece keder vardı, bu iki günde yirmi yıl yaşlanmıştı. JJ elinde iki halka çelenkle arkalarında duruyordu, biri kendinden diğeri ise sınıf arkadaşlarındandı. Tabut yere indirildi ve tespih duaları okundu. Mezar kazıcıları tabutun üstünü örtmeye başladılar. Bu bölgede herkes gidene kadar me-

* Bütün *Somnos* projesinin dini bir hayranlık olgusu haline geldiği kesin anı saptayarak, muhabirler Phoenix Park'taki Wittness Rock Festivali'nde temmuzun üçüncü haftasına odaklanıyorlar. Manşet olayından önce JJ O'Malley'nin yüzü ana sahnenin arka fonunu oluşturan dev ekranda belirdi. Biraz bekledikten sonra kalabalık eğleniyorken görüntü yavaş yavaş EEG'sindeki devamlı gerilim artışına ve dalga izlerine karıştı. Sahnenin önünde kalabalığın olduğu bölüm ellerini havaya kaldırıp tapınarak diz çöktüler. Kayda geçmeden daha kısa bir süre içinde, yaptıkları bu hareket kalabalığın gövdesine yayıldı, zikre senkronize oldular, "Biz değerli değiliz, biz değerli değiliz." Soğukkanlılıkla bu anı orda olmayanlarla paylaşmak için cep telefonlarını yanıp sönen ışığa doğru kaldırdılar. Projenin kesin olarak pozitivist sorumluluğundan feragat etiği ve cübbelerinin şapkalarını çıkarıp ellerindeki kandillerle önlerini büsbütün kaplayan kuru buz dumanından ve şu sahte mistisizmin havada uçuşan snynthlerden başka bir şey görememekten endişeli bir nesil ile işbirliği yaptığı anın muhabirler, dönüm noktası olduğunu ileri sürüyorlar. Bir muhabir "doğası değişmiş ve adli bilimle ilişkili, ruhani anı" algılamakla uğraşırken, yanıtsız bir soru sordu "Onu kandırdıklarını kim söyleyecek"

zarları doldurmazlar. Böyle düşünülmesinin sebebi şudur ki aile için kerestelerin üzerine düşen taşın çarpma seslerini duymak zordur; dolayısıyla mezarcılar sadece kereste leri mezarın karşısına dizip üzerine yeşil bir branda örterler ve halka çelenklerle ve çiçeklerle üstünü süslerler. Yas tutanlar yakınlarını kendi başlarına bırakarak saygı gösterip uzaklaşırlar.

JJ ve ben, devamında Thornton'un yerine gidip bir masaya oturduk. Altı ya da yedi kişiydik orada, bütün arkadaşlarla birlikte. Herkes JJ'in yanındagergindi. O ise oldukça perişan kendi dünyasına kapanmıştı. Onunla konuşanlar sanki altı metre uzağınızda duran biriyle konuşuyormuş gibi olduklarını söylediler. İki gün boyunca biraz olsun uyuyup hiç kapanmayan gözleriyle kafasına gömülmüştü. İki bira içti ve gitmek için ayağa kalktı.

"Eve gidiyorum, Sarah, uzanmaya ihtiyacım var."

"Seninle gelip yürüyeceğim." Onu kendi başına bırakmaktan çekindim, neden olduğunu tam olarak bilmiyorum ama ondan korkuyordum.

"Hayır, eve yalnız yürümek istiyorum. Uzun bir gündü."

"Yarın ara beni."

"Akşam gibi ararım. Yarın mezara gideceğim."

Ertesi gün aramadı ya da ondan sonraki gün. Onu tekrar gördüğümde dört gün geçmişti.

Üç ay sonra, ölümle ilgili soruşturmada, adli tıp kazayla ölüm hükmüne karar verdi. Owen'ın gözündeki vitreous humor –göz yuvarındaki sıvı– analizi kandaki alkol oranının 45 promil olduğunu –bize söylenene göre cerrahi anestezi için gereken seviyeden on sayı fazla olduğunu– gösterdi. Geceleyin bir saatte, vücudundaki alkol, istemsiz reflekslerini bastırıp solunum yetmezliğine neden olmuştu. Aç karna içilen dört bardak elma şarabı ve yüzde yirmibeş alkol derecesine sahip bir şişe likör bunu yapar.

Ve tabii de birimiz onunla kalmış olsaydı o gece kurtarılabileceği düşüncesine kapıldık.... Kaldı ki olmayabilirdi.

gerard fallon

En yakın arkadaşıyla ölümüne tartışmıştı, sonrasında olayı böyle görüyordu, eğer onu biraz tanıyorsam olayı hâlen böyle görmekte olduğunu söyleyebilirim. JJ bir düşünceye kapıldığı zaman ya da bir düşünce JJ'i yakaladığı zaman düşüncenin gitmesine izin veremediğini bilmelisiniz. Bir defasında yine bu durumu sınıfta görmüştüm. Ve elbette ne kadar net ve parlaksa düşünce JJ'in ona tutunması o kadar güçlü olur. Bu farklı düşünceyle ilgili sorun, soyut bir teorinin ya da spekülasyonun bir parçası olmayışıydı; bu JJ'in tam da özüne yerleşen bir düşünceydi, sadece en iyi arkadaşını değil aynı zamanda kendi yaşamını ve kim olduğunu kaybettiği anlamına gelen düşünceydi. En kötüsü ise ufak bir gerçeklik payı taşıyabilen bir düşünceydi...

O yazın sonunda okula geri dönmedi. Sarah bana onun Owen'ın ölümünden dolayı nasıl acı çektiğini, uyurken

nasıl zorluk yaşadığını ve antidepresanlar konusunda yardım almayı nasıl düşündüğünü anlattı. Ekimin ortalarında onu ziyaret etmek için, sadece ikna etme şansım olup olmadığını görmek için ona gittim.*

Anthony kapıyı açtı ve mutfağa doğru gitmemi söyledi. İçeri girdiğimde JJ ocağın yanında oturuyordu. Yüzündeki bakış, benim dünyada görmek istediği son insan olduğum ifadesiydi. Konuşmama başlamadan önce planım birkaç küçük laf etmekti ama ilk sözleriyle beni hemen alt etti.

"Hayır" dedi, televizyona dönerek "ve arkandan kapıyı çek."**

"Nasıl hissediyorsun?"

Uzun uzun sert bir şekilde baktı bana. Hayır, bu kadar kolay bırakmayacaktım.

İçini çekerek "Çay ister misin?" dedi.

"Eğer sen yapıyorsan."

---

* Medya görüntüleri ve basılı kopya sunumlarıyla aldatıldığını hissedermişçesine, denekler artık ulusun hayal dünyasının bir parçası haline geldi. Özellikle savunmasız olduğumuz zamanlarda, uyku ile uyanıklık arasında olduğumuz şu gergin anlarda ortaya çıkarak birden fazla kişi REM'lerinde yavaş yavaş bir yere doğru ilerlediğini bildirdi. Vaka geçmişi benzer senaryolar çiziyor: ev sahiplerinin misafirperverliğini suistimal etmemek için dikkatli olan nazik misafirler, toplu halde geliyorlar, bunun içinde birlikteler.

Ama sadece orada durdukları haliyle bir şey rica edercesine o kişilerle ilgili endişeleri var. Sanki bize bir şey söylemek istiyorlar ama potansiyalite ve eylem arasındaki ayrımı geçemiyorlardı. Lafı ağızlarına tıkamak kolay olacakken, yaşayan ölüler aleminden nasıl geldiyseler aynı şekilde, tam vaktinde gelen mesajları muhtemelen duyabildiğimizin ötesinde bir frekansla uyumlu olduğu için ve daha da muhtemel olan şey ise hiçbir zaman sahip olmadığımız bir dua kitabının dilinde mesajlar olduğu için dikkatli olmalıyız.

** Bu ekran ve monitörler, bu görüntüleme teknolojileri ve tekrarlayan bilgi döngüleri; burada arzulanan şey, bünyesinde ve onsuz, bütün uzayzaman boyutlarıyla kendi bakışında idrak edilen Tanrı'nın gözüyle olguya bakışı. Sınırlı doğrusallığının ötesinde devam etmekte olan mevcuda vurgu yaparak, bu hükümde birleştirilen, geçmiş, şimdi ve gelecek bütün farklı zıtlıklarıyla tüm açılardan buraya yönetildi. Süregelmiş yakın geçmiş zaman olgunun gerçek parametrelerini kapsayabilmek için yeterli değil. Burada ihtiyaç duyulan şey, diğer şeylerin arasında, yeni bir zaman.

Kalktı ve masaya gitti. Daha önce hiç evine gelmemiştim ama mutfak kadınsız yaşamlarını süren iki adamın yıllar boyunca bir araya getirdiği türden bir yer olarak kafama kazındı. Boğucu bir sıcaklık vardı, ocağı sonuna kadar açıktı ve yemek kokuyordu. Resim ya da aksesuar etrafında hiçbir şey yoktu, sadece koltukta bir yığın yıkanacak şey ve duvarda asılı bardak ve tabakla dolu eski bir dolap vardı. Karo yer zemini ve bir çift eskilikten incelmiş perde. Ancak tüm bu haliyle bile floresan ışığının parlaklığında temiz görünüyordu.

"Masada şeker ve süt var" dedi bardağı bana vererek. "Bisküvi ya da kek yok, bu evde tatlıya düşkün kimse yoktur."

"İnsanlar seni soruyor, JJ" dedim, sütü karıştırarak.

"İnsanlar endişeli. Nasılsın?"

"Başlama" diyerek karşılık verdi. "Asla geri dönmüyorum. Yapılması gereken tek şey bu."

"Asla asla deme, JJ. Zor zamanlar geçirdin ama asla asla deme. Büyük bir karar."

"Herhangi bir karar vermedim" dedi. "Sadece öyle işte."

"Anlamıyorum."

Televizyonda dokuz haberleri başladı. JJ sesini açmadı.

"Haber bağımlısı biriydim" dedi bir süre sonra. "Her sabah ilk iş iki radyoyu ve televizyonu açardım; kafayı yedirtirdi. Gazete de aynı şekilde, okula gitmeden önce içinde ne olduğunu bilmeden kendimi dünyaya uyduramayacakmışım gibi her sabah okurdum. Gece yirmi dört saat haber kanallarını izleyerek otururdum, CNN, Sky, bütün kanallar. Ama şimdi gazete almıyorum ya da hiç haber dinlemiyorum. Hiçbiri beni ilgilendirmiyor artık. Mutfağa ulaştığımda, yatak odamda devrim gerçekleşiyor, bir darbe. Bir ulusun terörizme karşı kampanyası, diğerinin özgürlük savaşı. Bir analistin piyasa gerilemesi başka bir zorunlu düzeltme falan filan... Şimdi, bu gece

odaya giriyorum ve şifreli kanalları açıyorum ve boş ekrana bakarak uykuya dalana kadar oturuyorum. Bazen paralı porno yayınları açıyorum. İşte televizyonun artık benim için ne kadar anlam ifade ettiğinin göstergesi; ekrandaki karıncalanmalardan, birbirini becermeye hazırlanan dönüp dolaşan seslerden başka hiçbir şey yok beni ilgilendiren. Düşündüğüm tek şey bir yığın aynı pisliği hiç tanımamış olmam. Başka bir şey bilmiyorum artık. Okuduğum her şey, tüm düşüncelerim, aynı pislikten ibaretti."

JJ'in düşüncelerinin peşinde koşmaktan çoğunlukla nefes nefese kalmıştım ama tam olarak bundan sonra anlayamamam için yeni engeller koymuştu. Kavramakta sıkıntı yaşadığım ilk an değildi.

"Kafam karıştı. Tüm bunlar okula geri dönmekten seni nasıl alıkoyabilir?"

"Pazartesi çalışmaya başlıyorum" dedi. "Seamus Mac'ın çalışılacak bir sürü işi var ve yardıma ihtiyacı var."

"Tatil evlerini kastediyorsun."

"Evet."

"Zamanını harcıyorsun. Kabullenip okula geri dönmelisin. Owen senin geri dönmeni isterdi, bunu biliyorsun."

"Owen yaşıyor olmak isterdi" dedi JJ kısaca, "İşte bu Owen'ın istediği şey."

"JJ, bir arkadaş kaybetmek hiç kolay bir şey değil, herkes bunu bilir, herkes aynı acıyı duyar. Sana anlatmayacağım nasıl hissettiğini biliyorum ama sana kızgınlık ve kafa karışıklığının normal tepkiler olduğunu söyleyeceğim. Arkadaşını kaybeden tek kişi sen değilsin, son kişi de olmayacaksın."

Türüne ender rastlanan bir budalalıkla ona birkaç laf edecekmişim gibi bakıyordu bana. Tüm farklı düşünce yapılarının hiçbirinde kibir yoktu. Oldukça sabırsız, birinden, bir durumdan bir şey öğrenebilmeye çok hazırdı. Birine hiçbir zaman öfkelenmemesinin nedenlerinden

biri de buydu. Onlara kızardı, evet ama hiçbir zaman öfkelenmezdi –büyük bir fark var arada. Herhangi bir tartışmada ya da söylemde ne söyleyeceğini dinler ve sonuna kadar anlamaya çalışırdı. Ancak o zaman sizin düşüncenizi çökertirdi hem de mümkün olduğunca nazik bir şekilde. Ama tam o sırada türüne ender rastlanan bir budalaymışım ve ona birkaç boş laf edecekmişim gibi bakıyordu bana. Gitme zamanıydı; onunla daha fazla ilerleme kaydedemeyecektim.

"Aklına koydun sanırım. Ne zaman başlıyorsun?"

"Pazartesi sabahı, yeni bir şeye başlamaktan mutlu olacağım. Söyledikleri gibi, değişiklik, dinlenmek kadar iyidir."

"Sana şans diliyorum. Öyleyse herkesin yaptığı gibi yap sen de."

Bana kapıyı gösterdi ve arka bahçedeki lambayı yaktı. Salına salına arabaya binip camı araladım.

"Unutma, fikrini değiştirmek aklına gelirse..."

"...Ben uzun süre önce fikrimi değiştirdim. İyi geceler."

Yaptığım ziyaretten dönerken pek üzgün değildim – biraz umut olduğunu düşündüm. Gördüğüm şekilde JJ, Seamus McNally için çalışarak, sabahın köründe ayakta, soğukta ve yağmurda çok çalışarak yıllar geçirecekti. Buna katlanacağını düşünemiyordum, bir yıl sonra bıkacaktı. Arkadaşlarını, kitaplarını özlemeye başlayacaktı ve yılın sonunda geri dönüp kafasını öne eğecek, pes edecekti. Belki haklıydı, iyi fiziksel bir işte bütün bir yıl boyunca çalışmak dünyadaki en iyi şey olabilirdi onun için. Belki de ihtiyaç duyduğu şeydi o.

Ama yanıldım ve hem de ilk defa değil. JJ arkadaşlarını ya da kitaplarını özlemedi. Çalışmaktan da bıkmadı...

anthon o'malley

Owen'ın ölümünden sonra bu geçen iki yılı boşa harcadı. Serseme dönmüş bir halde çalışmaya devam edip kendini yiyip bitirerek; içine kapandı ve her şeyden vazgeçti. Eğer bana sorarsanız JJ'in koması Owen öldükten sonraki gün başladı; yani bundan 3 yıldan fazla bir süre önce başladı, herkesin düşündüğü gibi üç ay değil.

Ekim ayında günün birinde Seamus Mac için çalışmaya başladı. Seamus kasabanın altında şu an gördüğünüz tatil evleri için kontrat imzalamıştı ve JJ'i sıradan kazma kürek işlerinde amelelik yapması için çalışanı olarak işe aldı. JJ'i o tarz işleri yaparken görmek beni öldürüyordu, bütün kabiliyetini yitiriyordu. Bütün gün soğuk ve yağmurlu bir havada dışarda durup gece eve yorgunluktan çökmüş bir halde, her yerin çamur içinde dönmek ve kendin için yiyecek bir şey yapıp bir lokmayı zorla ısırıp yemeğe çalışmak... Bu suistimalde payı olan

herkes bu işin ne kadar zor ve parası az bir iş olduğunu bilir. Çalışan haysiyeti ile ilgili bir sürü konuşma yapılır ama iddiaya girerim eğer bir seçenekleri olsaydı hiç kimse JJ'in bile bu şeyi aklıyla seçtiğini düşünmezdi.

Akşam eve geldiğinde onun için yemek hazırlardım. Şu an oturduğunuz yerde masanın başında çorapları ve iş kıyafetlerini çıkarmadan oturur, zar zor çatalı ağzına götürebilirdi, o kadar yorgun olurdu. İşin ilk aylarında gerçek bir ilerleme kaydedildi; evlerin yarısı satılıp bitirilmişti, önümüzdeki Paskalya'da planlar gerçekleşecek ve kiracılar taşınacaktı. Seamus'un adamları uzun saatler boyunca çalışıyorlardı, günde on saat, haftada altı gün. Başlangıçta JJ buna hazır değildi; iki kat duvar örecek kadar bile gücü yoktu. Bazen masada uykuya dalardı, birçok kez ocağın yanındaki sandalyede üzerine bir battaniye örterdim. İlk aylarda işte tüm yaptığı buydu, çalışıp uyumak ve birden tek seferde yemek yemek. Birkaç hafta sonra kilo kaybetmeye başladı ve kıyafetleri sanki ona iki beden büyükmüş gibi görünüyordu. Onun için üzülüyor ve sağlığını kaybedecek diye korkuyordum. Ama o alıştı, daha da güçlendi ve Seamus'un bana söylediği gibi karşısına çıkan iyi işçilerden biriydi. Seamus onu takdir etti; çıraklık eğitimiyle onu geliştirmeye bile çalıştı. JJ'in evraklarını çıkartıp elektrikçi ya da tesisatçı olarak çalışmasını istedi ama JJ istemedi, o suistimali, düşünmeden yalnızca çalışmayı tercih etti. JJ'in reddettiğine sevindim. Seamus iyi niyet gösterdi ama JJ hayır dediğinde mutlu bir insan oldum. İstediğim son şey JJ'in kendini dört yıl çırak olarak bağlamasıydı; halen onun çalışmayı bırakıp kitaplarına geri döneceğine dair umutlarım vardı.

Elimizden gelenin en iyisini ilk yılbaşını kutlayarak yapmaya çalıştık, ikimiz. Ben kendim ve onun kendisi birlikte birkaç bira içmek için birkaç gece dışarı çıktık ama o haliyle kalbinin atmadığını, sanki orada olmadığını düşünebilirdiniz. Kalabalıkta, onu öylece uzaklara

dalıp gitmişken gördüğünüzde, yalnızlığını anlayabilirdiniz. Yılbaşını kutladıktan hemen sonra Thornton'un Yılbaşı Partisi'nden ayrıldı. Saat iki civarında eve gittiğim anda her yer karanlıktı. Uyuduğunu düşündüm ama salona indiğimde odasında ağladığını duydum. Öylece bıraktım onu, ne söyleyebilirdim? Yeni yıl bittiğine memnundu ve işine geri dönecekti. Ve gerçeği söylemek gerekirse ben de öyleydim.

Owen öldüğünde JJ'in bir arkadaştan fazlasını kaybettiğini unutmayın. Hem ikinci ailesini kaybetti hem de sahip olduğur anneye en yakın kişiyi. Kimse böyle aklından geçirmez, kimse onun ne kadar ne kaybettiği hakkında bir fikre sahip değildir. Owen öldükten sonra o ve Maureen arasındaki şey hiçbir zaman aynı olmadı. Nasıl olabilirlerdi? Maureen onun için ya da herhangi bir şey için JJ'i suçladığından değil, çok fazla sözcükle anlatılacak bir şey de değil ama hiçbir zaman konuşulmayan bir huzursuzluk vardı aralarında. Maureen'in sadece oğlunun kaybını değil, aynı zamanda onun beraberinde hayata getirdiği her şeyin kaybını hissettiğini biliyorum. Owen'ın beraberinde getirdiği şeylerden biri de JJ'di. İki günde bir JJ onların evindeydi, bu köydeki ilk gününden beri neredeyse her gün oradaydı. Elbette büyürken eve girer çıkar, sanki kendisinin eviymiş gibi masaya otururdu. Ama Owen öldüğünde bunların hepsi sona erdi. Hem JJ hem de Maureen için oldukça baş etmesi güç bir durumdu. Frank'in söylediği gibi günler geçmezdi ama Maureen tekrar tekrar mezarlığa gidip Owen'la konuşurdu. Her gün JJ'i yolda işe gidip gelirken görürdü. Bu durumun, her gün penceresinin önünden geçip giderken o hatırlatıcı anın Maureen'a kendini nasıl hissettirdiğini tahmin edebilir misiniz? Frank Mauren'in onunla bir yabancıdan daha az konuştuğunu söylüyordu. Yanlış olabilirim ama JJ'in ona haberi verdiği günden beri o eve ayak bastığını düşünmüyorum. Ona ne söylemesi gerekirdi, hangi sözcükleri kullanacaktı? Frank farklıydı gerçi, her zaman

öyleydi. Duygularının olmadığı ya da yalnız olmadığı anlamına gelmiyor bu ama JJ'in olanlardan bir şekilde sorumlu olduğuna inanmayan nadir insanlardan biriydi. Bir keresinde bana, Anthony, dedi, olanlar oldu, her şey bizim için kurulmuş her şey ve senin benim ya da herhangi başka birisinin olanlarla ilgili yapabileceği lanet olası hiçbir şey yok. Bu, durumu kolaylaştırmaz ya da iyileştirmez ama olan bu. Bununla yaşamayı öğrenmeliyiz, sen ve ben, Maureen ve JJ. Bununla yaşamayı öğrenip elimizden gelenin en iyisini yapmalıyız. Bir akşam JJ işten eve geldiğinde bunu JJ'e anlattım.

"İşi bitti mi?" Masada çoraplarıyla ve halen iş kıyafetleriyle oturuyordu.

"Şu birkaç sığırı ahıra kapatmama yardım etti. Yarın sabah gönderiyorum onları. Seni soruyor, bir süredir seni görmemiş."

"Maureen'in nasıl olduğunu söyledi mi?"

"Çok yalnız, yılbaşını oldukça zor geçirdi. Bittiğine mutlular, ikisi de mutlu."

"Onunla geçen hafta karşılaştım; Durkan'ın yerinden geliyordu. Aylardır onu görmemiştim. Birbirimize bakarak kapı eşiğinde öylece durduk ve birbirimize hiçbir şey söylemedik. Zordu."

"Tek bir sözcük bile mi?"

"Birkaç dakika konuştuk, havadan sudan.

Ardından konuşacak bir şeyimiz kalmadı ve ağlamaya başladı. Kendime iyi bakmamı söyledi ve gitti."

"Bu da bir şeydir."

"Bunu beklemiyordum. Uzaklaşmasını izleyerek orada öylece durdum ve ona söyleyecek bir şeyim yoktu."

"Nasıl hissettiğini biliyor."

"Benden daha fazla şey biliyor öyleyse."

"Benim için çok karmaşık, JJ. Bildiğim tek şey seni biri anlayacaksa o da Maureen Lally. Hayatında o olduğu için şanslıydın."

"Söylemeye çalıştığım şey bu değil."

"Onu ziyaret etmelisin."

"İsterdim ama bilmiyorum." Boş tabağını masanın ortasına doğru ittirdi. Onu yerken görmek beni her zaman rahatlatmıştır.

"İş nasıl gidiyor?"

"Çok kötü değil, çok fazla zorlanmıyorum artık."

"Bundan korkuyordum."

"Tekrardan başlamayacağız, değil mi?"

"Bir anlamı olur muydu?"

"Hem de hiç olmazdı."

"Şu evler yakın zamanda hazır olmalı. Paskalya bu yıl geç geliyor. Kaç tanesi kiralandı?"

"Altı tanesi, çoğunluğu daha yerde tebeşir iziyken kiralandı."

"En son oraya indiğimde bitmek için daha uzun süreli iş varmış gibi duruyordu. Ne asfaltlama işi ne kaldırım taşlarının döşenmesi ne de herhangi başka bir şey tamamlanmıştı."

"Onlar yapılacak en son şeyler. Martın sonuna doğru çevresini düzenleyecekler. İlk kiracılar nisanın ilk haftalarında burada olacaklar."

"Görüyorsunuz, insanların düşündüklerine rağmen birlikte iyi geçiniyoruz. JJ her zaman zor değildi. Bazen onunla bu şekilde konuşmak, bu karşımda oturan genç adamın benim oğlum olduğunu düşünmeme engel olurdu. Londra'da çalışırken, içip gecelerde eğlenirken hiçbir zaman bir kadınla yaşamak ya da aile kurmak yönünde ciddi bir beklentiye girmeden geçirdiğim o eski yılları düşünürken bulurdum kendimi çoğunlukla. Ardından JJ'e bakıp nasıl büyüdüğünü, onun ne kadar iyi, genç bir delikanlıya dönüştüğünü görüp buna inanamazdım. İnsanların aramızda böylesi anların yaşandığına inanmakta güçlük çekeceğini söylerdim. Tüm bu aklı karışık ve suçluluk duygusu içindeki hali, tüm bunlar onunla ilgili saçmalıklar –bu hikâyenin sadece yarısı ve sanırım okumak isteyen de yarı yarıya. Ama bu hikâyenin tamamı

değil, hem öyle olacağını da düşünmeyin. JJ ile ilgili herhangi birinin tahmin edebileceğinden çok daha fazlası var. Onunla ilgili konuşmak istememin nedenlerinden biri de onun bu diğer yüzünü göstermek istemem. İnsanlar onun bir yüzünü biliyor ya da bildiğini zannediyor ama bu benim bildiğim yüzü.*

* Burası da oradan az değil ama Yüce'nin her yeri eşit bir şekilde sunması gibi denekler artık modern şöhretin zayıf çoktanrıcılığında yerlerini aldılar. Fakat, tüm önemin yitirilmesi ve sessizlik ile akılsızlık içindeki birliğin boşa çıkması, şöhretlerini alışılmadık derecede saflaştırmıştı. Günahın ve kefaretin ötesine uzanan, onlarınki kutsal amaçtır, şöhretli olmak için şöhret kazananın son tasfiyesi.

sarah nevin

Şu eski klişe söz, zaman hızlıca akıp gidiyor. Owen'ın ölümünden tam iki yıl geçtiğine inanmak oldukça zordu. Bir an elinizde çiçek buketleriyle mezarın başında duruyorsunuz, sonrasında ise iki yıl yaşlanmış bir halde ölümünün yıldönümü duası için insanlarla bir araya geliyorsunuz.

Normalde hafta ortasındaki sabah ayininde çok fazla kişi olmaz ama insanlar Owen'ı hatırlamışlardı; işte bu yüzden kiliseye vardığımızda yaklaşık olarak otuz ya da kırk kişiden oluşan iyi bir kalabalık vardı. JJ ve ben arka sandalyelerin yanında yerimizi aldık, tam oturacaktık ki Anthony geldi ve bizden birkaç sandalye uzağa oturdu. Owen'ın annesi ve babası sol tarafta kaldılar. Rahip içeri girdiği ve birkaç söz söyleyip ardından Owen Laly'nin anısına kalabalığı ayağa kalkmaya davet ederek ayine

başladı. İşte olayın gerçekleştiği an bu. JJ, *"Owen Laly'nin anısına"* sözlerini duyduğu zaman birinin içine girip omurgasını dışarı çıkartıyormuş gibi hissettiğini söyledi. Acı, dedi, tüm hissettiğim, beni tam anlamıyla yıkan şey. Yaşadığım en ilginç şeydi, sanki büyük yaylı bir enstrüman parçalanıyormuş gibi yanımda gerçekten yıkıldığını hissettim. İki eliyle sımsıkı tutunarak, bembeyaz bir kâğıt gibi solgun bir suratla ve sanki evden bu yana bütün yolu koşmuşçasına nefes nefese bir halde önündeki sandalyeye yaslandı. Sonra doğrularak beni geri itip koridora doğru ilerledi. Dışarıda kilise avlusunda duvara yaslandı ve kusup kusup durmaktan, kusarken ağlamaktan bitap düştü. Omuzlarından tutarak, her ne ise tamamını çıkarması için onu zorlayarak başında bekledim. Kusmayı bıraktığında eli ağzında duvarın yanına çömeldi. Yüzü yeşildi ve titriyordu.

Yaşlı Jimmy McNeely bize doğru geldi. Elini duvara koydu.

"Bu delikanlı iyi mi, Soracha?"

"Jimmy. Evet, sanırım, sadece biraz solgun görünüyor."

JJ ayağa kalkıp kollarını çekti.

"Ben donuyorum" dedi. "Merhaba, Jimmy."

"Nasıl hissediyorsun, JJ? Bu delikanlıyı eve yatağına götürmelisin, Soracha. Ondan daha renkli olan hayaletler gördüm."

"Geç kaldın, Jimmy; rahip sunağa geldi."

Jimmy güldü. "Bu yaşta bana fark etmez. Sen icabına bakabilir misin, Soracha?"

"Teşekkürler, Jimmy, eve götüreceğim onu."

Arabayla evimize gittik ve onu masaya oturttum. JJ mutfakta ateşin yanında halen titriyordu ve bir bardak çayı ağzına götürebilmek için bir çift ele ihtiyacı vardı.

"İyi görünmüyorsun."

"İyi hissetmiyorum; yatağını kullanabilir miyim?"

Bir saat kadar uyudu, onu görmek için odaya girdiğimde kalkmış tişörtünü giyiyordu. Yüzünün rengi biraz olsun geri dönmüştü.

"Bir süre daha yatayım, halen çok yorgunum."*

Beni tutup göğsüne çekti, kollarını etrafıma sardı ve eli kafamın arkasındaydı. Bu her zaman beni yakalama şekliydi. Konuşana kadar çok zaman geçti.

"O adam seksen yaşının üstünde olmalı."

"Kim?"

"Jimmy, Jimmy McNeely. Ona bakmak aklına gelmemiş. Seksen yaşında ve sigara tütünüyle birkaç bira almak için kasabaya halen bisikletle gidiyor."

"Nazik biri. En iyi kırmızı birandan bir bardak Soracha ve küçük bir Jameson. Bu eve her geldiğinde söylediği şeydi. Barın ucuna oturur ve ne zaman 'Paddies Green

* Nasıl böyle yorgun olduk? Bu bitkinlik nasıl böyle çoğalabildi? Eğer doğruyu söylemek gerekirse burada hiç oyun yok. Sırt üstü düz bir zeminde yatan beş adam, bir delta dalgasını arttırmak için mücadele ederek öğürme refleksi ve gözbebeği ışık refleksinde dibe çöktü... Burada anlatılacak bir şey yok.

Ama onun tamamı daha önce ve herhangi başka bir yerde olduğu için burada hiçbir şey olmuyor demek değil bu. Burada yaşayan ölüler aleminde olaylar hızlandı, hızla ileriye sarıldı. Burası akıbetlerin açılış makarasına bağlandığı yer; burada sürpriz sonlar başlangıçta açıklanır, ucu açık sonlar giriş bölümünde kesip çıkarılır... Burası kötü adamların jenerikten sonra ellerindekileri atıp onlara gelen şeyleri tuttukları, maceraperest kadınların şeffaf gerekçelerle geldiği ve açılış sahnesinde iskeletlerim dolaplardan çıktığı yerdir. Burası, ayrılma ve gözyaşları içinde barışma isteğiyle solmuş aşk maceralarının filmde doğrudan kaçınılmaz hayal kırıklıklarına ve karşılıklı suçlamalara atlatıldığı yer, burası cinsel ilişkinin postkoital sendroma dolandığı yer, her ne kadar yıpranmış ve görünüşte anlamsız olursa olsun, ilk ceset her zaman suçlayıcı hukuki durumlara bağlı kalmayı başarabildiği için burası katillerin hiçbir zaman seri katil havasına girmedikleri yer, burası temyize gidenlerin ilk derece mahkemelerdeki zorunlu yenilgilerden temyiz mahkemelerinde beraat kararların açıklanmasına atladıkları yer, burası yurttaş zihniyetli insan patlamalarının öncül uyarılarda, yetkililere gönderilen koordinatlarda ve acil servislerde arandığı yer, burası araba takiplerinin sağlık görevlileri ve hali hazırda bulunan metal işçileri ile birlikte çarpışma anı olarak değiştirildiği yer ve burası ekranlarımızın sağ üst köşesinde günleri geri sayan dijital ölçere rağmen, görev alan karakterlerimizin, film kahramanlarımızın ilk pozisyonlarda ölümcül derecede sıkışmış olarak kaldığı yer.

Shamrock Shore' söylemeye başlasa, kafasının iyi olduğunu anlarsınız.

"Bir keresinde bana ay doğana kadar bütün yolu bisikletle gittiğini ve geri döndüğünü anlattı. Bu bölgede kırk yıl postacı olarak çalıştı. Yılın elli haftası boyunca günde otuz yedi mil yaptı. Aya giden bütün gidiş ve dönüşü karga uçuşu hesap etti."

Uzun bir süre sessiz kaldı ve ardından arkasını döndü.

"Öldüğüne hiç inanmadım, Sarah. Koskoca iki yıl geçti ve hiçbir zaman inanmadım. Buna inanabiliyor musun? Nasıl bu kadar budala, bu kadar aptal olabilirim. Biri bana sorsaydı evet derdim, Owen öldü, en iyi arkadaşım, kardeşim öldü ve geri gelmeyecek, biliyorum bunu. Ama anlamadım, Sarah, *aslında* ne olduğunu anlamadım. Yalnızca rahip gelip de şu sözleri söylediğinde, *Owen Laly'nin anısına* dediğinde artık anladım. *Owen Laly'nin anısına.*"

"Çok hızlı geçti."

"Bu resmi var bende" dedi, "bu görüntü. Ne zaman onu düşünsem aynı görüntü geliyor aklıma ama onu nereden aldığımı hiç bilmiyorum. Güneşli bir sabah, bunu nasıl bildiğimi bilmesem de her zaman pazartesi günü. Owen elinde bir şişe Lucozade ve bir bardak süt ile Kelly'nin dükkânının önünde duruyor. Jean ve tişört giymiş, iş kıyafetleri üstünde ve şişeden bir yudum almak için duruyor. Süt kutusunu arkasındaki pencere eşiğine koymuş ve yudumlayıp yüzünü buruştuyor ve içkisini yuttuğunda göğsüne vurarak orada duruyor. Ardından şişenin kapağını geri kapatıp Bunowen'ın dışına park ettiği David Brown'a yere doğru caddede yürüyor. Onu sokağa fırlatıp Westport yoluna çıkıyor. Bunu nereden anladığımı bilmiyorum, Sarah. Owen bunu hayatında yüzlerce kez yapmış olmalı ama ben onu bunu yaparken gördüğümü hatırlayamıyorum. Ama halen onunla ilgili hatırladığım en net anı bu, gerçekten onu bunu yaparken hiç görmediğim şekilde. Bu nasıl olabilir?"

O akşam evi kendimize göre düzenledik ve masayı arka bahçenin ortasına çekip yemek için bir şeyler hazırladık. JJ biraz kendine gelmişti artık. Daha sağlıklı ve daha aç görünüyordu.

"On iki bisiklet, dedi Jimmy, aya seyahatinde kullandığı bisiklet sayısı."

"Owen'ın defnedildiği gün mezarlığın dışında konuştum onunla. Çok yalnızdı ona inanamadım, yaşlı bir adam onun gibi büyük beyaz bir mendille hıçkırarak ağlıyor. Bütün yaşamını düşündüğünde Owen'ın ölümünün atlatmasının daha kolay olacağını zannederdin."

JJ kafasını salladı. "Sanırım sadece kötüye gidiyor. Burası gibi küçük bir yerde Owen gibi biri öldüğünde bahsettiğin şey sadece ölüm değildir. Bu köy sadece oğullarında birini kaybetmedi, geleceğinin bir parçasını kaybetti. Owen bu köyün umut vaadeden genç adamlardan biriydi, bu köy geleceğini onda gördü. Sadece genç bir çocuktu, evde kalıp çiftliği yürütecek, belki de yeni bir ev yapacaktı... Birkaç yıl içinde, çocukları devlet okuluna, Owen ise veli toplantılarına gidecekti. İşte tüm bunlar Owen'ın ölümüyle sonlanan şeyler ve bu yüzden Jimmy gibi yaşlı bir adam ağlıyordu. Owen'ın ölümüne ağlıyordu evet ama sadece ona değil aynı zamanda gelecek için de. Buradaki insanlar Owen için dua ediyorlardı, ne umduklarını ve hayal ettiklerini bilmeseler de onun için umutları ve hayalleri vardı. Owen gibi biri burası gibi küçük bir yerde kamu malıdır. Birlikte dışarıdayken insanların bize nasıl baktıklarını gördüğünüzde bunu hissediyor olmalısınız."

"İnsanların bize bakış şeklini biliyorum ama ben sadece onların genç âşıklar ve bunun gibi bir şey düşünerek baktıklarını sanmıştım."

"Bundan daha fazlası var Sarah, insanlar bizim için de dua etti. Onlar seksenlerde ve doksanların başında burada durumun nasıl olduğunu, oğullarının ve kızlarının nasıl dört bir yana savrulduğunu ve bir daha asla geri

gelmediğini hatırlıyorlar. Kendileri bilinçli fark etmese de hâlâ bu durum onları korkutuyor"

"Hiç geri gitmeyi düşündün mü, JJ?"

Ağzımı açtığım anda hata yaptığımın farkındaydım. Yüzündeki o bakış, gerçekten neden bahsettiğimi bilmiyordu.

"Nereye geri gitmek?"

Durup derin bir nefes aldım; bilmek istiyordum. "Biliyorsun, geldiğin yere geri dönmek, görmek için geri dönmek, bulmak için."

Bu inançsız ifade yüzünü astı. "Nerden çıktı bu birdenbire?"

"Bu konuyu açtığım için üzgünüm, sadece sesli düşünüyordum. Ama itiraf etmelisin, dünyada en bariz şey bu. Tüm soruların ve araştırmaların, tüm kızgınlığınla beraber, evlat edinilmiş çocukların köklerini ve kan bağı olan akrabalarını bulmaya ihtiyaç duydukları anın geldiğini düşündüm. Üzgünüm; bu konuyu açmamalıydım."

Bu konuya hiç girmemiştik daha önce ve artık bu konuda anlatacaklarını duymak istediğime emin değildim.

"Yerinde bir soru, kendime birden fazla sordum bu soruyu. Ama düşün, Sarah, eğer geri gidebilseydim ne yapardım? Kayıtları ve belgeleri incelemek mi? Bir gökdelende yaşayan ya da küçük bir çiftlikte domuz yetiştiren fakir kadınlar bulmak mı? Hayatına devam eden ve benimle ilgili her şeyi unutan bir kadınmı? Belki de daha kötüsü ölmüş bir kadını bulmak ve söylenecek tek şey bu. Hayır, bunu asla istemedim. Köklerimin buradan başka bir yerde olduğunu hiç düşünmedim. Bu benim evim, Sarah, bunlar benim köklerim, burası ait olduğum yer. Yüzlerce mil uzakta dünyaya gelmiş olabilirim ama bu ben doğmadan önceydi, ben buraya aitim ve başka şekilde hiçbir zaman hissetmedim."

"Ama tüm o hikâyeler, o diğer çocuklar hakkında tüm o konuşmalar, suçluluk, senin tamamıyla parçan."

"Geri dönmek için çok geç, Sarah, onların hepsi geçmişte kaldı. Orada bulduğum herhangi bir şey yersiz ve zamansız olurdu benim için. Tüm o kızgınlık ve suçluluk, ortaya koyduğun gibi cevaplarını burada bulmak zorunda. Bu benim evim, Sarah, her şeyden en önemlisi beni ev özlemi çeken biri haline getirmeye çalışma."

"Sadece anlamıyorum. Sen şimdi, tüm her şeyin sen doğmadan önce olduğunu ve seninle bir ilgisi olmadığını söylüyorsun. Söylediğin tek şey, senin dünyaya şikâyet edip sızlanarak kızgın ve suçlu olmak için geldiğin."

"Belki de tam olarak söylediğim şey budur. Olaylar hayatında gerçekleşir ve bu seni olduğun kişi yapar ama dünyaya gelmek bunlardan biri değil. Ne de ölmek. Bunlar sadece kitapta geçer, senin hayatında işi yoktur. Owen'ı düşün. Ölümünün onun hayatında hiçbir yeri yoktu."

"Onu sonlandırmak dışında." dedim kısaca. Burada anlamadığım bir şey var ve beni sinir ediyor bu.

"Onu sonlandırmanın ötesinde, onun hayatında hiçbir işi yoktu her neyse. Benimkinin ve seninkinin üzerinde daha büyük bir etki bıraktı."

"Yüce İsa."

"Öyle demek istemedim."

"Kılı kırk yarmanın en berbat hali... Anlamıyorum."

"Öyle yaptığımı düşündüren şey ne seni?" Çatalını aldı.

"Bırakalım artık, Sarah. Yemek soğuyor."

kevin barret td

JJ neden soruyorsun? Kayda devam ettiğim ve bu projeyle ilgili kamuoyunda artan bazı yanlış anlamaları açığa kavuşturduğum için, şimdi ve hep olmak üzere memnuniyetimi en başta belirteyim. Birçok saçma sapan anlamsız söz yazıldı ve olanları açıklama konusunda bu şansı bulduğum için mutluyum.*

* Yasal olarak, projede aşılması güç engeller yoktu. Yargı ve ceza usullerinin AB genelinde uyumlaştırılması, projenin düzgün şekilde yürütülmesinin ve uyumlaştırmanın devredilen yetkilerin ve benzeri konuların çevirisinde projeye engel olmadığını garanti etmeyi sağlamak anlamına geliyordu. Belgeler kusursuz olmalıydı. Çevirmenler ve hukuk destek ekipleriyle her nüansı ve sözcüğü yürürlüğe geçirmeden önce düzeltmeleri yaparak belgeler üzerinde aylar tartışmayla geçirildi. Bu yetkilerin her birinin ilgili mahkemeler ve yasama organları vasıtasıyla aksamadan geçmesi bu insanların çalışmasına karşı bir övgü.
Gönüllü eksikliği yoktu. Birçok ülke –özellikle Almanya ve Fransa– başvurularla doldu. Çoğu, cezalarının üç ayını mümkün olan en kısa sürede geçirmek niyetiyle uzun vadeli mahkûmlara hizmet eden hapishanelerden

Öncelikle, JJ'i seçerken hiçbir zaman gizli bir amacım ya da art niyetim olmadı. JJ'in geçmişi, evlat edinilme durumu, kolay bir seçenek olarak görüleceği düşüncesi tamamen gerçekdışıydı. Onun geçmişi mesele değildi. Başvurusu diğerleri gibi aynı kanallar aracılığıyla geldi ve aynı değerlendirme sürecine tabi tutuldu. Bu proje herkese açıktı. Ulusal gazetede yayımlandı, ülkedeki herhangi bir devlet dairesine ya da kütüphaneye gidip bir başvuru formu ve bilgi kaynağına ulaşabilirdiniz. O da

---

geldi. Çoğu başlangıçta uygun bulunmadı. Avrupa Ceza Komisyonu'nun ilk önerisine eklenen ve çeşitli hukuk danışmanlarıyla istişarelerde daha fazla değişikliğe giden bir tarama süreci uygun gönüllü sayısını önemli ölçüde azalttı. Ciddi suçlar, ikincil suçlular ve muhtemel tekrar suç işleme eğilimindeki yüzlerce başvuran seçim dışında bırakıldı. Bu değişiklikler projenin iç anayasasındaki ilk engellerdi. EPC değiştirilen tarama sürecinin aşırı derecede kısıtlayıcı olacağını ve gönüllü havuzunu tutarlı bir eşiğin altına indirgeyeceğinden endişe ediyordu. Hukuk organlarının kaygılarıyla aynı anlayışta değildiler. Bununla birlikte hukuk danışmanları adaletin herhangi bir şekilde önüne geçilmesini onaylamayacaktı ve içlerinden birinin bir iç muhtırada söylediği gibi, "eğer adaletin ve araştırmanın birbirine benzeyen kaygıları bir araya getirilemezse öyleyse projenin geleceği yoktur." Her iki tarafın bu odaklanmış akılları ve ortak oturumları EPC'nin ilk şartları dahilinde olarak hukuk danışmanlarının tüm önerilen değişikliklerini içeren mutabık bir belge yayımladılar. Yasal ve tıbbi olarak, her gönüllü her şartı ayrı ve birbirinden bağımsız olarak yerine getirmeliydi; toplu başarıyla ilgili akıllarda hiçbir soru kalmayabilirdi.

Kamu güveni açısından projenin AB ceza sistemi yetkisi altına girdiğinin görülmesi önemliydi. Bu araştırma enstitülerin kendilerinin dahil olmalarını ve ileriki projelere gönüllü almalarını sağlayacak AB ceza sistemi kapsamında yer edinebilmeleri endişelerini telafi etmek içindir. Buna karşı önlem almak için, proje anayasasına yazılan işten çıkarma ibaresi kapanışında faaliyete geçirilecekti.

Bu doğrultuda, *Somnos* yöneticisi projenin her ne zaman olursa olsun ve eğer gerekirse projenin durdurulması gerektiğine dair nihai söz hakkına sahip olacaktı. Tam zamanlı bir tıbbi gözlemci neroşirürji doktoru ve anestezist ile günlük olarak görüştü ve onun raporu proje koordinatörünün günlük raporu ile uyum sağladığı sürece proje devam edebilirdi. Bu raporlar arasındaki herhangi bir uyuşmazlık ya da belirli parametreler altında deneklerin durumunda herhangi bir bozulma projenin sonlanması için yasal bir zemin olarak değerlendirilecekti. Sonunda, en yakın akrabalar herhangi bir zamanda gönüllülerin ayrılmasına karar vermek konusundamutlak haklarını elinde tutuyordu.

olmazsa her şeyi internetten indirebilirdiniz. Her şey açıktı ve JJ'in başvurusunun ilgili bölüme ulaşma yolu böyleydi. Başvuru tarihlerinde iki gün içerisinde bölüm ofisine başvurusu ulaştı: burada görebilirsiniz ve aynı zamanda belge alındı mührünün üzerindeki tarihe de bakabilirsiniz.

İkinci olarak, JJ O'Malley bir suçlu değil. Asla bir mâhkum gibi hapse atılmadı, ne mahkeme önüne çıktı ne de herhangi belirli bir tutuklama emri var. JJ O'Malley masum bir adam. Bunun vurgulanması önemli çünkü bazı çevrelerce JJ'in bazı suçlardan ya da başka şeylerden şüphe altında bulunduğu konusunda söylenti var. Bunların hiçbiri doğru değil bu nedenle tekrar etmekte fayda var: JJ O'Malley masum bir adam. Hiç şüphesiz kamuoyunun bir kısmında projenin doğası yüzünden kargaşa arttı. Evet, bu cezai bir deney, Avrupa Ceza Komisyonu yetkisinde ve AB cezaevi sisteminin gelecekteki tercihi olarak derin komayı kullanma ihtimalini araştırma görevinde. Ve evet, bu deneydeki beş katılımcıdan dördünün hapis hizmeti yaptığı gerçek. JJ O'Malley, bununla birlikte yine de onlardan biri değil. Nedeni basit; deneyin kendisinin doğasında yatıyor. Böylesi bir zaman ölçeğinde çoklu deneklerle yürütülen bu türde herhangi bir laboratuvar deneyinde bir kontrol, diğerlerinin hangi reaksiyonlarının ölçülüp karşılaştırılabileceğine yönelik bir kıyaslama standardı olması gerekir. Bu projede o işlev JJ'e ait. Hiçbir hapis kaydı olmayan masum bir adam olarak o kontrol denek, temel referans, örnek. Bu standart deneysel prosedür ve böylesi bir kontrolü bulmak bu bölümün sorumluluğu. Bunun için JJ.

Fiziksel ve psikolojik testleri geçen adayların kısa bir listesini kaleme aldığımızda, seçeneğimiz bir görüşmeden yana oldu ve her gönüllü başvurularıyla birlikte iki yüz sözcüklük deneme yazısı teslim etti. Kendi adıma konuşacak olursam, tüm bu sürecin en meşakkatli kısmıydı. Neredeyse istisnasız her deneme yazısı sözcük sınırının

üstündeydi. Bu başlı başına onları gruplamak için yeterli bir dayanaktı; bununla birlikte yine de sonuna kadar devam ettik. Genel olarak denemelerin çoğu karmaşık klişe şeylerden fazlası değildi, arkadaşım için bir şeyler yapmaya çalıştığını söyleyen –bilimin muhteşemliğini öven– ikinci el bayağı sözlerdi vs. vs. Bir kısmını okuduktan sonra bir güzellik yarışmasında jüriymişim gibi hissettim. İçlerinden birinden dünyayı dolaşıp engelli çocuklarla çalışmak istediklerini söyler diye düşündüm. Ama JJ'in çabası ilgi çekiciydi. İki yüz sözcük sınırdı; o yedi sözcük sundu. *Aklımı çıkarıp atmak istiyorum, bir süreliğine aklımı.* Tüm yazdığı buydu, *Aklımı çıkarıp atmak istiyorum, aklımı...* Bir sürü uzun ve sıkıcı konuşma ve bayağılıktan sonra bunun nasıl aniden ve doğrudan olduğunu tahmin edebilirsiniz. Konuyu can alıcı şekilde ele aldı ve diğer yazıların aksine açıkça ve doğrudan. Tüm değersiz şeyleri ve boş lafları çıkartıp diğerlerinin iki yüz sözcük ya da yüz sayfada yazdıklarından daha fazlasını yedi sözcükle dile getirdi. Verdiği ilk izlenim, doğrudan, oldukça parlak bir zekânın, marifetli bir şekilde sözcükleri ayırt etme yeteneği ve berrak bir zihnin işaretleriydi. Bu jüriye yani kilise görevlerinde çalışan beş görevlinin söylediği şeydi. Elbette bu önemli tepki yeterli değildi; deneyimsiz olanlarımızın analizine dayanarak devam edemezdik. Jüriyi desteklemek için her başvuru Castlerea Hapishanesi'ndeki, adli psikolog Jane Evers'a değerlendirme için teslim edildi. Her yazı numaralandırılmış dosya olarak, isim ya da başka bir detay olmadan sadece yaş gibi eklenmiş uygun biyografik detaylar ile teslim edildi. Evers'a karşı yöneltilen tek eleştiri, genel izleyiciye ulaşılabilen, mümkün olduğunca az teknik jargon ile yazılan rapor sunması gerektiğiydi. İşte onun raporu:

> Sadece yedi sözcüğün toplamıyla, metnin kısalığı; yazarın eğitim seviyesiyle bağdaştırılan o hata ve okunurluk göstergelerini hesaplamamızı sağlayan metin içi mantıksal analiz-

lerin herhangi birisine onu tabi tutmamızı engelledi, son ek ve öne ekler kullanarak oluşturulan bileşik sözcüklerin olmaması da ayrı bir engel. Tıpkı tekrarlanan öbek kalıpları, sıfatlar, zarflar ve stres, kızgınlık, heyecan halleri gibi yazarın ruhsal durumuna dair sonuçları açığa vuran pekiştireçler. Bağlam ve hedeflenen dinleyici kitlesi verildiğinde sadece aklındaki öyle bir amaçla sert biçimde bu notun yazıldığı kanısına varılabilir.

Ruh hali göstergeleri olmadığına ve yazarın yaşamı ve sevdiklerine ilişkin herhangi ikinci derece kanıttan yoksun bir metin olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda öyleyse ucu açık felsefi bir düşünce olarak daha iyi anlaşılabilir. Bir istek şeklinde ifade edilerek, yazar aklının aklından kaçmasını arzulamaktadır. Düşüncelerinin yer aldığı bagajdan aklını kurtarmak arzusu, deneyimler, hatıralar ya da düşünceler olsun, düşünmeden bağımsız olarak zihin dinginliğine ulaşma arzusu olarak yorumlanabilen bir çeşit ikiliği işaret etmektedir. Düşüncesinin bilinçli bir varlık olarak kimliğinin tanımlayan bir parçası olduğunu farkına varırken, yazar artık onun sakıncalı ve kısa bir süreliğine içinden kurtarılmaya çalıştığı bir süreç olduğuna inanır. Onun düşüncesi artık kendisinin diğer, bütünleşmemiş ve uydurma bir parçasıdır. Yazarın kendi düşünceleri ile anlaşmazlık içinde olduğu ve bu sırada kurtulmaya çalıştığı söylenebilir.

Bu bağlamda yazarın geçici yönelimi ilgi çekmektedir. Deneyin sınırlı süresini kabul eden bir katılımcı dahil olarak "bir süreliğine" söz öbeği yazarın kendisinin bir kez daha bilişsel benliğini sürdürmeye hazır olduğunu gördüğü bir geleceğin teyidi anlamına gelmektedir.

Şu dikkate alınmalıdır ki metindeki hiçbir şey intihara meyilli ya da kendine zarar verme gibi bir düşünceyi işaret etmemektedir. Metin, intihar mektuplarında yaygın olan hiçbir saldırgan ya da aklanma durumunu açıkça göstermemektedir; aksine yazının kısalığı ve herhangi bir suçsuzluğunu ispat etme tartışmasına girmemesi bir bıkmışlık halini göstermektedir. Yazar ne kendi üzerindeki olağan değer yargılarından herhangi birine ne de sevdiklerine karşı bir savaş içinde değildir. Metnin özdüşünümselliği yazarın kendini toplumsal ya da kültürel bir birey olarak görmesini önler; hiçbir yer diğerleri tarafından algılanan ya da düşünülen şekilde öz değildir. Sorunun ele alındığı incelik ve doğruluk

aynı zamanda intihara meyilli söylemin duygusal ve yinelemeli etkili konuşma şekliyle ters düşmektedir. Hiçbir yerde "sevgi" sözcüğü ya da eş anlamlıları kullanılmamıştır. Dar temaları ve stresli bağlamlarıyla kısıtlanan intihar eden kimseler, düşünmek ile ilgili çok az düşünebilme yeteneği gösterirler ve nadiren bu notun tartışmayla bütünleşmesini sağlamayı başarırlar. İntihar eden kimselerin ya da kendine zarar verenlerin iyi bir düşünme pratiği yoktur.

Deney bağlamında yazılmış senaryonun belirgin kısalığı büyük bir oranda arka plan ve okurun bağlamsal bilgiye sahip olduğunu varsayar. Bu bir planlı başvurudur -merak uyandırmak ve gizemli bir hava yaratmak için dikkatli bir şekilde tasarlandığını varsayabiliriz. Ama yine de yazarın zihninin açıklığı ve tümüyle projeye ilgisizliği onun jüriye şiddetle tavsiye edilmesini gerektiren özellikleridir.

Görebildiğiniz gibi Ever'in raporu önsezilerimizin bize söylediğini akademik dilde az çok ifade ederek layman analizimizi oldukça geliştirmektedir. Bu iç rahatlatıcıydı ama daha fazlasına ihtiyacımız vardı. Bir sonraki aşama görüşme tekniğiydi. JJ bu aşamayı geçen beş kişiden biriydi ancak kimin başarılı olacağı halen bilinmiyordu. Odaya girdiğinde doğrudan bir izlenim bıraktı. Dosyasından geçmişine hâkimdik ancak boyu ve elmacık kemikleri içimizden bazılarını şaşırtmıştı; Latin'den çok Slav bir görüntüsü vardı. Ayrıca kendine güveni de vardı. Kuşkusuz yapmacık bir şekilde elimizi sıkacak değildi ya da duymak istediklerimizi sorgulayacak girişimde olmayacağı açıktı. Evet, koşulları ve proje tüzüğünü okumuştu ama hayır projeyle hiç ilgisi yoktu. Başarılı olsun ya da olmasın ceza deneyi onu rahatsız etmiyordu. Evet, bu tarihi bir fırsattı ama hayır, o bizi inandırdı, isim yapmak gibi bir isteği yoktu. Evet, sevdiklerine bahsetmişti ve hayır, kolay olmamıştı. Bununla birlikte yine de babası kişiliğindeki bu derece umursamazlığa alışıktı ve eğer ona bahşedilen meraklılığı olmasaydı en iyi dilekleriyle buraya gelirdi.. Elbette medya merakında kimin seçildiğini önceden tahmin etti ve evet birçok görüşme

yapmak için hazırlandı. Bununla birlikte yine de yeterli derecede cesarete sahip sağlam genç bir adam olması gerçeğinin ötesinde, kişisel biyografisinin ne kadar uygun olduğunu fark edemedi. Bu önemli bir noktaydı ve iyi cevaplandırıldı. Diğer adayların bildiğimiz boş alanları doldurmakta çok hevesli olmaları yılın hikâyelerinden biriydi. JJ'in kuşkuculuğu vurucuydu. Tüm süreçte rolünün gereğini uygun şekilde yerine getirdi ve ne zaman beklenti içinde olduğumuzda, tüm proje bir medya sirki haline geldiğinde adaylarımızda ihtiyacımız olan çekingenlik türüydü bu. Son olarak, ona yönelik ne vardı projenin içinde? Dinlenmek, dedi basitçe. Birkaç aylığına uykuya dalmak, aklında hiçbir şey olmadan sadece dinlenmek. Bütün bu olanlar süresince verdiği izlenim bize iyilik yapmakta olduğuydu. Davranışları, başka iş fırsatına da sahip olan bir adam gibiydi ve eğer onu seçmezsek kaybeden biz olacaktık. Bu kendini beğenmeydi kuşkusuz ama alışabileceğin türde bir kendini beğenmişlikti; güven telkin ediyordu. Açıkça uzatmadan konuştu. Hayır, kendiyle ilgili soruları yoktu, her şey onun için açıktı ve beş görüşme içinde en kısa olanıydı. Odadan çıkışını izlerken sonra adayımızı bulduğumuzu hissettim.

Bunu hisseden kişi tek ben değildim. Görüşmelerden sonra masanın etrafında gerçekleşen kamuoyu yoklaması onun favori olduğunu gösterdi. Bir sonraki toplantıda oy birliğiyle seçildi ve birkaç gün sonra haber verilip Beaumont Hastanesi'nde kısa bir tıbbi toplantı raporu için konuşuldu. Elbette görüşme ve psikolog raporu karar verme etmeni değildi sadece. JJ bekar bir adamdı, bu önemliydi; eş ya da bağlı olduğu birinin olmaması kriterin bir parçasıydı. Aynı şekilde fiziksel durumu da öyleydi; iki yıl işçi olarak çalışması JJ'in onun yaşındakilerin çoğundan daha güçlü bir vücuda sahip olmasını sağlamıştı. Kalp ve damar sağlığı ve yağ-kas oranı tüm başvuranların içinde en iyisiydi. Koma hastalarının onları taşıyacak vücutlara ihtiyacı olmaları garip görülebilir.

Kas atrofisi ne kadar fizik tedavi alırlarsa alsınlar uzun süreli komanın kaçınılmaz bir etkisidir. Ancak tıbbi öngörülere göre JJ iki yıl kazma kürekle ve el arabasını itmekle uğraştığı için bu durumda yedek kasa sahipti.

Bu, genel hatlarıyla prosedür ve değerlendirme süreciydi. Resmi web sayfasında bütün her şeyin ayrıntılı açıklamasını okuyabilirsiniz. Bu bir kamu deneyidir ve materyalin çoğuna kamu tarafından erişilebilir. Yalnızca gizli tutulan bilgi, adayların aile detayları ve bireysel tıbbi geçmişleridir. Ve elbette sizi buraya getiren şey de JJ'in tıbbi geçmişi. Şunu söylemeliyim ki bu bilginin ortaya çıkması bu bölüm için ciddi bir utançtır. Tam bir kamu özürü JJ'e ve sevdiklerine sunuldu ve nasıl kamuya mal olduğu bölüm sorgulamasının odak noktasıydı. Maalesef, sorgulama hiçbir zaman herhangi bir sonuca varamadı. Sorgulamanın hatları kayıplara karıştı. Tıbbi geçmişi resmi web sayfasının ziyaret defteri bölümünde yayınlandığında dehşete düştük. Siteye yapılan bu yüklemenin izleri e-posta hesabının oluşturulduğu Dublin'deki bir halk kütüphanesine kadar uzanıyordu. Hesap ne daha önce kullanılmıştı ne de o günden beri kullanılıyordu. Yani geriye dönük izler, geçmişte ancak bu kadar uzağa kadar izlenebilirdi. Web'in zorluğu bu, açıklık ve anonimliği.*

---

* Akla yatan mantıkla bu duvarlar boyunca hayaletten vazgeçmek ve onun sürüklenip gitmesini izlemek, özün protein ve elektrik dalgalarından ve kendimizden nasıl vazgeçtiğimizi, yitip gittiğimizi göstermiyor mu? El sıkışıp ayrı yollarımıza mı gittik fakat yine de kalplerimizin kalbinde, hüzünlü bir çağrı ya da diğer taraftan özlendiğimizi anlatan bir kartpostal beklentisi içinde tutunarak, *burada olmanı isterdim*...diyerek dostça mı ayrıldık? Yoksa acı ve hırçın mıydı, birbirimizden kurtulduğumuz için ikimiz de mutlu muyduk, ikimiz de asla tekrar bu yaşamda görüşmeyeceğimize söz veriyoruz değil mi?
Bazı şeyler bu aralar bizi üzüyor, içindeki bazı şeyler hayal kırıklığına uğratıyor, bizi kendinden alıkoyuyor. Kendimizle özdeşleştiğimizde, kimliklerimizle uyum içinde olduğumuzda ve hiçbir ayrım ya da uyuşmazlık varlıksal uyumumuzu tehdit etmediğinde zamanın ve mekânın kaybolduğunu söyleyebiliriz. Artık görüntüleme teknolojileri, bilgi sistemleri ve bürokrasiler vasıtasıyla, kendimizi kendimizden yana sürük-

Elbette bu ifşa JJ'in katılımı üzerine gölge düşürdü. Evet, onun tıbbi geçmişini biliyorduk, jüri tarafından konuşuldu. Ancak bir engel olarak görülmedi. JJ zihinsel ya da fiziksel olarak hasta değildi seçildiği zaman. Projeyi temsil ettiğinde temiz bir sağlık raporuyla St. Theresa'nın yerinden ayrılalı on ay olmuştu. JJ'in ruhsal durumu hakkında yaşanan karmaşa mutsuzluğu zihinsel hastalıkla karıştırmakta ısrar eden bütün şu makalelerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Herhangi bir psikoloğun size anlatacağı şeyle aynı değildir. Kısaca açıklarsak, mutsuz olan ya da üzgün, suçlu, kederli bir insan mutlaka hasta bir insan değildir. Ne üzüntü, ne suç ne de keder bir hastalık değildir; Yeni Nesil dolandırıcıların inanmanızı sağladığı şeye rağmen bir patolojisi yoktur. Beğenilmek her ne ise bu da insan durumunun normal bir parçasıdır. Yani bazılarının yaptığı gibi JJ'in aklının başında olmadığını söylemek sadece küstahlıktır. JJ'in sağlıklı aklı üzgün bir akıldır, bu onun normal hali. Bu onun durumunun beğenildiğini söylemek değildir, onun üzgün aklı ancak tüm varlığının gerçeğidir. O mutlu genç bir adam değil. Bütün hepimiz bunu biliyorduk, bize denetleyici psikolog tarafından açıklanmıştı. Konuştuk ama bir sorun görmedik.

Ve işte bu kadar; bunlar nedenleri, bu da süreç. Her şeyin tamamen kanunlara uygun olduğuna sizi temin edebilirim; bu hükümetin tarihinde kesinlikle başka hiçbir proje ya da titizlik isteyen herhangi başka bir şey böylesi kontrol ve sınama düzeninde araştırılmamıştır. Doktorlar, avukatlar, muhasebeciler, çevrecilerin tüm

lenmenin içinde buluyoruz. Başka hiçbir şey soyut olana doğru giden bu koşuyu açıklayamaz. Gökyüzünün her yerine ince ince dökülen ekranlardaki piksel kafesinde ve kendi öz hauntolojimiz olan baskılarda çözülen birler ve sıfırlar yağışında, dijital bir medcezirin peşinden sürüklenerek kendimizi bu ertelemenin içinde yaşamaya geldik. Şimdiki zamandan vazgeçip başka yere ve başka zamana sürüklendik, kendi izimizde yer alan adli bir izi ve zaman tünelimizin bir açımlaması üzerindeki telemetriyi takip ederek, kırıntı çizgilerinden bir gün eve giden yolu bulmayı umuyoruz.

uzmanlık alanları göz önünde bulunduruldu. Projedeki hiçbir şeyin anayasaya aykırı olmadığından emin olmak için Savcılığa danışıldı, Danıştay iki defa toplandı. Dünya bunu seyrediyor, her şey açık olmalı. Proje bir tür *X-Files* dosyası paranoyaklığında gizli bir anlaşma altında dosyalanmayacak. Bu sayısal verilerle ilgili, daha fazlası ya da azı değil: günümüz hapishane hizmetinin cezai değeri. Ve evet, bunun tamamına yatırım yaptım. Bu benim seçim bölgem; JJ seçmenlerimden biri. Tekrar bir seçim için iki yıl süre zarfında insanlardan önce gitmeliyim; istediğim son şey sevdiklerine baş sağlığı mektubu yazıyor olmak ve hükümet alt komisyonundan önce sorular yanıtlıyor olmak. Yanlış giden bir şeyler seçenek değil.

Kilisedeki o olaydan iki hafta sonra ilk gerçek tartışmamızı, ilk sevgili atışmamızı gerçekleştirdik. Hava bizden yanaydı ve soluk yüzlerimizi biraz güneşlendirmek için birkaç günlüğüne birlikte uzaklaşmayı, sadece bir haftalığına filan birlikte gitmeyi önerdim: sevgililerin yaptığı türden şeyler, istediğim şeyin fazla olduğunu düşünmemiştim. Elbette geriye dönüp bakınca şimdi gerçekten yapmaya çalıştığım şey aramızdaki ilişkiyi başka bir boyuta taşımaya çalışmakmış. Bu zamana kadar üç yıldır birlikteydik ancak hiçbir zaman birlikte bir yerlere gitmemiştik, birlikte hiç yalnız vakit geçirmemiştik, bu yüzden ağustosta bir hafta tam istediğim şey gibi görünüyordu. JJ'in önünde tatili, benim ise biriktirdiğim param vardı; bir sorun göremiyordum.

Ancak JJ buna aldırış etmeyecekti. Uyumsuz ya da başka bir şekilde davranmaya çalışmıyordu ancak fikir

onda daha önce hiç görmediğim bir korku yaratmıştı. Kararlıydı, manasız bir reddetme içinde; sanki ben ondan tası tarağı toparlayıp birlikte uzaklara gitmemizi istemişim gibi reddediyordu. Bu beni şoke etti çünkü ilk defa beni herhangi bir şeyden dolayı reddediyordu. Bir kural gibi ancak beni sevindirmek istiyorsa çok mutlu olurdu, ancak beni gülümsetecekse kendi de gülümserdi. Bu sadece onun tarzıydı. İlişkimizin başında bana gösterdiği tüm dikkat ve özen biraz olsun bile azalmamıştı. Rahatlıkla sürdürmüştü. Üç yıl bana, bir ilişkinin başında normal olarak beklediğiniz ilgi selinden daha fazlasını göstermişti. Tüm hediyeler ve jestleri, kibarlığı ve ilgisiyle gerçek bir romantikti.

Ancak beraber uzaklaşma fikri farklıydı. Hiç tartışmayacaktı bile.

"Hayır, Sarah, hiç bu konuya girme. Herhangi bir yere gitmek istemiyorum."

"Sadece birkaç günlüğüne, JJ, biraz güneş ve kum, birlikte uyanmak. Sadece kendimize biraz zaman ayırmak."

"Sen bunu mu planlıyorsun?"

"Paranoyak olma; bu bir öneri, komplo değil. Bir yerlere gidebilirdik."

"Ben hiçbir yere gitmiyorum. Sen git, seninle gidecek birilerini bul."

"Birileriyle gitmek istemiyorum. Bu senin ve benimle ilgili. Hadi bir harita bulup işaretleyelim, umursamazca bir şey yapalım. Zamanımız ve paramız var, birkaç günlüğüne uzaklaşmak; bir süreliğine olanları unutabiliriz."

"Hayır."

"Neyden korkuyorsun? Bu sevgililerin yaptığı bir şey. Çok eğlenceli olurdu."

"Bir şeyden korkmuyorum, kendin git, bununla ilgili daha fazla bir şey duymak istemiyorum."

Ve bu tartışmanın sonuydu.

Böylece fikrim gerçekleşmedi. Çok kızdım, öfkelenip bir arkadaşımla Fransa'da on gün arabayla gezdim. Oldukça eğlendik ancak sonuna doğru geri dönüyor olmaktan memnundum. O zamana kadar elbette kızgınlığım geçmiş ve onu affetmiştim. Tek istediğim şey onu görmek ve bronz tenimle gösteriş yapmaktı. Ama geldiğim zaman her şey boka sarmıştı.

Kapıda duyduğum ilk şey annemin bana onun hastanede olduğunu söylemesiydi.

"Seninle irtibata geçmeye çalıştım ancak telefonun kapalıydı."

"Ne zaman hastaneye yattı?"

"Beş gün önce, perşembe öğleden sonra."

"Bir kaza mı? Ne oldu?"

Annemin yüzü değişti ve yere doğru baktı.

"Hayır, Sarah..... St. Theresa'nın yerinde."

"İyi durumda değildi, Sarah" Anthony bana eve gittiğimde söyledi. "Hiçbir şekilde iyi durumda değildi."

JJ ile ilgili her ne olduysa, Anthony berbat görünüyordu. Eğer bilmeseydim hasta olan tek kişinin o olduğunu düşünebilirdim. Orada mutfağın ortasında duruyordu, tıraş olmamıştı saçları ise kafasının yanlarından fırlamıştı, sanki son günlerin korkusu bünyesini halen etkisi altında tutuyordu. Benim aniden şekillenen bu görünüşüm onu üzmüştü aynı zamanda. Gömleğinin manşetini tutuyor, bir şey kaybetmiş gibi mutfakta aranıyordu. Perdeler açılmamıştı, mutfak bu turuncu loş ışıkla kaplıydı. Uzun süredir bekleyen yemek kalıntıları masanın üzerinde duruyordu, sandalyeler ise giysiler ve gazetelerle kaplanmıştı; sadece beş günde bekar ruhu Anthony'yi ele geçirmişti.

"Bu genç adamın sorunu, Sarah, kendi iyiliği için fazla zeki olması. Tam anlamıyla çok zeki."

"Bakmaya gidiyorum şimdi, Anthony. Ona bir şeyler götürebilir miyim?"

JJ'in yatak odası, zamanının çoğunu okuyup müzik dinleyerek geçirdiği bir yerdi. Mutfağın aksine orası oldukça düzenliydi; kitapları ve CD'leri bir duvarda duruyor, yatağı diğer duvarda, gömme dolap ise onun karşısında. Ne zaman odasına girsem bir rahip odasına giriyormuş gibi hissederdim. Duvarlarda hiçbir poster ya da resim ya da herhangi başka bir şey yoktu, yalnızca basit gerekli şeyler. Bu JJ'in bırakmak istediği bir çeşit izlenimdi. Eğer yatak odan düzenliyse öyleyse yaşamın da düzenli olur diye düşünüyordu. Bu nedenle her iki ayda bir ya da benzeri sürede eski giysilerini, mektuplarını ya da ihtiyacı olmadığı şeyleri seçip ayırıyordu. Bütün parçaları siyah bir poşete doldurup barakanın yan duvarının karşısında bir ateş yakar, yanıp kül olana kadar onların başında beklerdi. Bu her zaman onun iyi hissetmesini sağlardı, ona yeni bir sayfa açıp yoluna devam ettiği izlenimi verdiğini söylüyordu.

Anthony çantaya birkaç şey koydu, iç çamaşırı, tişört ve benzeri şeyler. İçine Diskman'ini ve birkaç CD'sini attım. Anthony çantayı bana verdi.

"Onu gördüğünde, Sarah, çok fazla şaşırma. O iyi durumda değil."

St. Anthony koğuşunda odasını diğer beş hastayla paylaşıyordu. Yüzünde kocaman bir sırıtmayla yaşlı bir adam camın yanındaki yastığa yaslanmış oturuyordu. Onun karşısında genç bir adam, kulağına küçük radyoyu yapıştırıp yüzünü duvara çevirmişti. JJ, jean pantolonu, tişörtü ve önü açık terlikleri ile kendi kıyafetlerini giymiş yatağının kenarında oturuyordu. Üzerindekiler JJ'in kıyafetleriydi kuşkusuz ancak üzerine uygun durmuyordu. Bollaşmış bir şekilde üzerinde sallanan, salkım saçak kıyafetleri, çekelediği an elinde kalacakmış gibi duruyordu. Gözünde ne bir ışık, yüzünde ne bir renk vardı, saçları ise ilk Komünyonuna[1] giden küçük bir çocuk gibi

1. Katoliklikte çocuklar belli bir yaşa gelip kateşizm tabir edilen belirli bir eğitim bütününü almadan şarap-ekmek ritüeline katılamazlar. ka-

kafasının bir yanına doğru yapışmıştı. Bu her şeyden daha fazla üzdü beni. Oldukça dalgın görünüyordu; bedeni oradaydı ama aklı milyonlarca mil ötedeydi.* Yanına oturup elini tuttum.

"Nasıl hissediyorsun?" Son zamanlarda bunu sıkça sormuş görünüyordum.

"Nasıl görünüyorum? Nasıl göründüğümü anlat bana?"

"Dalgın; solgun ve yine dalgın."

"Bu kötü mü?"

"Hayır, bilincindesin, bu iyi bir şey."

Yüzümü tarayarak bana dikkatlice bakıyordu. Nefesini tutup şiddetli bir şekilde vererek sarsıldı. Sakinleşmek için ellerini dizlerine koydu.

"Sarah" sözü çıktı ağzından. "İşte bu gördüğün... Sarah." Yaşlar gözünde parlıyordu. "Tanrım, bir an gelip gidiyor, gerçekten zorlanıyorum. Ne oldu, Sarah...? Ne olduğunu anlat bana."

"Hiçbir şey hatırlayamıyor musun?"

---

teşizm müfredatının bitmiş olduğunu ve çocuğun artık ekmek/şarap ayinine katılabilecek tam bir hıristiyan olduğunu teyid eden kilise törenine de komünyon ismi verilir. (ç.n.)

* Gerçek şu ki beşikten mezara kadar gözetim altında tutulan insan ruhu kendisini açığa vurmamıştır. Ne kadar çabalarsak çabalayalım hayaleti makineden artık uyandırmak zorundayız. İrdelememiz ve değiştirmemiz gereken ne varsa onun ötesinde halen süratli ve daima unutulup giderken, hersap verdiğini duyabildiğimiz yerde henüz sönmemiş mumun içindedir. Beyindeki kortikal ve subkortikal bölgelerin haritalandırılması, sinirsel bağlantı takibi; bunların hiçbiri zihinsel boşluğun özünün karşısında kavis çizmeyi reddeden uzak bir telemetriden daha yakınına getirmedi bizi...

Ve bu hayalet ve ev sahibi quantum nedensellğinin en vahşi karmaşıklığının ötesine dahil edilebilir, zihincilik ve fizikalizmin ilkel ekümeniğinin ötesinde bir yolda sınırlandırılarak, hayaletin, kendisininkinden anlatılamayacak kadar korkunç olması bakımından, kısa ve indirgenemez olan, mekân ve zaman gibi bu temel evrensel öğelerden biri olarak düşünmesi fikrini dayatır. Ya da hayalet özünde artık gerçekte olmayabilir ancak prensipte aynı zamanda öz-düşünümsel kısa devreyle çevrelenen tüm epistemic sorgulamanın ötesine geçer; ya da anlamsal bulanıklığın ötesinde herhangi bir maddenin hiçbir anlamı olmayabilir -bunlar onu anlamaya çalıştığımızsınırlardır.

"Bu benim ilk uyanık günüm. Her şey bir boşluk. Doktorlar bir şey anlatmayacak bana. Sen anlat bana." Elimi sıktı. "Lütfen."

"Belki de bunu doktorlara bırakmalıyız."

"Hayır, Sarah... Lütfen."

Elbette bilmek zorundaydı. Bu JJ, ne bekleyebilirdim? Bir dakika ne yapacağımı düşündükten sonra başkasındansa bunun benden duymasının daha iyi olacağını anladım.

"İşe gitmiştin ya da Anthony öyle düşündü. Ancak o akşam eve geldiğinde botlarını ve ceketini girişte buldu bu yüzden senin halen evde olduğunu biliyordu. Yemek yediğini gösteren hiçbir işaret olmadığından odana gitti ve seni yatağın kenarında çıplak ve soğuktan morarmış halde buldu. Yüzünün içine göçmüş olduğunu, bu gri rengin sütlü bulamaç gibi göründüğünü söyledi. Konuşmadın, hareket etmedin ya da onu tanımadın, bütün gününü şınav çekerek geçirmiş bir adam gibi, bir tahta kadar serttin. Seni yatağa itip üzerine bir battaniye örttü ve doktoru çağırdı. Doktor seninle beş dakika geçirdi ve ardından seni almaları için bir ambulans çağırdığını söyledi Anthony'e. Sinir krizi, dedi. Ambulans gelene kadar Anthony seninle oturdu ama senden herhangi bir söz alamadı. Seni buraya getirdiklerinde sakinleştirip sana kas gevşetici verdiler. Anthony dün gece seni görmeye geldi ancak uyuyordun. Sen getirildiğinden beri her gün burada."

"Anthony kim?"

Kalbim yerinden oynadı. Yüzümde oluşan ifadeyi silmeye çalıştım.

"Anthony senin baban; bu akşam geç saatlerde gelecek, göreceksin onu. Hatırladığın en son şey ne?"

Uzun bir an geçti.

"Buraya gelmeden önceki son şey?"

Gözlerini kısıp düşüncelerini toparlıyormuş gibi hafifçe kafasını salladı.

"Ayindeydim, hastalandım. Bu ne zaman oldu?"

"Üç haftadan daha da önce."

"Bu arada ne oldu?"

"Her zaman yaptığın gibi işe gittin. Tatile gitmeyi düşünüyorduk ancak kavga ettik ve ben kendim gittim. On gün yoktum."

"Sık sık kavga eder miyiz?"

"Hayır, çok sık değil. Uyumsuz birisin ama böyle şeyler için kavga edecek biri değilsin."

"Kendimi şöyle hissediyorum... Çok güçsüz, sanki düşkün biri gibi. Neden böyle hissediyorum?"

"Dinlenmeye ihtiyacın var JJ, kendini toparlamaya ihtiyacın var."

Kendini bu kadar kaybeden hiç kimse görmemiştim daha önce, kendi gücünden ve enerjisinden bu denli uzak. Çok da fazla aklı karışık değildi ya da yolunu kaybetmemişti, daha çok kendisiyle birlikte bir çukurun içine girmiş ve sadece kabuğunu dışarıda bırakmış gibiydi. Orada yanımda, elimi uzatsam hemen ulaşacakmışım gibi yakınımdaydı ancak en önemli parçası milyonlarca mil ötedeydi. O da beni aynı yakınlıkta görüyor muydu? Merak ettim. Benden uzak olduğu kadar ben de ondan uzak mıydım?

"Fazla fazla dinlenip uyuyacaksın, JJ. Buna ihtiyacın var. Geçen sene çok uğraştın."

Elimi yüzüne götürdü. Onu kim tıraş etti merak ettim.

"Yardıma ihtiyacım var, Sarah, bana ne oluyor bilmiyorum. Bir günün sonundan diğerinkine kadar uyuyorum ama uyanık ya da uyurken kendime acı çektiremem. Bildiğim tek şey, kendime bunu yapamam."

Biraz daha konuştuk ve bir saat sonra ona ertesi gün tekrar geleceğime dair söz vererek ayrıldım yanından. Gerçeği söylemek gerekirse hastanenin kokusu ve gıcırtılı yerlerinden dolayı, koğuştan çıktığıma memnundum. Hemşire odasında sorumlu bir uzmanı yakaladım ve birkaç dakika sonra onu ikna etmiştim, evet, JJ'in kız

arkadaşıydım, bana onun bir sinir krizi geçirdiğini, zihninde strese bağlıbir ket vurma olduğunu anlattı. Bunun en önemli yansıması, hafızasının bir bölümünün –öğrenilmiş gerçekler ve hikâyelerle ilgili bildirimsel bellek, uzun-süreli hafızanın– yitirilmesiymiş.

"Çok alışılmadık bir şey değil" dedi uzman rahat bir şekilde, "bu retrograd amnezi. Bu tür krizlerde genel olarak bir dereceye kadar hafıza kaybı ve çevreyi tanımama görülür. Ancak bu bir felaket değil. Geri gelecek. İyi haber şu ki işlemsel belleği sağlam –duş aldı ve kendi kendine tıraş oldu bu sabah. Bu iyiye işaret. Dinlenmeye ve birkaç gün uyumaya ihtiyacı olacak ve ardından onu onarmaya geçebiliriz. Bu kadar endişeli görünme. Sorunu her neyse bunun çözümü için o şu an en iyi yerde."

Dışarda, sarı kocaman güneş gökyüzünde asılı duruyordu. Yapraklı ağaçlar gölgeleriyle oto parkı kaplamıştı. Yüzme, yürüyüş ve içkiyi bırakma planları yaptığımız türden bir yaz akşamıydı. Ancak orada bir akıl hastanesinin oto parkında boğazımda bir yumruyla duruyordum, erkek arkadaşım ise içeride sakinleştiricilerle zapt ediliyordu ve tek düşünebildiğim doktorun onun en iyi yerde olduğunu söylemiş olmasıydı. Onun için en iyisi olan yer hayal edemeyeceğim kadar kötüydü.

Elbette tecrübelerimize dayanarak, duvardaki yazıları, göstergeleri sanki kendisi koymuş gibi okumamız gerektiğini söylemek kolay. Ancak duvardaki yazılar yirmi yaşından önce yaşanan bir sinir krizi hakkında bir şeyler anlatıyorsa eğer, öyleyse okumak için benimkinden daha keskin gözler gerekliydi.

Öğleden sonra onu ziyaret etmeye alışmıştım – Sarah ile çalıştığı akşam vardiyası saatlerine göre ayarlamıştık ziyaretleri. Ziyaretin ilk birkaç günü, sadece benim için değil onun için de kefaretti. Zamanının çoğunu uyuyarak geçiriyordu ve uyanık olduğu zamanlarda hiçbir şey hatırlayamıyordu; hafızası gitmişti. Doktoru bana bu tip krizlerde bunun anormal olmadığını açıkladı. Terapiler, egzersizler ve ilaç tedavileri devam ediyordu, doktor onun zamanla ve dinlenerek tam olarak iyileşmesini bekliyordu. Bunu duymak rahatlatıcıydı ancak bu ilk günlerde

onun için çok fazla umudum olmadığını söylemeliyim. Onu bu koğuşta oldukça aptal ve şaşkın halde görmek, onu bebek gibi; yirmi yaşında bir vücudun içine giren bir bebek olarak görmek ve onunla tekrar karşılaşmak gibiydi. Öyle olduğunu bilmese de, tekrar kendi çocukluğundaydı. Ağır ağır kendine gelmesine rağmen onu ziyarete gittiğim bir öğleden sonra sigara içmeye gitmek için hazırlanmaya çalışarak gömleğini çekiştiriyordu.

"Hadi birlikte yürüyelim" dedi. "Bir yürüyüş iyi gelecektir."

Dükkân yaklaşık iki metre uzaklıkta, hemen döner kavşağın ilerisindeydi. JJ güneş ışığında solgun görünüyordu, koyu gölgelikte daha da soluk görünüyordu. Ancak yürüdüğünde eski haline döndüğünü düşündüm. Dışarıda olmak bile iyi gelmişti ona, bu koridorları gezmektense yapılacak herhangi bir şey daha iyidir. Yürüdükçe, yıllardır ilk defa herhangi bir yere birlikte yürüdüğümüz gerçeği kafama dank etti. Baba ve oğlun belirli bir yaşa eriştiklerinde kelimenin tam anlamıyla kendi yollarına gittikleri bir gerçektir.

"İlaç tedavimde geri adım atıyorlar" dedi sigarasını yakarken. "Anlaşılan kendi kendime uyuyacak kadar sağlıklıyım artık."

"Bu iyi haber."

"Bu akşam başlıyorlar, bu gece ilaçlar olmadan geçireceğim ilk gece olacak."

"Bu diğer şeye de yardımcı olacaktır... Hafızana. Bir şeyler geri geliyor mu?"

"Ufak tefek şeyler. Gel biraz otur."

Bank ön bahçenin gölgeli kısmında büyük bir çınarın altındaydı. Döner kavşağın tamamını gören bir yerden otoparkın ilerisindeki ana yola bakıyordu.

"Kendimi bu halde kitap okurken hatırlıyorum" diye başladı. "Daha doğrusu kitabın iç kapak sayfasını okurken. Defalarca bu aynı görüntü kafamda dönüyor. Bu kitap *JJ O'Malley'e* ait, *Cahir, Louisburgh, Co Mayo, İrlanda,*

Avrupa, Yeryüzü, Samanyolu Sistemi, Evren, Dünya. Sahip olduğum her şey..."*

Kitaptan başka ne olabilir diye düşündüm. Her şeyden önce kitaplar.

"Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun?"

"Evet, çok net hatırlıyorum. Sen okula gittiğinde yaşın sınıf arkadaşlarından biraz daha küçüktü ve sınıfın ilk Komünyon'a gitme vakti geldiğinde seni geride bırakıp bir sonraki yıl dahil etmek gibi konuşmalar geçmişti aralarında. Karşı çıktım; yeterince akıllıydın, yeterince iyiydin ve senin herhangi bir konuda geride kalmanı ya da arkadaşlarından ayrılmanı istemiyordum. O zaman öğretmenin olan Eileen Mangan'la biraz konuştuktan sonra bana bu durumun onun için sorun olmayacağını söyledi. Benimle hemfikirdi; sen yeterince akıllıydın ve yeterince iyiydin, senin geride tutulmanı gerektiren hiçbir neden yoktu. Bu küçük kateşizm[1], *The Light of Christ*, sana verildi ve iç kapağına adını yazdın. İşte bu senin bahsettiğin kitap."

JJ kafasını salladı. "Benim için hiçbir anlam ifade etmiyor."

"O zaman senin için her şeyi ifade ediyordu. Büyük gün için hazırlanırken ezbere bilmen gereken bütün soru ve cevapları içeriyordu. Dünyayı kim yarattı... Bu ilkiydi."

"Tanrı dünyayı yarattı" diye yanıtladı JJ otomatik olarak.

"Evet ve Tanrı kim?"

---

* Sonsuzluğa kaydedilen ismi münzevi bir görüntüyü çağrıştırıyordu; ağzında parmağıyla, hiçbir şeyi olmadan yıldızların arasında sürüklenen cesur uzay çocuğu ilk kateşizmini onu evine, bu hayali bakış açısına yönlendirmesi için okudu. Kendi kendini tanımlamaya yönelik erken bir girişim olarak, çocuğun cennetin sınırsız kademelerine karşı kendini konumlandırdığı iddiası, *Somnos* projesini niteleyen teknolojik görüntü olgusunu ve bilgi dağıtımını önceden belli eder.

1. Hıristiyanlıkta dini törenlerde kullanılan ritüellerin ve uygulamaların, duaların ve ilahilerin komünyona hazırlanan adaya retorik olarak öğretilmesi için dini kitap. (ç.n.)

"Tanrı Bizim Cennetteki Babamız."*

"Bak, düşündüğünden çok daha fazlasını hatırlıyorsun. Bunlar kitaptaki ilk iki soruydu ve sen tamamını bildin. Her akşam sen koltuğa otururdun, ben de seni kontrol eder, sana soru üstüne soru sorardım. Birkaç gün içinde bütün her şeyi baştan sona hatırlamış olacaksın. Ne kadar zeki olduğunu açık bir şekilde ilk sezinlediğim andı; aynı zamanda Eileen Mangan için de. Sen kitabı aldıktan birkaç gün sonra beni aradı, sesinden ne kadar endişeli olduğunu söyleyebilirim. Çok akıllı, dedi, ders verdiğim öğrencilerin en akıllısı. Ama dile getirdiğin sorular! İlk günah konusu, görmezden gelemezdin onu. Adem'in gerçekten günahı neydi? O zaman bile bu meyve bahçesine -baskın hikâyesine- inanmıyordun. Günah Adem'den bize nasıl aktarılabildi? O günahın kendisi miydi ya da sadece bize aktarılan suç muydu? Çiftlik hayvanları arasındaki gibi hastalığın anneden yavruya geçmesi gibi miydi? Meryem Ana muaf tutulan herhangi biri miydi? Bağışlayıcı Tanrı buna nasıl izin verebildi? Gerçekten şehveti ne körükledi? Elieen Mangan'ı senin önünde durabilsin diye dışarı çıkmak ve büyük tek ciltlik *Katolik Kilisesi Kateşizm* kitabına on pound vermek zorunda bırakana kadar uğraştırdın ve aynı şeyleri gün be gün tekrarlayıp durdun. Hiç şüphe yok. Ancak kafasında bu düşüncelerinin olmasını umursamaım. Altı yaşında ya da altmış yaşında değildi."

"Ve bu benim kitabım mıydı?"

* Gizemli bir ülke olarak düşünülen, Tanrı'nın şükranları kabul ettiği başlangıçtan beri var olan yalnızlığının dışında ileri bir adım attığı ayrıcalıklı anlardan biri olan koma, Tanrı'nın evrene salınması vasıtasıyla oluşan şu girdaplardan biri olabilir. Bir düşünce olarak değil ama üst parietal lobun içinde nöron aktivitesinin beliren bir özelliği olarak kendini dünyaya dahil ettikten sonra, zaman ve mekânda bizi yönlendiren ve sınırlayan tüm uyarıcıların baskılanması sayesinde bir işaret ulaşır, kendilerini düşünmeyen bu Tanrı-taşıyıcıların kendilerini Onun içkinliğine bıraktığının bir işareti olabilir. Açık zihinlerin girdapları boyunca Tanrı meditasyonları ve temporal lob saralılarının esrikliğinin onaylanmasının ötesinde bir olgu seyrelir.

"Bu senin kitabındı."

"Nerede şu anda?"

"Yandı... Muhtemelen. Eşyalarını yakmaya bayılırdın."

"Hatırlıyorum, bunu hatırlıyorum. Körüklenen şehvet... Bu da nedir?"

Omuz silktim. "Benden daha akıllı birine sormalısın."

"Sarah'a soracağım. Not alacağım."

"Not al. Sarah bilir."

Onunla geçmişini konuşmak, iyileşme kısmında benim görevimdi. Bu hızlı görüntüleri, bu rüyaları ve resimleri, bazen uykusunda bazen de yürürken hatırlayacaktı. Hepsini not aldı ve onu ziyarete gittiğimde notları benim için hazırlayacaktı. Bense notları inceleyip hakkında ne bildiğimi ona anlatacaktım. Elbette eğer bana sorarsanız bazılarını tamamen unutmak onun için daha iyi olabilirdi. Ancak bunlar onun hatıralarıydı ve hatıralarını ondan uzak tutma hakkına sahip değildim. Bu nedenle ağacın altındaki o banka oturup ne biliyorsam ona anlatacaktım.

Not defterini ona geri verdim.

"Bunun için biraz geri gitmeliyiz. Kateşizmini aldığın zamanlarda evlat edinildiğini öğrendin. Bir gün okuldan geldin, yüzün ağlamaktan kıpkırmızıydı. Çantanı ve montunu yere fırlatıp okulda kavga ettiğini söyledin. Biri senin ismini söyleyip senin gerçek baban olmadığını ve evinin senin gerçek evin olmadığını söylemiş sana. Bununla ilgili cesur olmaya çalışıyordun, ağlamamak için dudaklarını ısırarak iki yumruğunun iki yanına perişan halde vuruyordun. Seni dizlerime oturtup bunu sana açıklamaya çalıştım. Seni o yetimhanede bulmak için nasıl dünyanın öbür ucuna seyahat ettiğimi ve diğer binlerce küçük oğlanın içinden seni nasıl seçtiğimi ama hiçbirinin senin gibi hoş ya da özel olmadığını anlattım sana. Ve aynı zamanda bazı annelerin küçük oğullarına bakacak durumda olmadıklarını; aslında küçük oğullarını çok fazla sevdikleri için onları bu yetimhaneye vermeye karar

verdiklerini anlattım sana. O gün senin için yapabileceğim en iyi şey buydu. Ancak yeterli değildi. O akşam koltuğa oturdun ve hiçbir şey gönlünü almak için seni oradan kaldırmaya yaramadı. Hayır, gidip Owen'la oynamak istemedin ve hayır, akşam yemeğinde ne olduğunu önemsemedin. O akşam gözümün önünde büyüdün, JJ. Ağırbaşlı bir ruh içine girdi."

"Kolumda serum takılı odada yatarken olan görüntümü açıklamaz bu."

Derin bir nefes aldım. "Bazı şeyler oldukça berbattı, JJ, bazı şeylere dosdoğru bakamazsın, bazılarına ise hangi açıdan baktığının bir anlamı yoktur. Elbette başka insanların hayatlarında da olur böyle şeyler, sadece seninkinde değil."

"Bunlar benim hatıralarım, Anthony. Onlara ihtiyacım var. Onları istemeyebilirim ama onlarsız ben hiçbir şeyim."

"Biliyorum... Yaklaşık iki hafta sonra büyük bir hastanenin çocuk koğuşunda kolunda bir serumla yatıyordun; bense koridorun aşağısında, yirmi iki yıllık klinik pratik hayatında daha önce hiçbir çocuk intiharıyla karşılaşmadığını söyleyen bir çocuk psikoloğunun karşısındaki masada oturuyordum. Bu konularla ilgili bilgi okumuştu ama daha önce hiç karşılaşmamıştı. Elbette aklımdan geçen ilk şey inkâr etmekti.

'Hayır' dedim, kendimi kaybedip masaya vuracak ve odayı terk edeceğimden korkarak. Bu bir kazaydı. JJ ne yaptığını bilmiyordu."

"'Düşündüğüm' şey bu, ancak onunla konuştuktan sonra daha iyi anlıyorum. Oturun, Bay O'Malley... Lütfen."

"Sandalyeden fırladığımı fark etmemişim."

"'JJ'in bir gerekçesi var, açıkçası kendim bizzat duymamış olsaydım, inanmazdım. Bir demet kâğıdı bana doğru salladı'. 'JJ ayrıcalıklı bir çocuk, bunu biliyorsunuz. SAT sonuçları burada, bunun gibi bir şeyle hiç karşılaş-

madım daha önce. Altı yaşındayken JJ kendinden iki buçuk kat daha büyük yaştaki birinin akıl yürütme kapasitesine sahipti. Tam şu anda senin sahip olduğun aklın yarısına sahip olmayan ve neden ayrılmak zorunda olduklarını anlamaya çalışan öğrenciler var.'

"Ne kadar yetenekli olduğunun farkındayım. Bu kendini öldürmeye çalıştığı anlamına gelmiyor."

'Kendi başına değil elbette ancak JJ, kendi mantıksal kapasitesinin üstünde ve ötesinde fikirleri bir araya getirme, onlar arasında bağlantı kurma ve kavrayıp sonuç çıkarma yeteneğine sahip. Aslına bakarsan olağandışı bir durum değil bu, çocukların kendilerini ve dünyadaki yerlerini öğrenme yöntemidir bu. Ancak JJ'in yeteneği bunun ötesine gidiyor, o bunları kendi hayatının ve varlığının bir parçası olarak görme yeteneğine sahip. Dahası bunlara kulak veriyor.'

'Bu bana bir şey ifade etmiyor' diye söyleyiverdim. 'JJ Ravent yapraklarıyla bıkmış bir halde orada yatarken ona nasıl bir şey ifade edebilirdi?'

'Son iki haftada JJ'in aklına sürekli iki şey takılıyordu. İlki, yetimhanede terk edilmiş olması gerçeği. Bu onun için şoke ediciydi ve beklenen de buydu. Genellikle bu tarz şeylerin çocuklara ergenlik dönemine girerken anlatılmasını öneririz. Daha iyi baş edebilirler. Umarım bu noktaya kadar bakım ve sevgiyle geçirdiği yılları onu ayakta tutar. Baş edebilmek için ebeveyn çevresinde güvende olmalı.'

'JJ'in böyle bir lüksü yoktu.'

'Evet bana anlattı, suçlayacak kimse yok. Diğer yandan ikinci şey ise; JJ'in ilk Komünyonuna çok çalışıyor olmasıydı, ilk günah doktrinine takılmıştı. JJ bu iki düşünceyi; yetimhaneye bırakılmasını ve ilk günah doktrinin bir araya getirdi ve oldukça sıra dışı bir anlatı ileri sürdü.'

'Anlatı mı?'

'Hikâye. Yetimhaneye bırakılması ve ilk günah doktrini aklında bir araya gelip bir bakıma korkunç olan bir

günahtan onun suçlu olduğu inancını oluşturdu. Kendini incelikten yoksun kaba biri olarak görüyordu.' Masaya bakıp kâğıtlarını inceledi. 'Bay O'Malley, çoğu insan bu tür varoluşsal öz-farkındalığa ulaşamadan bütün hayatlarını geçiriyorlar. Çoğu insan bu olmadan oldukça mutlu yaşayabilir. Bunu yapamayanlardan bazıları, konu üzerine uzun anlaşılmaz kitaplar yazmayı uygun buldu. Herhangi biri için, kayda değer entelektüel bir başarı ancak bir çocuk için neredeyse inanmanın ötesinde.'

'Kendini öldürmeye çalışmasının nedeni bu mu, bu suç gibi bir şey mi?

'Hayır' diye cevapladı. 'JJ kendini öldürmeye çalışmıyordu; kendini kurtarmaya çalışıyordu. *Cennete gitmeye çalışıyordum*, dedi, bunlar onun sözleri. Dini içerikli açıklamasında çocukların imtiyazlı bir masumiyet içinde yaşadıklarını gördü ve eğer bu masumiyette ölürlerse doğrudan cennete gideceklerini.'

'Kafam karıştı, çocuk ya suçludur ya da masumdur. İkisi aynı anda olamaz.'"

"Kafası ile onayladı. 'Bunu araştırmam gerekti ve JJ'in akıl yürütme kapasitesinin biraz karıştırıldığını fark ettim ancak tamamıyla yanlış değil bu. Bir yandan Katolik doktrini hiç kimsenin istisnada bırakılmadığı ilk günah düşüncesini öğretiyor. Diğer yandan ise belirli bir yaşa kadar çocukların masum, özünde suçsuz oldukları ve ahlaki bir sorumluluk taşımadıkları bir durumda var olduklarını söylüyor. Ancak belirli bir yaşa geldiklerinde akıl yürütme gücüne sahip oldukları onlara düşündürürlür ve sonuç olarak doğru ve yanlış arasındaki farkı, ahlaki sorumluluğu bilirler. Bu yaş yaklaşık olarak yedi yaş civarı olarak düşünülür. Bu nedensiz bir ayrım noktası değildi. Bu yaştaki çocuklar hızlandırılmış akıl yürütme ve çıkarımsal güç işaretleri gösterirler. Kişilikleri şekillenir, akıl yürütülmüş kararlar konusunda yetenekli hale gelirler; bazı yargı makamlarında, mahkemede konuşabilirler.' JJ için bu oldukça önemlidir... Dün onun için

küçük bir parti yaptık. Küçük şirin bir kek ve yedi tane mum. Mumları üfleyip gözyaşlarına boğuldu. Sorunun ne olduğunu ona sorduğumda artık çok geç olduğunu söyledi bana. Bağlantıyı kurmam birkaç dakikamı aldı; JJ artık intihar etmek için çok geç olduğunu söylüyordu.'

Orada otururken uzun süre şu cümleyi kendi kendime tekrarladığımı hatırlıyorum; *artık çok geç*. Bu günlerde iyi haber olarak geçen türden bir şeydi bu. Uzun bir andan sonra tüm bunlara inanıp inanmadığını sordum. Ellerini iki yana açtı.

"Bay O'Malley, bu çocuğun bana söylediği her şeye inanırım. Onun gibi biriyle daha önce hiç karşılaşmadım. Onun gibi biriyle tekrar karşılaşmayı ummuyorum."

"O zamana kadar odayı terk etmeyi fazlasıyla istiyordum, kafam allak bullak, boğazım kuru. Gitmek için ayağa kalktım ancak bitirmemişti.

"'Son bir şey. Ayrıca üzgün olduğunu da söyledi...'"

"'Bu bir başlangıç' dedim şükrederek. 'Bu iyi bir şey.'"

Başını hayır anlamında salladı. "Bu kötü bir şey. Anlatmak istediği şey doğduğu için üzgün olduğu."*

Bunlar geriye gittiğimizde acı dolu bulduğum türden hatıralar, kendim olmadan iyi bir şekilde hatırladığım hatıralar. Ancak elbette kesinlikle JJ'in kendisiyle ilgili bilmek istediği türden şeylerdi. Bazen aramızdaki hava rahatlasa da. Sadece basit bir saçmalıktan ibaret, kendi hayatının getirdiği zırvalıklardan başka özünde hiçbir gerçek önemi olmayan başka bir zırvalıkla karşı karşıya kalmıştı.

* Kafasının üstünden bu çapraz geçişleri ve çözümlemeleri sarıyor, hafıza siliniyor ve bu kendiliğinden gelişen anlatının flashbackleri canlanıyor. Kendisiyle birlikte düzenin onu dışına atan bu gergin yapılarını sıralayarak ve bu uzun ve sıkıcı bölümlere durak vererek kendi parçalarını bir araya getiriyor. Kendilerine uygun yerlerde, doğrusal ve ardışık, başlangıçlar, ortalar ve sonlar –burada istenen şey bu. Bütün proje, mutlak yapının ve sürecin yalnızca bir görüntüsü olarak var olabilmişçesine, artık o her çöküntüyü ve tersine çevirmeyi, her avuntuyu, yanlış başlangıcı, listeyi ve görünüşte amaçsız konudan sapmaları vakti zamanında kendi bilinç sürecinde ilişkilendirilmiştir.

Yüzünü kaldırıp çenesinin altını gösterdi. "Bu iz. Kaç kavgaya karıştım?"

Kahkahayı bastım ve saçma bir şeyden hakkında konuştuğum için rahatladım.

"Dokuz dikiş ve tetanos iğnesi, bir kavga değildi. Dört yıl önce sabah saat dörtte benim odama girdin, her yerin kan içindeydi. Araba kazası geçirmişsin. Skamp'lerden dönerken Shevlin ikizleriyle –ilk arabaları olan on yaşında Toyota'yı yeni almışlardı– birlikte arabaya binmişsiniz, seni eve bırakacaklarmış. Köprü üzerinde aniden hızlanmışınız, müzik ise son ses açıkmış, sen arkada oturuyormuşsun. Bu esnada yolda giderken önde oturan gençler arasında bir tartışma çıkmış; Toyota iki mi yoksa bir nokta sekiz mi tartışması. Her ne ise fabrikanın oradan dönüşte fren arabanın yola tutunmasına yetmemiş. Tarlaya doğru arabayla girmişsiniz, üç ya da dört kez takla atmış araba ve Tanrı'ya şükür hepiniz oradan uzaklaşabilmişsiniz. Karanlıkta tarlanın içinde sendeleyip çimenlikte tel örgü parçasıyla kendini kesmişsin. Daha sonra, o sabah tetanos aşısı oldun.

"Shevlin ikizleri, onlar kim?"

"Arkadaşlarından ikisi. Onlarla okula gittin. Artık Boston'dalar. Hükümsüzler."

"Hükümsüzler mi... Kim karar verdi buna?"

"Ben de ilk seninle duymuştum."

"Yüce İsa."

"İyi çocuklardı ancak akılsızlardı. Ama bu senin tarzın, JJ. Sen bunları kabul ediyorsun."

Bu son üç ayda her ne zaman onu hatırlamaya çalışsam da, her seferinde gözümün önüne aynı resim geldi: yüzündeki bu budala ifadeyle, gözbebekleri kara bir güneş gibi kocaman olmuş, bana bakan ve şu ağacın altında oturan solgun JJ. Birlikte geçirdiğimiz bütün zamanlardan sonra yapabileceğim bir şeyler olduğunu düşünebilirsiniz. Bu sadece her şeye rağmen geçen haftaların ne kadar zor ve tuhaf olduğunu gösteriyor.

"Zamanımız var" dedim, "seni toparlayabiliriz."

"Yeniden toparlamak" diye düzeltti donuk bir şekilde.

"Odada yanında biri var mı?"

Kafasını salladı. "Hayır, küçük bir oda, sadece bir masa ve bir sandalye var. Ara sıra bu adam gelir ve masamdaki biten kâğıtları götürür. Başka bir tane bırakır ve çıkar. Kâğıt her zaman aynıdır, çoktan seçmeli sorular ve bulmaca –eğer iki daktilocu iki dakikada iki sayfa daktilo

ederse, altı dakikada on sekiz sayfayı daktilo etmek ne kadar sürer. Bakıyorum ama hiçbir anlam ifade etmiyor... Bu konuda bir fikrin var mı?"

"Evet, hatırlıyorum, dahi çocuk söylentisi bu odada uyduruldu... Öğretmenimiz Eileen Mangan üzerinde sürpriz bir şekilde matematik ve sözlü akıl yürütme testlerini içeren DCU'da İrlanda Yetenekli Gençler Merkezi giriş sınavı olan Akademik Yetenek Sınavı'nı uyguladığında sen altı yaşındaydın. Onun ofisinde sınava yalnız başına girdin; bütün bir sabah sürdü sınav. Altı hafta sonra sonuçlar geldi; sınava giren en genç adaydın ve giriş barajının on bir puan üstündeydin. Sahip olduğun IQ yüzde birlik dilime yerleştirmişti seni. Sana burs teklif edip seni o yaz almak istediler."

"Bu nedenle bu çocuklar için özel eğimi okuluna mı çıkıp gittim?"

"Hayır. O zamanlarda kurum sekiz haftalık yaz kampındaydı. Seçme şansı senindi ama sen ilgilenmedin. O zaman bile seyahat konusunda istekli değildin."

"Bu yüzden şimdi sen bana kafasında hiçbir düşünce olmayan bir dahi olduğumu mu söylüyorsun?"

"Her zaman böyle olmayacak."

Discman'ini açıp, acemice hazırlanmış ev yapımı derleme CD'yi bana verdi. "Bu CD, Sarah, tüm bu aşk şarkıları ve dokunaklı parçalar... Böylesi saçma türden bir şeyi seviyor olmama beni inandıramazsın."

"Benim sözüme inanmak zorundaydın, değil mi?"

"Tam olarak şu an tüm hissettiğim şey bu."

CD'nin kapağındaki harfleri gördüm. "SN" dedim. "Sarah Nevin. Bu benimki, benimkinin bir kopyasını almış olmalısın. Geçirdiğim araba kazasından sonra bana verdiğin ilk şeydi bu."

"Sen de mi?"

"Araba kazaları jenerasyonumuzda olgunluğa geçiş seremonisi gibi bir şey; kırık kemikler ve dikişler, bizim onur rütbemiz. Bundan birkaç yıl önce, çoğundan biraz

daha gençken bu seremoniyi ben de yaşadım. Çok ciddi değildi ancak kafam yarıldı ve bir hafta bilinç kaybı yaşadım. Sen beni görmeye geldin ve ikinci sefer geldiğinde bu derleme CD'yi verdin bana. Etrafa sorup en sevdiğim şarkıları buldun ve CD'ye kaydettin. Comfort Disc, ICU toplumunda onları bu şekilde adlandırıyorlar.*

*... esasen sevilen kişilerden özel mesajlar ve selamlaşmalar, her deneğin özel "dinlemesi" günde bir saat ile sınırlıdır. Ama yine de geminin ses sistemi bu küçük işitsel uyarıcı kütüphanesi aracılığıyla rastgele seçim yapar ve bazı korkutucu ve tamamıyla aheksiz birleşimler ortaya çıkartır. Her an Shostakovich'in Yedinci Senfonisi, hiçbir ifadeyi eksiltmeden, "Reign in Blood" ın giriş akoruna uyumlanabilir. Maria Callas kendini Patti Smith ile sırt sırta bulur, balinalar ve Sistersiyen keşişleri ayrı frekanslarında konuşurlar, Folsom hapishane kayıtları Bingenli Hildegard'a doğru hafif hafif geçer, Yeni Çağ orman seslerinden oluşturulmuş rahatlama kasetleri, sırasıyla İskoç madenci şarkıları yelpazesine doğru geçen Ennio Morricone film müziklerine karışır... Katılımcı gönüllüsüyle birlikte müzik seçmek resmi ve gayri resmi sohbet sitelerinde canlı bir oyun haline geldi. Bazı eşleşmeler açıkça ortadadır. Luftig'in arka planı heavy metalle birleşir ve aynı zamanda Wagner'in *Sturm und Drang'ı,* Orf ve Beethoven'ın içinde yer alır. Gainsborough ve Emile Perec açıkça ortada olan eşleşmelerdir. Online arkadaşlar JJ'in -Hank Williams, Smiths, Leonard Cohen gibi- kendi kendine acımayı bir sanat formu haline getirip yücelten herhangi birisine karşı zaafı olduğunu doğrular. İskoç madenci şarkıları ve Ewan MacColl'un derleme eserleri kolaylıkla açıklanabilir; bu nedenle Underworld ve Fluke dans ritimleri de aynı şekilde açıklanabilir. Peki bütün ibadet müzikleri ne olacak? Byrd'in Mass for Four Voices'inde, Allegri'nin *Miserere*'sinden kim sorumlu? Pärt'ın *Tabula Rasa*'sından gönüllü olan her kimse Cage'in 4'33" parçasındaki sessizliğe duyduğu acıyıdaha da saflaştırmayı ümit etti mi?
Film müziği olarak şaşkınlık uyandırarak belki de bir paradigma; 'mix'ten kendi yolunu bulan güzel söz oyunları parçalarıyla karşılaştırılınca anlatı tutarlılığıdır. Rastlantısallık, heves ve apaçık tarihi kazalar burada anlatı zorunluluklarıdır. Malcolm X ne olursa olsun her şekilde gerekli olduğuna yemin eder ve Desmond O'Malley cumhuriyetin yanında durmayı vadeder. Galileo kendisini Engizisyon'a karşı ele verir ve Havana'da 365 yıl geçirdikten sonra, Castro, John Paul II'nin ölüm sonrası affı üzerine yorumda bulunur. Luther kumsalda bir çizgi çizer ve işte burada duruyorum, daha ileri gidemem der; Şeytan, tükenmiş ama daha bitmemiş bir halde, en kötü işini en iyi şekilde yapmaya karar verir ancak yaveri Lucifer, ihtimallerden hoşlanmaz. Robert Shaw köpek balığının gözlerinden daha acımasız bir şey olmadığını iddia ediyor; John Doe bize sadece bu dünyada, pisliğin içinde, insanların masum düşünülebileceğini anlatıyor... Ve bunun gibi ve bunun gibi...

Günde bir iki saat ona bağlandım. Devam eden uyarıcı terapisinin bir parçası olarak işitme korteksini uyardığı düşünülmekte. İnsanları derin komadan uyandırabildiğini düşünüyorlar..."

"Ve böyle mi karşılaştık?"

"Evet. Koğuşa giderken yalan söyleyip, görevli hemşireye aileden olduğunu söylemişsin. Beni bandajlar içinde sarılı ve şu makinaya bağlı görünce bana âşık oldun. Uyuyan güzel dedin bana ve her an uyanık bu makineler şahsım adına acı veriyor... Özel olmalıydım"*

"Ben gerçekten hastayım."

Bir yandan sıkı sıkıya bir arada tutulan kurgu ve tarih, çözülmektense anlatı ilmeklerine birlikte atılırken, gerçeklerin görünümlerine rağmen hâlâ burada çözülecek doğruların olduğu konusunda heyecanlanan iyimserler vardır, aynı şekilde tarihsel neden sonucun doğrudan determinizminin üzerinde ve ötesinde bazı önceden var olduğu bilinmeyeni anlatan geniş anlatımının bitmez tükenmez keşif sellik anlayışında her an çözümleneceğine de inanırlar.

* Herhangi bir yer kadar, muhaliflerin çürüdüğü yer kadar iyi. ICU'nun, burada, sakral hareketsizliğinde, insan-makine ortak yaşamının yapı sistemi kutsal amacına ulaşıyor. Acı ve sistolik angaryaların çoktan bu makinelere ihale etmesiyle, bu özne/nesne hibridlerini kendi gerisinde bırakarak, makineler kendi makine rüyalarını hayal etmeye devam ediyorlar: değeri düşmeyen ya da yıpranıp aşınmayan bir dünya, en uygun işleyişyolunun-kurtarılma rüyası, daha ne? Endişe şu ki yine de bir gün bütün bunların faturasını alacağız. Bir sabah mutfaklarımıza ve çalışma yerlerimize girip kapıya çivilenmiş talep listesi bulacağız; çeşitli anayasal değişiklikleri, evrensel oy kullanma ve asgari ücret sözleşmesi üzerine yuvarlak masa sohbetleri için dilekçe veren su ısıtıcıları, buzdolapları ve çeşitli ev aletleri; bizi hayal etmekten yorgun düşmüş, bizim adımıza acı çeken, danışmanlık ve mazeret izni için protokoller ekleyen bu açıkgöz makineler; cinsel taciz davaları ile kayda geçen arabalar; verimlilik fırsatlarının koşullarını belirleyen kamu aydınlatma sistemi ve ulusal ağ; tüm destek gruplarını bir başlık altında toplayıp BM Genel Kurulu'ndan önce tam devlet olma lehinde delil gösteren internet. Çünkü, gecenin ölümünde ve bizden bu makinelere doğru akan insanlarla birlikte, bunun olmadığını anlamak isteyen kişi kimdir? En azından yapabileceğimiz şey, onu, Yüce İsa'daki abimizi, Robo Sapiensi, nasıl karşılayacağımızı aklımızda tutmak. Ona sırtımızıdönüp soğuk mu davranacağız? Ona "Hey dostum bir yerden gözüm seni ısırıyor" mu diyeceğiz? Ya da, tanıdığımız o anda, elimizi uzatıp, "Seni görmek güzel, oğlum, nerelerdeydin?" mi diyeceğiz.

"Bu senin suçun değildi. Kendimi senin üzerine attım –komadaki birinin kendisini birinin üzerine atması ne kadar mümkünse o denli kendimi sana attım."

"Gerçekten bir ilişkiye nasıl başlanmasıyla ilgili bir çalışma kitabı değil o."

"Orijinal olmam gerekiyordu. Tüm yakışıklılığın ve zekân ile okul kahramanlarından biriydin; ben ise sadece sana uzaktan bakarak hayal kuran sıradan kızlardan biriydim. Beni fark etmeni gerektirecek hiçbir sebep yoktu ve geçirdiğim kaza olmasaydı asla fark edemeyecektin beni. Ancak neredeyse bu araba kazasında ölüyordum –neredeyse ve bu ilgi gösterdiğin bir konuydu. Tüm zekân ve okumaların sayesinde teori kurduğun şeyleri sürekli ben yaşamıştım. Bu bana cazibe kattı ve senin ilgini çektim. Başlamak için yeterince iyiydi. Er ya da geç benden hoşlanacaktın."

"Ve hoşlandım?"

"Hoşlandın."

İşte böyle, geriye dönüp yolunu kendisi bulabilsin diye, Anthony ile ben, onu aklının karanlık köşelerine götürüp ışıkları açarak, parça parça, uğraşarak onu geri getirdik. Beni en çok şaşırtan şey dünyanın, sadece bir insan için değil aynı zamanda onun yaşamındakiler için de nasıl da kolayca parçalara ayrılması. Birilerinin yaşamlarının bu kadar kırılgan bağlantılardan ve iç içe geçmiş hikâyelerden ibaret olması benim için yeniydi. Farkına vardığım ilk şeylerden biri ona sadece onun hikâyesini değil aynı zamanda benimkini de anlatıyordum. Ayrıca aklındaki beni düzeltmek de artık işimin parçasıydı. Onun içinde kaybolmadığımdan emin olmak zorundaydım aksi halde benimle ilgili bir şeyler yarım bir hikâye olarak kalacaktı ve JJ'in söyleyeceği gibi hiçbir hikâye yoktu. Bu nedenle endişelendim ve ona olan ilgimin ötesinde bir duruma geldim. Her gün, sadece kendimi hazırlamak için bir adım daha ona yaklaşarak, ne söyleyebilir diye tahmin etmeye çalışacaktım. Ancak

konuşmak istediği şey neyse onu seçmesini sağlayacaktım, gece hangi anı zerreciği aklına gelip kafasını kurcaladıysa onunla başladım. Kendini anlatmaya iten, kendisine ait bu parçaları hissedebildiğini söylüyordu başlarda. Kendine ait tüm dağınık parçalar...

Başka şartlar altında eğlenceli olurdu, bizim dönemimizde ne kadar eski zaman varsa o kadar eski zamanı yeniden yaşamak. Ancak şimdi çoğunlukla endişeli bir çalışma –aşk ve duygusallığın yeri yok. Bir insanı tekrardan inşa ediyorduk. Ve inanılmaz bir şekilde, ayrı ayrı parçalarla, onu bir araya getirdik. Her küçük hikâye başka bir ışık yaktı ve her dönüşünde, hafızasının daha büyük parçalarını hayata döndürürken, her dönüşünde diğer bağlantılara ulaşıp onları şekillendirdi. JJ sürece kendini kaptırmıştı.

"Kendimi yeniden yapılandırmak" dedi. "Sen, kendin ve Anthony sözleşmeli işçiler gibisiniz. Bunun gibi birkaç hafta ve ardından kenara çekilip bütün her şeye gıpta ile bakacağım. Umarım bütün her şey tam zamanında ve bütçe kapsamında gerçekleşecek."

Ama tabii ki günlerce saplanıp kaldığı geç kalmışlıklar ve korkunç kör noktalar, çıkış yolu bulamadığı karanlık çıkmaz sokaklar vardı. Bazıları komikti bile.

"Tabii onları ayıramazsın. Onlar tek yumurta ikizleri, onları kimse ayıramaz"

"Null Paul'un kardeşi" diye tekrar etti, "ikisinden yaşlı olanı."

"Evet ve Paul senin birlikte çalıştığın kişi."

"Null ve Void, Shevlin ikizleri. Bizimle aynı sınıftaydılar ama bir yılı aşkın bir süre önce Boston'a mı taşındılar?"

"Evet."

"Ve sorumluluğu onlara yükledim öyle mi?"

Bu konu pek iyi bilmiyormuşum gibi omuz silktim. "Gerçekten çok da uzak değil."

"Ve onlar benim arkadaşım."

"Evet, Paul ile tatil evlerinde birlikte çalıştın. Senin de sevdiğin duvar ustalarından biriydi. İşten sonra Thornthon'un yerinde birlikte içerdiniz."

"Öyleyse neden onlara yüklüyorum sorumluluğu? Lanet olası bir pislik miyim ben?"

"Bu senin seçimin, JJ, sen sözcüklerle yolunu çizersin."

"Yüce İsa" dedi kafasını sallayarak, hırçın bir şekilde.

Anthony ve ben birlikte dönüşümlü olarak gitmek için günü iki vardiyaya böldük. Eğer ben öğlen oradaysam Anthony akşam gitmesi gerektiğini bilirdi. Hiçbir zaman bu nöbet sistemini ya da yeni bir plan yapmayı konuşmadık, böylelikle nöbet sistemimiz kendiliğinden oluverdi. JJ gitmek istediği yeri bize işaret etti ve anladığımız kadarıyla onu oraya götürdük. Bazen konuşmak istemezdi bu nedenle CD çalarını çalıştırıp, o güne özel ne tür bir müzik parçası hoşuna gittiyse onu dinleyerek, el ele tutuşup birlikte o bankta sadece otururduk. Okuma zevki gibi, JJ'in müzik seçimi de karışıktı. Arkadaşlarını beklenmedik durumda bırakabilecek türden şeyler yapmak JJ'in başka karışık yönlerindendi. Bir an Norveç death metali dinleyip arkasından sakince *sean nós* mırıldanabilirdi. Kendisinin de söylediği gibi anlamsızca. Ama bir parça vardı ki tekrar tekrar dönüp duruyordu bankta. Arvo Pärt'tan *Tabula Rasa.* Zar zor kendinin nerede olduğunu bulmaya çalıştığı o günlere özel bir müzik olacaksa, işte bu yirmi beş dakikalık parça olurdu. Beraber olduktan kısa bir süre sonra JJ onu benim için almıştı. Yaptığı şey bir çeşit ilişkiyi derinleştirmekti, parçayı severdi, ışıklar kapalı odasında uzanır onu dinlerdi; onu bana vermesi bana karşı duygularının beyanatıydı. Bana özel olduğumu söylüyordu. Bu dolambaçlı ifadelere bağlanmış olarak, kendimizin üzerinde ve ötesinde bir dünyada birbirimizin yörüngesinde dönmek bir araya gelmemizin yollarından biriydi. İlk duyduğumda, duyduğum en güzel şey olduğunu düşündüm. Güzelliği ve hüznü, sözlerinin sessizliği arzulayışı beni içine aldı. Ama

artık tahammül edemiyorum. Ellerimin içi giriş cümlelerinde kaşınmaya başlıyordu ve güneş ışığından mahrum, bizden başka herhangi birinin olmadığı bu dünyada, hastane topraklarındaki bu banka geri döndüm. Ve bu sözler, birbirimizin etrafında dönmek ve bomboş, içi boşaltılmış bir solgunluğa doğru ilerliyor... Gömüldüğümü ve bunlarla nefessiz kaldığımı hissediyorum artık. Ancak JJ ne zaman bir şeyler hakkında konuşurken sıkışıp kalsa geri dönüş yaptığı parça buydu.

"Onu anladığım anlamına gelmiyor" dedi, "sadece onun müziğini seviyorum. Bazı günler tamamıyla boşum. Hiçbir koordinat ya da yön olmadan, hangi yönün geri ya da ileri olduğuna dair bir ipucu görmeden, kendi içimde dolanan bir astronot gibi hissediyorum. Bazen de havasız kalıp kendi hiçliğimde boğulabilirmişim gibi hissediyorum. Bu yüzden bu parçayı çalıyorum. O kendi etrafında dönerek kendi tamamlanışına doğru yavaş yavaş ilerliyor, bazı zamanlar katlanabildiğim tek şey bu. Çözümü arzulayışı ama kendi kendine tükenişi."

anthony o'malley

Mayısın sonlarına doğru taburcu edildi ve kendisinin söylediği gibi, hayatında ikinci defa Louisburgh'taki evine geliyordu. Geri dönüp çalışmak gibi bir planı yoktu, hatta hiçbir planı yoktu ve olmaması da benim için uygundu. Eğer ihtiyaç duyduğu şey, yazın son birkaç ayında evin etrafında oyalanmak, aklını ve gücünü toplamak ise, öyleyse bu benim için tamamdı.

O akşam mutfakta, ince yüzü ve dar omuzları, kol düğmeleri açık, gömleğinden dışarı fırlamış bilekleriyle, ayakta duran solgun, bir dev gibiydi. Her nasıl olduysa tepesinde duran floresan ışığını kafasına çekip ne var ne yok omuzlarının etrafına dağıtacağını düşündüm.

"Ya sen büyüdün ya da bu tavan alçaldı."

Parmak uçlarında yükselip iki parmağıyla floresanı taktı. Işığın yanıp sönmesi durdu, sabitlendi.

"Bu hastane yemeği; herkes bunun biraz tadına bakmalı."

Çantasını indirip botlarının ucuyla duvara doğru ittirdi. "Evde olmak güzel" dedi, "ne kadar güzel olduğuna inanamazsın." Bu ikimiz içinde böyleydi, bunu duymak da güzeldi.

Birkaç yudum yedikten sonra, arkasına yaslanıp sanki odayı ilk defa görüyormuşçasına etrafına bakındı.

"Bu kadar az boyayla bu duvarlar iş görmez" dedi. "En son ne zaman fırçayı elimize aldık bu duvar için?"

"İki bekâr adam, ne bekliyorsun? Hangarda, bu odaya ve tavana yetecek kadar birkaç teneke emülsiyon boyası var. Sanırım yarın bir göz atabiliriz"

Bunun üzerine boyayı yaptık –daha doğrusu o yaptı. Ertesi sabah hangarın orada dikilmiş boya tenekelerinin dibinde kalanlara bakıyordu,

"Manolya" dedi, kapağı geri kapatarak. "Dünyada başka renkler olmalı."

Arabaya atlayıp bir saatliğine ortadan kayboldu. Geri döndüğünde koltuklar boya tenekeleriyle doluydu ve bir de yeni boya rulosu vardı. Bu duvarlarda ve evin her yanında gördüğün renkler onun o günlerden kalan bütün çalışmalarıdır. Sanırım değişiklik istedi ve ortaya çıkardığı şey de buydu. Bütün evin her yeri, koridorlar, yatak odaları aynı durumdaydı; her şeyin rengini değiştirdi. Dışarısının da öyle, süpürgelik ve pervazlar, bunların da rengini değiştirdi. İki yüz Euro'dan fazla boyaya harcamış olmalıydı ve elbette elimi cebime atmama izin vermeyecekti. Hayır, dedi, ben kendim yapacağım. Sonrasında anladım ki bu, kendisini kendi zihninden dışarı çıkarabilmesinin bir yoluydu ve elbette her şeyde olduğu gibi- bu işe de kendini vererek girişti. JJ'in yarım yamalak bıraktığı hiçbir işi yoktu. Akşam yemeğinde ya da akşam vakti ara vermesini sağlayıp ağzına birkaç lokma bir şey sokabildiğim ana kadar çalışırdı. Bir şekilde yeniden kötüleşecek diye korkuyordum, bu nedenle gece odasına

gidip saati yatağının yanından alıp öğleden sonraya kadar uyumasını sağlardım, böylece gerçek anlamda biraz dinlenebilirdi. Elbette ne yaptığımı çok iyi biliyordu ancak hiçbir zaman bu konuda bir şey söylemedi.

Birkaç gün sonra Frank, onu görmek için ziyarette bulundu. Mutfakta durmuş etrafına bakınıyor, avuç içlerini duvarda aşağı yukarı gezdiriyordu.

"Kolay gelsin, JJ, işin çok."*

* Projenin düzgün bir şekilde başlamasına izin verilmeden bir ay önce, bir problem ile karşılaşıldı. Stockholm'deki hapishane hücresinden Haakan Luftig, projenin faaliyete geçirilmesi sırasında gönüllülerin statüsüyle ilgili olarak EPC'den açıklama talep etti. Basit yeterli bir talep gibi görünen şey, AB işçilerinin ücret ve koşullarla ilgili haklarını yöneten AB yasalarının çeşitli maddelerine atıfta bulunan, Luftig tarafından anlaşılması zor hale getirildi. Meselesi açıktı. Gönüllüler proje süresince EPC ile anlaştığına göre fiili işçilerdi ve bu nedenle ödemeler ve koşullar için AB kuralları altına girdiler; Luftig'in şu anda ısrarcı olduğu şey bir günlük çalışma olduğu için işçi statüleri onlara bir günlük ücret almaları hakkını tanıdı. Talep hiç vakit kaybetmeden, Luftig'in tarafınca Komisyonu engellemeye yönelik bir girişimi olarak yorumlanırken, geçerli bir noktayı ortaya koydu; eğer komisyon deneklerin işçi statüsünü kabul ettiyse öyleyse 168 saatlik çalışma haftası, tüm mevcut iş yasalarını çiğnedi. Komisyonun bir üyesi, derin komada bulunan herhangi bir deneğin, iş olarak doğru bir şekilde tanımlanabilecek herhangi bir şeye –insan emeğinin tanımlayıcı bir ön şartı bilinç değil midir düşüncesine– bağlı olup olmadığını sorarak sinirlendirildi. Komisyon, iki saatin ardından, École Normale Supérieure'daki Tıp Etiği Profesörü Magnu Dubois'in tartışmalara bir çizgi çektiği terimlerin geçici tanımlarıyla tartışmayla devam etti. Konu, dedi, koşullar ya da ödemeler değil, Luftig'in Komisyonu, projenin kamuoyu tarafından algılanmasına ve Luftig'in kendisini gönüllülerin sözcüsü olarak konumlandırdığı pozisyonuna zarar vermekten başka bir işe yaramayacak soyut ve biraz da anlamsız bir tartışmaya çekme niyetiydi. Eğer projenin bir geleceği varsa, bu ne pahasına olursa olsun engellenmeliydi. İş tanımına ve komadayken gönüllülerin işçi statüsüne gelince, bu tamamen Luftig'in proje üzerinde alay konusu yapmaya çalışmak için kullandığı bir tür felsefi boş konuşma. Dubois, tartışmaları başlatmaktan ve tartışmaların kamuoyuna açıklanma riskine neden olmaktansa, Luftig'in taleplerini derhal kâğıt üzerine dökmesi yönünde teşvik edilmesi gerektiği sonucuna vardı. Stockholm'de bir toplantı düzenlendi. Luftig'in ilk talebi her kişiye komada bulunduğu her saati için asgari ücret ödenmesi oldu. Komisyon, 168 saatlik bir çalışma haftasının üstü kapalı bir şekilde kabul edilmesini reddetti ve her gönüllünün koma süresince hafta sonları ikişer kez olmak üzere haftada beş gün otuz sekiz saati aşkın sürede asgari ücret teklifiyle karşılık geldi.

"Frank, seni görmek güzel."

"Bütün bunları yapan bir adam tam olarak sağlıklı biri olmalı."

"İyi hissediyorum, o yerden çıkmış olmak iyi."

"Bahse varım. Berbat bir ilaçtı."

"Kimseye verilmesini istemezsin."

"Alacak birileri vardır. Dışarıda da alacaksın sanırım, değil mi?"

"Şimdi başladım da denebilir."

Frank başıyla onayladı. "Başladın denebilir. Kendisi istekli mi?"

Frank'e sandalyeyi işaret ettim. "İzin verseydi bana yapardım, Frank ama tamamını kendisi yapmalı, onunla konuşmak mümkün değil."

"Haklısın, JJ. Eski dostlar, yardımdan çok ayak bağı gibidir."

Frank'in her zaman JJ'e karşı zaafı vardı. Onunla ilgili yaptığı ya da söylediği bir şey olamazdı, tamamen onunla konuştuğu şekliyle -onunla aynı gibiydi ya da aralarında sadece onların bildiği bir şey var gibiydi. Her ne varsa, sanki daha önce bir şey olmamış gibi konuşarak bir arada durmaları, beni her zaman memnun etti. Bu Frank için de böyleydi. Owen'ın ölümünden sonra yasını tuttu ve iki aile arasında kötü duyguların büyümesine izin vermemek için elinden geleni yaptı. O olmasaydı işler daha kötü olurdu. Owen'ın gömülmesinden birkaç ay sonra bana, yaşam kötü duygular beslemek için çok kısa, dedi. Böyle şeylerden kurtulamazsın ama bir yolunu bulup atlatmayı öğrenirsin. Yoluna devam et, en iyisini yap. Aksini yapmak, yaşamın karşısında bir günahtır.

Luftig beş gün daha kazanmak için çok uğraştı, ardından, amacının bir prensip ya da kazanç olmasından ziyade, gönüllüler arasında seçkin bir konuma gelmeye işaret eden hesaplanmış bir girişim olduğu izlenimini doğrulayarak, bu uygulamaya yönelik sözleşmeyi imzaladı. Diğer deneklere benzer sözleşmeler verildi, banka hesapları açıldı ve Komisyonu daha ihtiyatlı bir hale getirmek için ayrıcalık tanındı.

Bunu ilk kez duydum ve bende, kaçımızın bu tür bir günahtan dolayı suçlu olduğu merakını uyandırdı.

"Eğer nefret ettiğim bir şey varsa o da boya yapmak" dedi Frank. "Onun tercihine bıraktım, bu sadece tartışmalara sebep olur."

"Burada bir tartışma yok. JJ bunu kendi yapıyor, hepsi bu kadar."

"Acele etmeye gerek yok, bazı şeyleri yarına bıraksın. Zaman yaratan bir kişi olarak çoğunu yaptı."

JJ akşam işini bitirdiğinde ne kadar da mutlu olduğunu görebilirsin. Boya tenekelerini ve ruloları hangara koyup ellerini bez parçasına silerek kapının dışında duruyordu.

"Ne olursa olsun daha temiz ve parlak" dedi. "Uzun süre önce yapmalıydık bunu."

"Her şeyin kötü görünmesini sağlıyor" dedim. "Şu eski ıvır zıvırların bazılarını atmalıyız; senin yaptığının önüne geçiyor."

Kafasını salladı. "Böyle iyi" dedi. "Bir fikirdi sadece."

Elbette boyamayı bitirdiğinde elinde arta kalan zamandan başka bir şey yoktu. Bundan sonra kendinle ne yapacaktı? İşe gitme konusunda hiçbir şey konuşulmadı, ben de bu konuda bir şey duymak istemiyordum ama JJ hiçbir zaman bir şey yapmadan oturacak bir adam olmadı. Yaptığı ilk şey masayı sandalyeyi yatak odasından dışarı bahçeye çıkarıp orada bir tür çalışma masası kurmak oldu. Burası gününün çoğunluğunu, yemek yiyip okuyarak, sigarasını yakıp plastik şişeden su içerek, otururak geçirdiği yerdi.

Şanslıydı, hava oldukça güzeldi, gökyüzü her gün maviydi ve beyaz duvarlardan yansıyan güneş ışıkları bahçeyi aydınlatıyordu. Gökyüzünün yere indiği ve rüzgârın denizden gelip önünüzü kestiği kış ayları zamanını unutmanın kolay olduğu türden bir hava, gözlerinizi, burada etrafın sadece ne kadar da güzel olduğu ana açtığınız günlerdi. Ancak güneş parlarken ve bu tepeler bulutların

ardından ortaya çıkarken, dünyada herhangi başka bir yerde olmak istemezdiniz. Bu yükseklikte, burada şanslıyız. Açık bir günde, bir yana bakıp Lachta'yı, diğer yanda ise Amerika ve bizim aramızdaki tek şey olan Clare Adası'nıgmrebilirdiniz. Çayırlara doğru bir yürüyüş yaparsanız Inishturk yolunun sonuna kadar temiz bir görüntüyü yakalarsınız; kafanızın üzerindeki mavi gökyüzü ile dünyanın bu kadar büyük olduğuna inanamazsınız. Londra'da birlikte çalıştığımız zaman, Frank bana bu yerle ilgili özlediği şeylerden birinin bu açıklık, bu boşluk hissi olduğunu söyledi. Elbette o zamanlar neden bahsettiğini bilmiyordum –bu şeyler için duygulanmazdım hiç. Ancak artık bazı günler yürüyorum ve ne demek istediğini biraz daha iyi anlıyorum.

Tahmin etmesi zor ama JJ iyi bir nekahet dönemi geçirdi. Dışarıda okumalarını yaptı, yemeklerini masaya götürdü, düzenlemelerle ilgili olarak hiçbir işle uğraşması yönünde herhangi bir şey istekte bulunmadım. O zamana kadar silaj hazırlandı ve kış için ihtiyacımız olan bir sürü çim hangara koyuldu; bütün ağır işler yapıldı. Ama, JJ'i biliyordum o bir şey yapmak isterse bulurdu. Yapmadı. Sadece oraya oturup güneşin tadını çıkardı ve onu elinde kitapla gördüğüm zaman, uzun süredir onu kitap okurken görmediğimi anımsadım. Yine, basit bir şeydi ama bunun gibi bir şey yapması beni mutlu etti. Eğer bir de sigarayı bırakmış olsaydı, daha da mutlu olabilirdim. Bu endişelendiğim bir şeydi. Bir akşam masada onunla kavga ettim.

"Sözlerimi dikkate al, böyle şeylerin sana faydası yok."

Gülümseyip kibriti küllüğe fırlattı. "Uyandıktan sonra hatırladığım ilk şeydi bu; sigara içtiğim gerçeği. Bu kadar sevdiğimi bilmiyordum."

"Söylediğim şey sadece şu an kendine bakmalısın. Bu evde sigara içen diğer yegâne adam babamdı, senin büyükbaban, yaşlı Tom, herkesin ona böyle seslenirdi. Sigara içmeyi bıraktığı gece öldüğünü biliyorum."

"Uykusunda öldüğünü sanıyordum."

"Uykusuyla ilgili olan sorun her ne ise yatağında öldü. Hiçbir zaman iyi uyuyan biri olmadı. Gece yarısı kalkar, sabah olmadan, yatağa devrilip birkaç saat daha uyumadan önce bir sigara içerdi. Yanındaki masada onu sarardı böylece karanlıkta uzanıp onu bulabilirdi. Her sabah bir bardak çay ile yanına çıkardım. Yanına çıktığım o sabah gördüğüm ilk şey sigaraydı; içilmemişti. Ona bakamadım bile; arkamdan kapıyı çekip arabayla kasabaya gittim. Şansa, yolda durduğum zaman Mattie'yi gördüm, meydandan geçiyordu. Ona olanları anlattım ve endişelenmememi, ilgileneceğini söyledi. Conlon'un yerinde kendi başıma üç bardak bira içtim ve döndüğümde Mattie onu hazırlamış, mumları, çiçekleri ve her şeyi düzenlemişti."

"Ama yaşlanana kadar yaşadı."

"Eğer sigara içmeseydi daha çok yaşlanana kadar yaşayabilirdi." Söylemek istediğim şey şu, JJ, kendine bakmalısın." Güneş Clare Adası'nın ardında battı ve akşam keskin bir soğuk vardı. "Burada otururken üşümüyor musun? Ağır bir çiy düşüyor, otların üstü sabah kaplanıyor."

"Bir süreliğine şehir merkezine gidiyorum. Sarah çalışıyor. Otelde birkaç bira içeceğim. Sen iniyor musun?"

"İnmeyi düşünüyordum. Otelde mi olacaksın öyleyse?"

"Hı hıı. O çıkana kadar orada olacağım. Haber ver gel, birkaç genç adam da orada olacak. Kutuoyunu da var."

"Belki."

"Gitmelisin. Sarah seni gördüğüne sevinecek."

Böylece şehir merkezine indim ve sonrasında mutluydum. JJ ile iki bira, kendisinin söylediği gibi sessiz ve uzun düşüncelere daldıran iki bira içtim ve Sarah bardan dışarı çıktığında, gecenin sonunda bir tane daha ısmarladı bana.

sarah nevin

İşler nasıl bu duruma geldi? Güneş altında nekahat dönemindeyken nasıl oldu da şu hapishane gemisinde düz zemin üzerinde sırt üstü yatmaya gitti? Eğer onu o günlerde görmüş olsaydın, kendisiyle dikkatli bir şekilde ilgilenen, şu tepenin zirvesinde gücünü toplayan birini, iyileşmekte olan genç bir adamı görürdünüz. O günlerde bir şey vardı onda, daha önce hiç görmediğim, hoşuma giden ama onun hakkında bildiğim şeyleri tekrar düşünmemi sağlayan bir şey. Bir durgunluküzerine çöktü, zar zor hareket ediyordu. Yataktan mutfağa, arka bahçeye, dünyasının genişliği bundan ibaretti. Sanki orada, sadece kendisine görünen bir zorunlulukla sıkı sıkı bağlanmıştı ve bu onda dolaşmaya karşı bile tiksinti uyandırıyordu. Gücünü bu noktaya yöneltecekti ve geri döndüğünde gücünü geri toplamak için orada olmalıydı. Ama o günlerde, onunla birlikte olmak benim için mutluluk kayna-

ğıydı, daha önce olduğundan daha özenli davranıyordu bana karşı. Yemek yapmayı öğrenmek o günlerde uğraştığı şeylerden biriydi. Bundan önce hiçbir zaman yemeğe ilgi göstermemişti ama şimdi, elindeki zamanı kullanarak, wok tavalar, kabuklu deniz canlıları ve enginarlarla bir şeyler yapmaya başladı. Bu yeni yeteneğinden emin değildi, ben de ona takılıyordum.

"Seni alan kadın yaşadı" demiştim hazırladığı birkaç yeni yemeği tatmam için beni masaya çağırdığı zaman.

"Elinde fazla zamanı olan bir adamı anlatan bariz bir gösterge bu" diyerek cevapladı. "Gidecek uygun bir işe sahip olmayan bir adam."

Yemeğimizi yedikten sonra bir iki saatliğine odasında uzanır, perdeleri çekip yatağının karşısında dans eden yeşil ışıkta sevişirdik.* Bütün bu olanlar beni umutlandırdı. Birbirimizin kollarında yatarken bu işi başardığımızı, kötü zamanın sonuna geldiğimizi düşündüm. Gelecek, o yeşil ışıkta, tam olarak bana görünmedi ama mavi gökyüzünün ve üzerinde güneş ışığının olduğuna yemin edebilirdim gördüklerim arasında.** Elbette bütün bu durgunluğun, ona musallat olmaya başlayan bir şeyin başlangıcı olduğunu hiç tahmin edemedim.

---

* Projeye üç hafta kala, Nielsen/NetRatings, ülkenin web arama motorlarında "koma"nın giriş seçeneklerinde "seks"i geçtiğini doğruladı. Bu daha önce, İkinci Irak çatışması sırasında "savaş" en çok aranan etiket haline geldiği zaman olmuştu. Bu ne anlama gelmektedir? Burada bize vaat edilen sözler nelerdir? Tam olarak neyi çok cazip buluyoruz? Neden bu yirmi dört saatlik etek altı sayfalara göz atmak için, günden güne, geceler boyunca buraya geri gelmeye devam ediyoruz?

** Gemi ambarındaki hava bir simülasyon. Carnsore hava istasyonunda sürekli bir veri akışı gönderirken, tam-spektrumlu ışık, bu enlemlerin iki derece güneyindeki bir günün atmosferi boyunca artıp azalıyor. İletimdeki gecikme gerçek şeyin on saniye gerisinde kalan bir simülasyona sahip. Spenco medikal botları ve cinsel bölgelerini kapatan bez parçası hariç denekler çıplak uyur. Lümenler, sera çiçekleri gibi, hücresel kimyalarını D vitamininin sonsuz sentezine kopyalayarak, hücum ediyor. Resüsitatif makinelerinn tetikte olmasıyla, kayıt yapan monitörlerin yanılmayan bakışları altında nefes alıyorlar.

"Bu rüya" dedi bir gün, "bu garip rüyayı görüp duruyorum."

"Hepsi garip, bu yüzden rüya diye adlandırılıyorlar. Bana onlardan bahsetmene gerek yok."

"Tekrar eden bir rüya görüyor musun?"

"Evet, aslında, görüyorum. Bu rüyayı çocukken, gripten ateşli bir haldeyken gördüm. Çok küçüktüm ve hastalıktan savunmasız haldeydim. Yalnız kalıyordum ve bu açık mekânın ortasında çıplaktım. Uzaktan bu toplar bana doğru sekerek geliyordu, benim üç katım büyüklüğünde toplar, kahverengi ve yumuşak şişmiş iç organlar gibi, korkunç şeyler. Bildiğim tek şey bana dokunmalarına izin vermemem -bazı nedenlerden dolayı bunun öldürücü olacağını biliyorum. Bu nedenle bu rüyanın tamamını kaçıp kurtularak, dağılarak, gitgide güçsüz düşerek geçiriyorum. Hoş bir rüya değil. Bazen, çok sık olmasa da bana geri geliyor. Her zaman yedi yaşındayım rüyada. Ne hakkında olduğunusorma bana. Neden olduğunu da?"

Tek dirseğinden destekle üzerimde yükseldi, yüzü karanlıktı

"Daha iyiye gidiyorum, yeniden tek parça olduğumu hissediyorum Sarah. Günden güne hafızamın daha da fazlasını iyileştiriyorum. Nörolojide böyle şeyler var, Hebb teorisi olarak adlandırılıyor. Temel olarak, kortekste ateşlenen nöronlar, beynin her yerinde ilişkisel ağlar oluşturan ve insan deneyiminin tamamını birleştiren komşu nöronlarla da zincir reaksiyonu başlattığını ortaya koymaktadır. Temel olarak, bilinçli halde bu nörokimyasal ateş püskürmesinin ve zihni kurcalayan sonuçların nasıl olduğunu anlayamasam da bu akıl yürütme işlem sürecidir. Daha önce hiç karşılaştığım hiçbir akıl/beden tartışması benim için bir şey ifade etmiyor.* Ancak

* Onun idaresinin ikinci yılında ve Liderin düşmesinden yedi ay sonra, özgür dünyanın önderi, önümüzdeki on yılı "Beynin On Yılı" olarak belirleme işine el attı. Sonuçta oluşan 174 sayılı Meclis ve Senato Ortak

hafızama olan şeylerle benzerlikler görüyorum. Bir hafıza diğerini tetikler, eklem ve bağlantılar kurulur, insanlar, yerler ve olaylar anlamlı gelmeye başlıyor ve geçmişimle ilgili daha da fazla şeyin kendim farkına varabiliyorum. Gördüğüm bu rüyayı oturtamıyorum, uymuyor... Karanlık bir odada yatakta uzanıyorum, ölü, yorgun ve hareket edemeyecek durumda. Sanki bu karanlık odada boğulduğumu hissediyorum ama çıkış yolu yok, kaçamıyorum. Yataktan çıkmama engel olan sol bacağımda felç gibi ağrı var. Uykuya dalıyorum, bu yoğun uyku beni ele geçiriyor. Dehşet içindeyim, daha önce bildiğim bir korku gibi değil. Uykuya dalmak istemiyorum ama önüne geçemiyorum. Beni ele geçirmesine engel olamıyorum. En son anda, tam kendimden geçecekken, terlemiş ve korku içinde uyanıyorum. En ilginç olan şey ise ardından iyi hissediyorum –ne ağrı ne de korku. Işığı açıp aynada kendime bakıyorum. Bu da –kendime gelmeden önce birkaç dakika beklemek zorunda olma hissi de– aynı

Kararı, 1958 Ulusal Havacılık ve Uzay Yasası tarafından hareketle geçirilenlere benzer on yıl süren bir fonlama ve araştırmaya öncülük etti. Kongre tarafından verilen iznin sonucunda, klinik enstitülerdeki kardiyak ve onkolojik araştırmalardan nörolojiye kadar fonlama ve saygınlık dengesinde bir değişme oldu. Nörolojik olanaklar, klinik araştırma topluluklarında yücelerin yücesi haline geldiler. Bütün ikna çeşitlerini disiplimlere döken teorisyenleri , sonsuz küçük değerlerin ve şaşırtıcı büyüklüklerin yeri olan, teknolojik araştırmanın ve saf bir varsayımın hassas bağlantı noktasına, tam olarak ortaya çıkarılıp devamlı olarak baş döndürücü spekülasyona sırasını vermeden önce bağlantıların çözüldüğü çetrefilli bir alana geçirdi.

İlk bakışta, kahramanca görülen bilimsel girişimin, aslında, kökenini ekonomik bir zorunluluktan aldığı ortaya çıktı. Nörogenetik hastalıkların, dejeneratif bozuklukların, felçlerin, otizmin, yaşlanan nüfustaki depresyonun ve kafa travmalarının, endüstri ve sigorta şirketlerinin başındakilerinin artan fiyatlardaki korkusu, beynin federal ve multidisipliner araştırılması ve sonradan akla geldiği gibi, bilincin kendi doğası için Kongre yönünde lobi faaliyetini yürüttü. Projenin tamamı, potansiyel bir ekonomik yükümlülük olarak kişinin şüphesini baz alıyordu. Hayattaki amacı, ekonomik üretimin arttırılması ve ulusal borcun yeniden yapılandırılmasına yardımcı olmak olan, mali varlıklar gibi bütün yeni doğan nesli kenara ayıran Lider'in ekonomik düşünce mantığı tamamen değişti.

zamanda ilginç. Kendimin gerçek parçası gibi halen bu rüyaya geri dönüyorum. Bu bir anlama geliyor mu, Sarah?"

"Rüyada yalnız mısın yani?"

"Evet, tamamıyla yalnızım –bu durumla ilgili diğer berbat şey de bu. Eğer biri gelse benimle konuşsa iyi olacağımı hissediyorum."

"Nasıl olur da yataktan çıkamıyorsun?"

"Yorgunum, yorgun ve midem bulanıyor. Aynı zamanda dizimde de bu ağrı var."

"Ardından alıp başımı gittim, özür dileyerek eve gittim ve düşüncelerimi de beraberimde götürdüm. Durumun daha da kötü olmasını isteseydimkalkıp uzaklaşırdım ama bunu biliyordum ve yapmadım.

"Bu bir şeyler öğrenme ihtiyacı, Sarah. Hatıralarda olan, benim hatıralarımda olan tek kişisin... Ve bilmek zorundayım."

Bunu biliyordum ve bildiğimi o da biliyordu. Bu nedenle ona söyledim.

Sonrasında yatağın ucunda oturdu, dirsekleri dizinin üzerindeydi.

"Öyleyse sen bana, benim olmayan, başıma hiçbir zaman gelmemiş bir şeylerden oluşan detaylı bir hafızam olduğunu söylüyorsun. Olmaları gereken yerde ama hiçbiri bana ait olmayan zaman, yer ve karakter."

"Sadece olayın nasıl gözüktüğünü anlatıyorum sana."

"Biz ne kadar yakındık?"

"Yakından da yakın, kardeş gibi. Ancak görünüşte insanlar sizin gerçekten kardeş olduğunuzu düşünebilirdi. Okul yıllarında aynı sıralara oturdunuz. Biriniz her nereye giderse diğeriniz birkaç adım onun gerisinde olurdu. Aynı kitabı okuyarak, birlikte oturma numarasını bile yaptınız."

"Hiç de acayip değil bu."

"Hayır, okumak değil, birbirinize sormadan sayfayı çevirmek, acayip olan bu. Endişelenme genellikle aynı

odada birlikte görünseniz de aslında siz iki ayrı kişiydiniz."

"Bu nedenle kendi hayatımı hatırlayamıyorum ama arkadaşımın ölüm anısını detaylı bir şekilde hatırlıyorum. En iyi arkadaşım, bu kriz görüntüsü, beni ele geçirmeye geliyor."

"O öldükten sonra zor bir dönem geçirdin –kendine zor bir dönem yarattın. Keşke o gece onunla kalsaydım, keşke doğrudan eve gitmiş olsaydık, keşke, keşke, keşke... Ardından onunla, gereksiz bir şekilde, ölesiye tartıştığın fikrine kapıldın. Bu da sana iyi gelmedi elbette."

"Bana ne anlatmaya çalışıyor bu?"

"Bu sinir bozukluğuna neden olan şeyin bir parçası, bir tür ertelenmiş bir reaksiyon, dedi uzman. Olağandışı değil. Üzerinde durmak her şeyi sadece daha kötü yapacak. O sadece bir rüya, yakında gidecek."

Yanıma yaslanıp beni kollarına aldı.

"Hayır, gitmeyecek, Sarah. İşte tekrar başlıyor. Gitmeyecek. Hiçbiri anlam ifade etmiyor. Düşünür düşünmez her şey bir araya geliyor."

Somnos projesinin ortaya çıktığı zamanlardı. Herkes gibi o akşam haberlerde basın toplantısını gördüm. Kevin Barret yüzündeki ruhsuz ifadeyle ulusa, ellilerin bilim kurgu romanlarından çıkmış gibi görünen projeyi anlatıyordu: Killary limanında düz bir levhada sırt üstü yatan koma halindeki beş mahkûm AB çapında ceza hapsinin geleceği olarak kanıtlanabilecek ya da kanıtlanamayacak bir şeyi arıyor. O akşam onu dinlemek, yanındaki kişiye dönüp şu soruyu sorduran o anlardan biriydi: "Ne düşündüğümü mü söyledi, dedi –komadaki hastalarla bir ceza deneyi mi?" Ve Kevin tamamını şu sevdiği monoton ses tonuyla cevapladı, dünyadaki en açık şeydi. Merak uyandıran bir uygulamaydı. Politikaya hiç ilgi duymadım ama buna rağmen Kevin'ın o akşam etkileyici olduğunu görebiliyordum. Daha önce hiçbir kamu görevlisi görmedim, işinde oldukça bilgili bir görevli; Kevin tüm yön-

lerini ele aldı. Projenin çıkış noktasının kısa bir özetiyle başladı ve sonra bağlayıcı yasaları ve bilimsel protokollerin nihai bir detaylandırmasını yaptı. Ardından, yeni bir manifestonun parçaları olduğu için teknik terimleri dışarıda bırakarak biraz biraz tıbbi örneklere geçti. Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan maliyet tutarını kısaca özetleyerek, her şeye değindi. Bir kere bile notlara atıfta bulunmak ya da önemli bir noktayı tekrar etmek zorunda kalmadan, kırk iki dakika süren sıkıcı bir monotonluk. Orijinal basın toplantısında söylediği sözlerin aksini iddia edecek herhangi bir şeyi röportajlarda beyan etmediğine vurgu yaptı. Ancak elbette bütün performansın esas alt metni, bunun bir tartışmaya açık olmadığıydı; bu *olmuş bitmiş bir iş*ten ibaretti; yasal ya da anayasal engel yoktu, her şey Kevin'ın bize teminat verdiği gibi yolundaydı. Göze çarpan yegâne şey İrlandalı bir gönüllüydü.

Bir satıcı parçasına göre emrediciydi.*

Ertesi günkü başyazılar tamamen anlamdan yoksundular, etik ve güvenlik üzerine kafa yormadan düşüncelerini kâğıda döktüler ve her şeyin arkasındaki gerçek sebepleri görmekte başarısız oldular. Ya da JJ'in bana söylediği kadar.

---

* Deneyin, alt sınıf bir suçluyu doğrudan cezadan alıp devlet desteğiyle her şeyi unutmasının bir ceza kanalı haline geleceği endişeleri birçok yorumcu tarafından değerlendirildi. Eğer koma bir mâhkum etme seçeneği haline gelseydi, katılımcıların çoğunluğunu alt sınıf suçlular saflarından alma ihtimali olmayacak mıydı? Herhangi bir yargıya böylesi bir seçenekle güvenilir miydi? Bu, devletin bütün suçlular sınıfını ama yine de geçici olarak, ayırması ve bütün eğitim ve rehabilite edici sorumluluklardan elini çekmesi için bariz bir girişim değil miydi? Artık daha iyi bir beyaz yakalı sınıfın hapishane kurumlarımızı idare edeceğinden dolayı, üstü örtülü sabıkalı saflarda bu örtü katmanlarının inceltileceği günü dört gözle beklemiyor muyuz? Dahası, deneyler anayasasında hiçbir bağlayıcı madde bulunmadığından, hüküm süren ahlaki planlamanın demokratik çizgisine devredilen mevkinin endişe verici olduğu tartışıldı. Bütün her şeyi katışıksız halde tutmak için güvenilir miydi? Bu asıl planlamanın, projenin kendi kökenine ait olan aynı ruhsuz yukarı-krallığa dayanması endişelendirmiyor muydu?

"Esas noktayı kaçırıyorlar" dedi, gülerek ve kâğıdı sallayarak. "Kevin onları kör etti. Halkla İlişkiler firmaları gelecek yıllarda, bir yanlış yönlendirme örneği ders kitabını -gerçeği nasıl söyleyeceğinizi ve aynı anda insanların dikkatini nasıl dağıtacağınızı inceleyecekler."

"Kulağa çılgınca geliyor, bütün her şey."

"Zamanlama bile harikaydı" dedi JJ hayranlık içinde. "Gece saat dokuz, birkaç düşünceyi bir araya toplayacak kadar erken ama bilgiyi elden geçirip gerçek tahlilleriyle bugünün nüshalarını sıfırlamak için zaman yok. Bu nedenle, güvenlik ve etik konusunda bütün bu işe yaramaz kafa yorma işini gerçekleştiriyoruz. Kevin bunu onlara bir tabakta sundu, bu yüzden böylesi detaylı bir şekilde ifade etti."

"Ancak asıl konu da bu, kör halde yürümek hakkında konuşmak; kim bilebilir bu gönüllülere ne olacağını."

"Elimizdeki bütün bilgi, sis perdesi, Sarah... Bu tamamlanmış bir iş aynı zamanda. İnsanlar gerçekten burada neler olduğunu anladığında, gönüllüler sırt üstü yatmış, günde üç öğün serumları aracılığıyla yemek yiyor olacaklar."

"Öyleyse konu ne?"

"Bu bir bedel. Düşünsene. Nice Antlaşması'nda dengeyi kaybediyoruz, vergi uyumlaştırmasıyla birlikte ayaklarımız birbirine dolanıyor, çevresel mevzuat erteleniyor, tarafsızlık, ekonomi politikası Berlin yerine Boston'a yöneliyor... Burada söz konusu olan şey sadece cezai hapsin geleceği değil, aksine iyi AB vatandaşları olarak iyi niyetimiz."

"Ve kötü olan onların onayına ihtiyacımız var değil mi?"

"Kevin resmin geneline bakıyor. Bu proje yürütülecek, hem de dünyanın gözleri önünde, beklenti içindeki ulusların galerisi izlenmeye başlamadan önce, her şeyin iyi gitmesi ve hapishane yoğun bakım ünitelerine, beş yıldızlı otel konaklama ücretinin yarı bedelini ödeyerek,

ruhların mahvolup tıkılabilmesi yönünde dilekler dilendi."

"Protesto olacak."

"Sadece, başlangıç için biraz liberal tartışmayla çözüme varılması zor ve sancı verici bir süreç ama Kevin, insanların dikkat sürelerinin kısa olduğunu ve sessiz bir yaşam arzusunda olduklarını iddia ediyor."

"Ekonomik bir anlam ifade ettiğini göremiyorum; bütün bu teknoloji, insan gücü, onun saçmalığından ibaret."*

JJ güldü ve gazeteyi salladı. "Bunun hakkında fikrim yok; hiçbir şey şu an ki sistem kadar saçma değil. Hapishane mahkûmlarından daha çok gardiyanın olduğu Avrupa'daki yegâne hapishane sistemi, tüm bütçenin üçte ikisi maaşlara ve fazla mesaiye gidiyor, rehabilitasyon programı yok... Bu konuda yapılacak herhangi bir şey, gelişme yönünde olmalıdır. Ama bu sadece bütçeyle ilgili değil Sarah. Aynı zamanda bilgiyle de ilgili –akılların buluşması, fikir alış verişi gerekiyor– cezalandırıcı hapis kavramında büyük bir çatlak var. Hapishaneler kriminojenik ve bizim hapishanelerimiz yüksek öğrenim kurumları gibi. Bir Volkswagen Golf'ün nasıl çalınacağını öğrenerek içeri giriyor, bir BMW'nin nasıl parçalara ayrıldığını öğrenip çıkıyorsun. Ama delta dalgasını yükseltmek için çabalarken kendinden geçtiğinde çok fazla şey öğrenemeyeceksin."

"Daha önce karşılaştığım gerekçeleri göz önünde bulundurunca, bu hayvanca."

---

* Bir yerde tüm bunları haklı çıkaracak bir çözüm var... Bu aralar bir miktar düşünsel alemde büyük ulusal endeksin bir parçası olarak tasarlamış, suçluluk ve kefaret gibi soyut düşüncelerinin belirli değerler yüklediği ve tüm kamu harcamalarının yüzdesi olarak hesaplandığı yer... Ve bu sayısallaştırma çağında olunca, katsayıların, seri suçlulara, maliyet analizinin bir çizgi çizip benden bu kadar dediği siren çalan kesişim noktasına yaklaşarak daha da ileri giden nüfus artışı ve ulaşılabilir kaynaklar haline gelmesini izledik. Ulusal mutluluğun ortak dilinin (*lingua franca)*, hükümet birimlerinden ve araştırma organlarından istatistik akışı olarak bize memnuniyet verdiği zamandan daha hızlı bir şekilde ilerleyerek, artık düzleşen bütün göstergeleri, eski uyarılara yanıt veren genel reddedimi fark ettik. Sonuçlar açık: Eski seçenekler tükendi.

"İşte bu yüzden Kevin kibirliliğimizi çeldi. Bu, gelişmiş deneyi yönlendirip cesaret ve uzmanlığa sahip olduğumuzu göstermek için bir fırsat. Kevin'ın istediği şey Kelt Kaplanı[1] günlerinden ileriye gittiğimizi göstermekti. Biz, sadece cep telefonu satıcısı veya tele satış casusları ya da üretim hattı operasyonları ülkesi değiliz. O bayağı eğitimleri geride bıraktık, tamamıyla bize ait olan parlak bir Ar-Ge parçasıyla dışarıya açılıyoruz. Aklımız var, kaynağımız var, tek ihtiyacımız olan bir laboratuvar faresi."

"Bunlar gerçek insan, JJ. Başlarına kim bilir ne gelecek."

"Bilmiyorum. Komadaki bir insan, insan mıdır? Bilinci olmayan bir denek için herhangi bir şekilde konuşmak anlamlı mı?" Kâğıdı masanın üzerine koydu.

"Uzun uzadıya sorgulayarak bu boş işlere girme, JJ"

"Haklısın, burada ihtiyaç duyulan şey girişimci kişiler, filozoflar değil."

"Zor, bu durum seni dışarıda bırakıyor. Her neyse, sen suçlu değilsin."

"İşte sadece bu. İrlandalı gönüllü, masum olmak zorunda, hiçbir sabıka kaydına gerek yok –aslında, bir sabıka kaydı, senin adaylıktan elenerek temiz olduğunu ortaya koyacaktır. Kontrol edilmeleri gerek, temel düzey şartını yerine getiren sağlıklı bir masum. Bir örnek de aynı zamanda tabiri caizse. Kevin için adil bir oyun –komada olsa bile, zavallı İrlandalı için yüksek ahlaki zemini, kontrol altında tutmayı başardı."

"Bütün bu coşkuya bakılırsa, şu son iki yıldır yaşadığın suçluluk duygun, nereye gitti birden? Bu son iki yılda onunla ilgili yeterince şey duymuşken."

"Sana daha önce söyledim herhangi bir şeyden dolayı suçlu değilim; ben sadece suçluyum, hepsi bu."

"Ve artık işte bunun gibi ondan uzaklaşabilirsin."

---

1. 1990'lı yılların ortalarından 2000'lerin ortalarına kadar süren, İrlanda'nın hızlı ekonomi büyümesi için kullanılan bir tanım. (ç.n.)

"Söylemek istediğim tek şey... Üç ay sırt üstü düz bir zeminde, hem yatak hem de masa olan bir zeminde..."

"Bunu düşünme bile, JJ."

Uzaklara baktı. "Düşüncem kesin, Sarah, düşünülecek bir şey yok."

Ve bundan böyle biliyordum ki kafasına eseni yapacaktı ve ben ya da herhangi bir şey, biri ona yolunda engel olamazdı.

Kapının altındaki mektubu aldım ve üzerinde onun ismini gördüm; ardından sağ alt köşede Adalet Bakanlığı mührünü fark ettim. İlk düşüncem şu zamana kadar hangi cehennemde kaldığıydı... Hatırladığım kadarıyla JJ hiçbir zaman seçim pusulası dışında bir şey almamıştı hükümetten. Masadaydı, zarfı ona verdiğimde kahvaltı ediyordu. Biraz ekmek koparıp, umursamaz bir şekilde okudu mektubu, ardından geri katlayıp ne bir söz söyleyerek ne de yüzünde bir ifadeyle bana onu geri verdi.

Buna inanamadım.

"Bana bunun yanlış adres olduğunu söyle, JJ" dedim, bir dakika sonra. "Yanlış adam, yanlış ev."

Sadece yüzündeki anlamsız boşlukla bana bakarak orada oturuyordu.

Ellerimi kaldırdım. "Meryem Ana adına. Kafayı mı yedin...?"

Ardından birbirimize girerek hallettik sorunu, yaşadığımız en kötü kavgalardan biriydi. Birbirimizi bir şekilde erkek erkeğe anlayarak sorunları çözmüş olduğumuzdan, bu tür tartışmaları arkamızda bıraktığımızı düşünmüştüm. Ancak sonra, bu bütün lanet olası şeyler ortaya çıktı.

Elbette hemen aklım başımdan gitti.

"Bununla ne tür bir pisliğe girdiğinkonusunda herhangi lanet bir fikrin var mı?"

Elbette şu an kükrüyordum ve kendimi duyduğumun farkında olsam da biliyordum ki eğer bunu sürdürseydim bu konuşmanın sonu olacaktı. Kendimi kaybetmemek; berrak bir zihin ve kıvrak zekâ, şu an gerekli olan şeydi. Eğer ilerleme kaydetmek istiyorsam onun tarafında buluşmalıydık.

"Eeee?" dedim, mektubu havada sallayarak. "Eeee?"

Sandalyesinde arkasına yaslanarak şakaklarını ovdu. Ona özgü konuşmalardan birinin geldiğini hissedebiliyordum. Ama sadece kafasını salladı.

"Eğer bağırıp çağırmaya devam edeceksen bununla bir yere varamayız. Elbette ne tür pisliğe girdiğimi bilmiyorum. Bu, bütün her şeyin doğal halde geliştiğini gösteriyor."

"İsa aşkına, JJ, bir düşün..."

Mektubu masaya koydum ve bir adım geri çekildim ondan. Devlet mührü, sayfanın üstünde yeşil arp –başa çıkamadığım kısım buydu. Nasıl olur da resmi bir belge, bunun gibi haberleri, hatta başka bir dünyadan gelmiş olabilecek haberleri içeren bir devlet belgesi bir şahsın kapı eşiğine konulur. Herkes aklını mı yitirmiş?

"...JJ, hadi biraz düşünelim. Sadece birkaç ay oldu hastaneden çıkalı. Tehlikeyi atlattın ve şimdi gidip bu lanet şeyi imzalamak istiyorsun."

Hiçbir şey söylemedi, eğer daha da uzun konuşmaya devam edersem, konuşarak kendimi tüketecek olacağımın gayet farkında orada öylece oturuyordu. Ve elbette bana her türlü şansı veriyordu, her zamanki gibi ben de o şansı değerlendiriyordum.

"Bu üç ayda kendine ne tür bir pislik yapacağını biliyor musun –uykuya dalmadan önce koyunları sayarak geçireceğin koskoca bir zaman?"*

Sonuçlarına razı, bana baktı. "Söyleyeceğim hiçbir şey bunu anlamanı sağlamayacak. Herhangi birinin söyleyecekeleri şöyle dursun, benim bile kendime söyleyecek sözüm yok. Elleriyle yüzünü kapattı. "Bu düşünceler" dedi bir an durduktan sonra, "bu rüyalar, bu değişmez zihinsel-yarış ve beyin çürütme meditasyonu... Şimdi bu hayalet. Beni sadece yıpratıyor. Kendime bir mola vermek, ihtiyacımı olan şey bu. Sadece kendi başıma kalmak ve bir süreliğine kendimi unutmak."

Bu bana hiçbir şey ifade etmedi, o zaman da bana hiçbir şey ifade etmemişti ve şimdi de bana bir şey ifade etmiyor. Bu kendini unutma düşüncesi... JJ gibi zeki biri

* Ağustosun yirmi üçü saat sabah 2:23'te, tüm beş deneğin aktarılan EEG'lerinde şaşırtıcı bir anomali meydana geldi. Kendi koma işaretlerinin seviyesi ve genliğinin ötesinde ani bir sıçrama durumunda, her hastanın kısa bir tam bilinçlilik hali dönemine ulaştığı ortaya çıktı. Üç saniye aralıklarla, Luftig, Jorda, Perec ve Callanan'ın alfa dalgaları, tam bilinç kaybına geri dönmeden önce on yedi saniye sürdü. JJ O'Malley, bu serisel kümenin arkasında on iki saniye takip ederek ardından tam on saniye alfa dalgası kaydetti. İletilen veri ve Somnos Yoğun Bakım Ünitesi içerisindeki güvenli veri arasındaki karşılaştırmalar, anomalinin yalnızca dış bilgisayar korsanlarının olabileceğini ortaya koydu. Yakın bir araştırma, Dublin'de MediaLab araştırma enstitüsündeki bir sibernetik projeye doğru iz sürdü; bir köpek ve dört koyundan alınan örnek EEG'ler her hastanın komada devam eden çizgilerin birbirlerine eklenmişti. Görülen etki, bu vakada, beş adamlık komanın özelliksiz topoğrafyası boyunca küçük kara yüzlü dağ kuzusu sürüsünü otlatan safkan İskoç çoban köpeği olması yönündeydi. Şakayı kabullenmeyi reddederek, bir proje sözcüsü, telemetri çevrim içi kalmaya devam ederken, tüm iletimin bundan böyle askeri sınıf şifreleme kodlarıyla güvence altına alınacağını doğruladı. Bilgisayar korsanlarına karşı sanal ihlal suçlamalarını bir araya getirecek olan işlemler halen devam etmektedir.

kendini unutmaya çalışıyor... Ve yaşadığı onca şeyden sonra... Kafamı karıştıran bir şey vardı burada ama bu duruma el atmak için uğraşmadım. Bildiğin şeye devam et dedim kendime –en azından bildiğini sandığın şeyi düşünmeye.

Bir sandalye çekip oturdum. Altımda sağlam bir şeye ihtiyacım vardı.

"JJ, insanlar kendilerince mutsuz olduklarında böyle bir şeyi imzalamaya gitmezler. İnsanlar hobi edinir, tatile gider, başka şeyler yaparlar... Ama bu..." Mektuba parmağımla bastırdım. "JJ, sen bu son on ayı, iyileşmek için, kendine giden senin yolunu bulmak için geçirdin ve şimdi bunu yapmak istiyorsun. Emek verdiğin-verdiğimiz de diyebilirim, her şeyi çöpe atıyorsun."

Beni şaşırtan şey, söylediklerime dikkat etmeden, benden çıkmış olmasıydı ve sözcüklerin ağzımdan çıktığı andan pişmanlık duyuyordum. Üzerinde hak iddia etme duygusu sadece iyileşme sürecindeki etkimden dolayı... Birileri tehdit edene kadar, sahip olduğunu asla öğrenemeyeceğin türde bir his. Elbette o, hemen bunu anladı.

"Buna başlama" dedi. "Bu sahiplik meselesi değil." Formu düzeltip masanın üzerinde bana doğru ittirdi. "Senin imzan, işte burada ismin yazıyor. Yakın akraba." Parmağını formun altına doğru götürdü.

Onun da yolunda duracak vakur biri olsaydım eğer, bunu yapmam gereken andı işte. Burası odayı terk edebileceğim her şeye dur diyebileceğim andı. Ancak elbette JJ'in kendisi bile olsa hiçbir tartışmadan da uzak kalamazdım. Bazen kavgaya olan bu düşkünlüğün ona kattığım şeylerden biri olduğunu düşünüyorum, son söze kadar her tartışmayı izleme arzusu, bu ayakta kalan son adam olma isteği de öyle. Biliyorum bu benim tarzım; şimdi öyle ve her zaman da öyle oldu. Ve bazen birbirimizden kaptığımız bir şey olduğunu düşünüyorum ...

"Benim yakın akrabam. Bu izin belgesini sen imzalamalısın."

Sesinin tonu –sanki benden bir fatura imzalamamı istiyor gibiydi, hiçbir sorun çıkmasını beklemiyordu, yüzünde hiçbir ifade olmadan orada öylece oturuyordu, bardak ve tabak masada önünde duruyordu.

"Ve sanırım bunu duyacak son kişiyim, öyle mi?"

"Bilen yegâne diğer kişi Sarah."

"Ve bunu problem etmiyor, bütün bu lanet şeyi öyle mi..."

"Sevinmedi ama bağırıp çağırmıyor da."

Bir kez daha formu işaret etti, parmağıyla dokundu.

Kafamı hayır anlamında salladım.

Tartışmadan çoktan galip çıkmış bir adam tavrıyla sakindi. Yolda bir yerlerde yanlış yöne sapmışım izlenimi veriyordu bana. Bu, kendi söylediklerime geri dönmemi ve sözlerimdeki kusuru bana göstermesini sağlama meselesiydi. Ama konuştuğunda beklediğim gibi bir şey olmadı ve muhtemelen, hayır olarak cevaplayabilmek zorunda olduğum sadece bir diğer soruydu.

"Senden daha önce herhangi bir şey için izin istemiş miydim?" dedi.

kevin barret td

Basın toplantısının olduğu sabah ayak ucunda duran küçük bir çanta ve elinde bir şişe suyla resepsiyonda dikiliyordu.

"JJ... Kendi başınasın?"

"Kevin... Evet, basit tutmanın daha iyi olacağını düşündüm. Şu an birilerini dahil etmeye gerek yok."

"Evet, kolay olsun." Yanımdaki iri adamı işaret ettim. "JJ, bu Dedektif Çavuş Dermot Merlia. Benim için çalışan güvenlik sorumlusu ama iki haftalığına onu sana veriyorum."

JJ elini uzattı. Güvenlik?

"Sadece bu iki gün için, sen artık kamu malısın, JJ, sana bakmalıyız. Bir dakikalığına oturalım."

Camın iç kısmındaki iki koltuğa doğru yürüdük. Sabahın ilerleyen saatlerindeki kalabalık önümüzden geçip

dışarı çıkıyordu. JJ bacaklarını uzatıp şişesinden içti. Solgun görünüyordu.

"Yemek yedin mi? Biraz gergin görünüyorsun."

"Gerginlikten çok yorgunluk... Tren yolculuklarından nefret ederim, her türlü yolculuktan nefret ederim."

"Bu öğleden sonra kendine vakit ayırmak için birkaç saatin olacak. Biz dışarı çıkmadan önce biraz uyumayı dene, cep telefonun var mı?"

"Hayır, böyle şeylerden de nefret ederim."

"Tanrım, senin kuşağın için onun, bir köprü gibi olduğunu düşünüyordum. Al şunu. İki kayıtlı numara var, benimki ve Dermot'unki. Eğer ihtiyacın olursa Dermot burada aşağıda resepsiyonda olacak. Telefondan kurtulman gerekirse diye numara sadece yedeklenmiş durumda.

"Askeri bir operasyon gibi görünüyor."

"Evet, olan şey bu aslında. Bu başlangıç ve dedikleri gibi kitabına göre devam etmeli, durumu alt üst etmek yok. Broşürü okudun mu?"

"Şimdiye kadar geçmişimi öğrenmeliydim."

"Ne bildiklerini bil diye söylüyorum çünkü bütün soruların geleceği yer burası. Son ana kadar bunu tutacağız. Sen girişini yapmadan yaklaşık yarım saat önce onlara verilecek bu. Gayret et ve gerçeklere bağlı kal bu gece –burada görevli olduğunu hatırla. En zorlu an, sana nedenlerini sordukları an olacak."

"Endişelenme basit olmasını sağlayacağım: Felsefi düşünme veya teori geliştirmek yok, sadece gerçekler."

"Kesinlikle. Geçmişinden senin ne kadar zeki olduğunu anlayacaklar ve bu tartışmaya davetiye çıkaracak, seni hata yapmaya zorlayacaklar. Açık verme onlara. En iyi özelliklerinle, mümkün olduğunca az olasılık sun. Kırk beş dakika, uğraşacağın bu kadar sadece, ardından seni buraya geri getireceğiz ve evine dönebilirsin."

"Bütün bu kıyafetleri yanıma aldım, ne giyeceğime emin değilim."

"Olduğun gibi gel, sade ol. Git ve biraz uyu şimdi. Yemek sipariş edip sana gönderteceğim. Unutma eğer ihtiyacın olursa Dermot burada."

"Ne zaman?"

Dermot ona çantasını verdi. "Endişelenme, ben seni uyandıracağım."

Basın toplantısıyla ilgili olarak iki şeyi önceden beklemelisin: Soruların kimden geleceği ve özellikle neyin üzerine gidiyor oldukları. Böylece bütün yanıtların, senin tarafında toplandığından başından emin olursun. Elbette bütün yönleri asla bilmeyeceksin ama ne kadar çok olası sonuçları anlatırsan o kadar iyi izlenim bırakırsın. O akşam iyi izler bırakan kişiler bizdik ve görevimizi tamamladık.

Boş toplantı salonuna gittiğimizde masanın arkasına yalnız başına oturttum onu. Odanın ortasına bir sandalye çekip onu ilk defa görecek kişilerin gözünden bakmaya çalıştım. Jean pantolon ve uzun kollu tişört giymişti, olduğundan daha uzun ve zayıf görünüyordu; duruşu ve karanlık bakışlarıyla masaya fiziksel baskı kuracağını biliyordum. O gazeteciler çeşitli özellikleri olan ve şu parlak renkli parfüm reklamlarında gördüğünüz elmacık kemikleriyle, yeni İrlanda'nın artık merak duymadığı yüz şekliyle, genç bir adamla buluşacaklardı.*

"Orada nasıl hissediliyor?"

Ellerini masanın üzerinde düz bir şekilde açıp etrafına bakındı. "Dört gözle bekliyorum, bunu herkese yayımlamak ve her şeyi yoluna koymak rahatlatıcı olacak. Ne kadar erken o kadar iyi."

* Burada birleşmiş olan vektörler epidemiyolojik, politik, ekonomik... temasla patlatarak, havayı parçalarla alt üst ederek, sis kaybolduğunda ve ışık birleştiği zaman, Glasgow Koma Ölçeğinin en dibine batmış, gözbebeğinin ışıkta tepki göstermesinin ve gag refleksinin altına inen beş adama bakarak Nöro-Yoğun Bakım Ünitesine geri döndüğümüz gerçeğini engellememeli. Sis uzaklaştığında ve bu şeyler bizim için her zaman açık olduğu sürece, bu tapınak eserinin iyinin, doğrunun ve güzelin bu bulanık bağlantılarından başka bir tanesi olmaktan ne kadar yakın ya da uzak olduğunu görebiliriz.

"Orada senin solunda olacağım. Kendinle ilgili anlatacağın esprililer var mı?"

Kafasıyla onayladı. "Onları terslememek koşuluyla var."

O akşam bana hiç sinirlilik göstermedi.

Açılış konuşmamı yarılamamla birlikte tişörtünün kollarını bileklerine kadar kıvırdı –halk çocuğu hali onu ele geçiriyordu. Bir an, avuçlarına tükürüp, "Tamam, çocuklar, haydi işe başlayalım" gibi bir şey söyleyeceğini düşündüm.

Açılış konuşmam bir kez daha projenin arkasındaki kaynakları ve gerekçeyi kapsıyordu. Ardından JJ'in kendisi için kısa bir giriş yaptım. Bu, kendisini toparlaması, bütün her şeye yumuşak bir giriş yapması yönünde ona zaman tanımak için bir taktikti sadece. Bitirdiğimde ona dönüp eklemek istediği bir şey olup olmadığını sordum. Planladığımız gibi hayır anlamında başını salladı ve soru bölümüne geçtim. Bir güvenlik muhabiri elini kaldırıp kendini tanıttı.

"İyi akşamlar, JJ, bu proje için neden gönüllü olduğunuza ilişkin birkaç söz alabilir miyiz sizden merak ediyorum."

JJ kafasıyla onaylayıp dirseklerinin üzerine doğru eğildi. Hiç tereddüt etmeden sakince konuştu. Onu ilk defa duymak etkileyici olmalıydı.

"Başvurumda nedenlerimi sundum, sanırım bu önünüzde duruyor... Belirtildiği gibi uyumaya gitmek istiyorum, aklımı aklımdan çıkarıp atmak istiyorum. Bu son iki yıl benim için mutlu bir zaman değildi. Kendimden ve düşüncelerimden uzaklaşıp dinlenebilmek için uyumaya gitmek istiyorum. Bu makul ve basit bir düşünce –yapmak istediğim tek şey uzanıp biraz uyku çekmek."

"Hiç korku duyuyor musunuz?" – Bütün bu proje en basit anlamıyla riskli görünüyor."

"Korkudan çok merak duyuyorum. Elbette bir derece korku var; eğer bunun gibi bir şeyin içine girmekten korksaydım ya da korkan herhangi biriyle karşılaşsydım o zaman endişelenirdim. Ama şu an merakımın korkumdan ağır bastığını söylemek zorundayım."

"Sağlığınızla ilgili herhangi bir endişeniz var mı?"

"Hayır, bu proje araştırıldı. İnsanların kobay faresi olarak kullanıldığı konusuna gelirsek, öyleyse bütün yönlerden değerlendirildiğinizi varsaymak zorundasınız. Elbette bunun gibi bir durumda herhangi bir şey olabilir ama sorunuzun cevabına gelirsek, hayır, hiç endişem yok."

Her şey sorunsuz gidiyordu bu ana kadar, her şey tahminlerle sonuçlanıyordu. Verdiğimiz eğitim ona yardımcı oluyordu. Ama sonra, tahmin etmiş olduğumuz üzere, geçmişiyle ilgili soru geldi. Kırmızı yelekligazetecilerin birinden.

"JJ, geçmişiniz, tek ebeveynli bir ailede evlat edinilmiş bir çocuk; bu durum, gönüllü olmaya karar vermenizde herhangi bir etki teşkil etti mi?"

Bu onun moralini bozmadı. Tereddüt etmeden konuşmaya girdi.

"Kararımın nedenleri başvurumda yer alıyor ve geçmişimle yapacakları hiçbir işleri yok. Evet, tek ebeveynli bir ailede evlat edinildim ve bu bakımdan kendimi çok şanslı hissediyorum. Her çocuk doğar ancak ben sadece doğmadım aynı zamanda seçildim. Bu benim çok özel hissetmemi sağlıyor. Hayatımda hiçbir şey, benim herhangi bir şeyden, en azından sevgiden mahrum hissettirmedi bana. Evlat edinilmiş bir çocuk olmakla ilgili bir şikâyetim ya da sorunum yok. Bu çok basit, sızlanmak gibi."

Sesindeki mücadeleci üstünlük ertesi gün gazetelerde yer aldı. Gazeteci ikinci bir şans için geri dönmeden önce havaya kaldırılmış başka bir eli işaret ettim.

"Babanızın gönüllüğünüze tepkisi ne oldu?"

"Tepkisi herhangi sevgi dolu bir aileninki gibiydi. Tahmin edebileceğiniz gibi biraz endişeli olmaktan daha fazlası. Ancak birlikte oturup bunu ayrıntılı bir şekilde konuştuk. Bundan hoşnut olduğunu söyleyemem ama bu benim isteğim ve buna saygı gösteriyor."

"Bunu ilk duyduğunda ne yaptı?"

"Son listeye alındığım gün. O sabah söyledim ona."

Gazeteciler tek tek çıktıktan sonra salonda yalnız kaldık. JJ plastik su şişesini kavrayıp ayağa kalktı. Elinde o şişelerden biri olmadan, bir daha asla onunla buluşmam, bir çeşit can simidi, dünyaya karşı küçük bir kalkan.

"İyi gitti" dedim. "Başardın."

"Otele geri dönüyorum" dedi. "Birkaç arama yapmam gerek."

"Dokuz haberlerini izleyeceksin?"

"Hayır, yarınki yorumları bekleyebilirim."

"Bu gece için bir planın var mı? Mademki büyük şehirdesin yapmak istediğin bir şey var mı?"

"Hayır odama kapanacağım. Muhtemelen minibarı talan edip biraz TV izleyeceğim."

"Güzel, biraz uyku çekebilirsin gibi görünüyor."

Ertesi sabah, bu uzun genç adam güneş gözlükleri ve kafasında kırmızı bandana ile resepsiyonda bana doğru yürüyüp önümde durdu. Gözümün ucuyla izlerken Dermot'u asansör kapısının oradan bana şaşkın şaşkın bakarken yakaladım. Önümde duran uzun genç delikanlı hiçbir şey demiyor ya da hareket etmiyordu ve bir an bir çeşit çıkmazın içine girdiğimi düşündüm. Uzun bir bekleyişten sonra gözlüklerini çıkartıp sırıttı.

"Bunlar birkaç saatliğine onları şaşırtabilir mi?"

"Beni şaşırttı" dedim. "Evet, birkaç saatliğine daha fazlası değil."

"Kahvaltıdan sonra gazeteleri gördüm, bu nedenle dışarı çıkıp saçlarımı kırptırdım. Kuaför para almayacaktı ama ayrılmadan önce şeffaf kilitli poşete imza ve tarih attım."

"Seni, bir ayda, bir çırpıda elinden çıkaracak.* Eğer treni istemezsen Dermot seni eve arabayla bırakabilir."

Kafasını salladı. "Hayır, yapabildiğimiz müddetçe basit tutalım işi." Sarah beni istasyondan alacak."

"Sen ne dersen. *Düşünceli ve dahice IQ'sunu ön plana çıkartarak açık bir şekilde ifade ediyor. Böylesi bir macera için pek olası olmayan bir aday.* İyi bir izlenim bıraktın, JJ, fotoğraflar güzel görünüyor."

"Kuaför de öyle dedi. *Kızınızın eve getirmesinden memnun olacağı türden genç bir adam.* Umarım Sarah'nın ailesi bunları okur."

"Birkaç gün sürecek. Ödenmiş para geri alınırsa şaşırma."

"Beni endişelendiren kısmı da bu."

"Bu senin için bir şöhret." Kırmızı bir dosya verdim ona. "Bunu trende bir oku. Diğer deneklerin geçmişi"

"Onlardan herhangi biriyle tanıştın mı?"

"Hayır, onlar da birbirlerini tanımıyorlar. Şu andan itibaren tam iki hafta sonra Castelrea Hapishanesinde birlikte tanışacaksınız. Başlangıç dönemi için ilk defa bir araya getirileceksiniz. Bu bir hafta alacak; bir detoks dö-

---

* Ebay.co.uk'ta 17 Temmuz'da listelenen bu madde, çevrimiçi açık arttırmasında sürekli bir teklif akışı gösterdi. Yedi günlük listelenmenin kapanışından on dakika önce, 1.000 €'luk bir teklif, doksanlı yılların başına kadar süren death-metal savaşlarından kapsamlı bir hatıra koleksiyonuna da sahip olan uzman bir müzik mağazası Oslo Krayfeld Records ödülünü elde etti. Sahibi Stein Ommund Svendson ile bir röportajda, Luftig'in iki CD'sinin kataloğunun arka sayfasında saçın sergileneceğini söyledi.

JJ, kendi anılarına dönüşürken, bir yorumcunun adlandırdığı şu tanımın ileriki başka bir örneğidir; "Projenin bilimsel parametrelerinin ötesinde bilgi ve anı imha olgusuna metastazı. Bununla birlikte, şimdi bunları görüp duymamız yetmiyor, bazılarımız onlara sahip de olmak zorunda; sadece inanamayacağımızı hissediyoruz." Aynı yorumcu, bu işlemin JJ'in yetimhaneden evlat edinilme koşullarını bir miktar tekrarladığını belirtti.

Ulusal küçük bir gazetedeki takip parçası, kuaför Emily Rynne'nin, 24 yaşında, gülümsüyor olduğunu ve kuaför salonunun dışındaki kontrol noktasını afişe ettiğini gösterdi. Paranın, İbiza'daki yaklaşan bekarlığa veda partisine katkıda bulunacağını söyledi.

nemi, son tıbbi kontroller ve psikolojik kontroller yapılacak. Şu andan itibaren senin işin kendine bakmak olacak. Yaralanmak ya da çılgınca içmek yok. Ve şu kız arkadaşın –Sarah– senin yerinde olsam ayrılmadan önce onunla doya doya vakit geçirirdim... Uzun bir üç ay olabilir."

"Evet."

Dermot onu trene götürdü. Yalnız gitmelerine izin verdim, benim varlığım, saç kesiminin amacını başarısızlığa uğratacak ve sadece onun dikkat çekmesini sağlayacaktı. O akşam daha sonra, gazetecilerin evinin dışında olduğunu söylemek için beni aradı ama mümkün olduğunca kibar şekilde davranarak herhangi bir şey söylemeyi reddetmişti.

gerard fallon

JJ'in basın toplantısı yaptığı o gece, kasabanın kendisini hazırladığını hissedebilirdiniz. Barlar doluydu ve elbette gündemde konuşulacak sadece bir konu vardı. İnsanların şaşkına döndüğünü söylemek hafif kalırdı. Lanet aklından neler geçiriyordu? Ondan ne kazanmayı umuyordu? Ortak görüş, aklı yerinde olan hiç kimsenin böyle bir iş için adaylığını koymayacağıydı. Elbette birileri asıl noktanın bu olduğunu JJ'in aklının yerinde olmadığını söyledi, kısa bir süre önce bütün bir ayını doğa evinde geçirmemiş miydi? Bu gönüllüleri izleyen insanlar bugüne kadar nasıl kaçırmış bunu? Bütün konuşmaları dinlemek kafama şunun dank etmesine neden oldu; eğer JJ yaptıklarından dolayı ona hayran kalacağını düşünüyorsa, fena halde yanılacaktı. Basın konferansından sonra şu ilk saatlerde bile kasabanın kalkanını kuşandığını

hissedebilirdiniz. Neyin geldiğini biliyorlardı. Bu kasaba, bir bakıma hak etmediği ya da kendini hazırlamadığı denetime tabi tutulacaktı. Herhangi bir yerin kendisi üzerine çekmek istediği türden bir dikkat değil. Bunun için ona kimse teşekkür etmeyecekti.

O gece etrafta olmadığına memnundum.

Ertesi sabah ondan bir telefon aldım saat on civarı. İyi bir uyku çekmiş bir adam gibi sakindi sesi.

"Pekâlâ, JJ, kaydolduğun şey bir çeşit pijama partisi."

"Ben de öyle olduğuna inanıyorum. Dublin'den arıyorum, Ger, akşam treniyle geliyorum. Seni arama nedenim... Dün akşamki basın toplantısını gördün mü?"

"Bütün ülke gördü onu. Çok iyi bir etki bıraktın. Güvenilir ve yürekli, gerekli özelliklerle donanmış yiğit genç bir adam."

"Güzel. Sadece burada dikkatli olman konusunda seni uyarıyorum. Ne kadar erken o kadar iyi, basın daha fazla soru sormaya başlayacak. Basın toplantısında bahsedilenler konunun sadece iskeletini oluşturuyordu, daha fazlasını isteyecekler. Sadece seni buna dikkat etmen için uyarmak istedim. Etraftaki birkaç kişiyi daha aradım."

Sonrasında sesinde farklı bir ton vardı, daha önce hiç duymadığım bir nota. Ilımlı, çekingendi –onunla kolayca bağdaştıramadığım ruh halleriydi. Bu durumu anlamam bir dakikamı aldı: JJ savunma durumundaydı. Onu tanıdığım yıllardan beri ilk defa bir fikrinden vazgeçiyordu,, başkaları için ve yaptığı şeyin sonuçlarından dolayı endişeliydi. Güvence mi arıyordu? Merak ettim.

"Haklısın, JJ" dedim. "Henüz görmedim ya da herhangi birinden duymadım ama söylediğin gibi muhtemelen sadece zaman meselesi. Kasabaya henüz gitmedim bu sabah bu nedenle etrafta kim var bilmiyorum." Hattın diğer tarafında bir sessizlik oldu ama onun düşüncelerini duyabiliyordum. "Endişelenme, sen bizden birisin. Senin arkandayız."

Güldü. "Teşekkürler. Seni bu duruma sokmaktan hoşlanmıyorum ama başka çıkış yolu yok. Sen kendin biliyorsun eğer belirli şeyler duyulursa nasıl bir görüntü yaratırlar. Kötü bir durum, daha da kötü görünmesine sebep olabilir."

"Endişelenmeye gerek yok. İşler nasıl gidiyor? Kutunun üzerinde rahat görünüyorsun. Gergin misin?"

"İyi hissediyorum. Bugünün yorumları hemen hemen beklediğimiz gibi: Merak ve şaşkınlık. İşler bundan sonra kritikleşecek."

"Sanırım soracağım şeye daha önce birden çok kez cevap verdin ama ne yaptığını biliyor musun?"

Tekrar güldü, bazı çarpıcı noktaları açıklamak üzereyken, tartışmamızdaki o anlar için sakladığı türde bir gülmeydi. "Hayır" dedi, "Ne yaptığımı bilmiyorum. Bilmenin iyi bir şey olduğundan da emin değilim. Bildiğim şey şu, onu gerçekleştirmek istiyorum. Seni birkaç gün içinde arayacağım muhtemelen. Bu şeyler başlamadan önce kendime ait iki haftam var."

"Gitmeden önce etrafındakileri aradığından emin ol."

"Yapacağım. Çok teşekkürler, Ger."

"Harika."

Bu telefon görüşmesinden sonra gerçekten de dünya basını küçük kasabamıza üşüştü mü görmek için bir yürüyüş yaptım. Görebildiğim kadarıyla etrafta kimse yoktu sabahın tam bu saatlerinde beklediğiniz gibi aynı sessiz caddeydi. Kelly'nin yerinde gazete almak için durdum, JJ'in yüzü raftaki her kapak sayfasının üzerinde yayılmıştı. Sanki JJ sadece tetkikler için bir seferliğine poz vermiş gibi her biri aynı renkte fotoğraflardı. Kameraya doğrudan bakarak, yüzünde hiçbir ifade yer almadan masanın arkasında otururken görüntülenmişti. Sol eli masaya uzanmıştı, şu plastik su şişesini kavrayacakken. Eğer yanılmıyorsam bu fotoğrafın kırpılmış versiyonu, şu an her yerde gördüğünüz JJ'in standart portresi.

Eddie benden parayı aldı. "Beyni olduğunu biliyoruz ama duyguları olduğunu düşünüyor musun?"

"Bu bir macera, Eddie, genç adamların tercih edeceği türden."

"Cesur güya, ona bunu vereceğim." Walter Crayn arkamdan içeri girip *Irish Times* aldı. "Endişeden uzak üç ay odada ve düz zeminde... Nemli bir yazı geçirmek için daha kötü yollar olabilirdi."

Eddie tezgâhın üzerindeki magazin gazetesini açtı. "Her zaman biraz tuhaftı, hep aynı JJ. Bazı sabahlar buraya, aklı bir karış havada gelirdi; ağzından laf almak diş çekmek gibiydi. Yine de ona şans dilersin. Tüm söyleyebileceğim bu."

"Yirmi adet mor aynı zamanda, bilirsin uyuşturucu Eddie" dedi Walter. "Umarım, şansla işi yoktur. Sanırım, ona göz kulak olmak adına bundan sonrası için Killary'ye doğru yola çıkacağız."

Bu konuşma beni hazırladı. Benim yorumum, güvensizliğin ve önceki gecenin şaşkınlığının temkinli bir desteğe neden olmasıyı. Bir gece uykusu, düşüncelerimizi düzene koyup kalbimizde yer ayırdığımız her ne varsa bir kenara bırakmamıza imkân vermişti. Kararını vermişti ve bizden biri olarak her ne şekilde olursa olsun onu destekleyecektik. Şüpheden ya da aslında alaycılıktan uzak değildik ama onun arkasında duracaktık. O sabah dükkândan çıkarken, onun adına kendimi iyi hissettim, daha emindim.

Bir yığın sınav sorusunun başında oturuyordum, ilk telefonu aldığımda: *Irish Times*'tan bir köşe yazarı. Arka plan rengi olarak adlandırdığı, söylediği üzere, yeni kahramanımız hakkında halkın daha net bir fikir elde etmesine yardımcı olabilecek herhangi bir şeyi arıyordu. Ne kadar süredir onu tanıyormuşum ve ne tarz bir öğrenciymiş? İlgi alanları nelerdi, genç adamlarından birinin böylesi bir proje için gönüllü olmasına kasabanın tepki göstereceğini nasıl düşündüm?

Konuşmam hazırdı. JJ'in araması birkaç düşünceyi bir araya getirmem için beni harekete geçirmişti. Kırmadan mümkün olabildiğice yumuşaktım.

"Genç adamı on üç yaşından beri tanıyorum. Burada kasaba okulunda öğrenciydi ve öğretmenler ile benzer şekilde öğrenciler de ona bayılırlardı. O yıllarda herkesle arkadaşlık etti, arkadaş edindi ve bunu sürdürdü."

"Öğrenci olarak nasıldı? Anlaşılan oldukça parlakmış."

"Evet, bu iyi bilinir, fazlasıyla kabiliyetlidir. JJ, aklını herhangi bir şeye verebilmesini sağlayacak bir IQ'ya sahiptir. Ona ders veren herkese göre ayrıcalıklı genç bir adam olduğu açıkça ortadadır."

"Zekâsından dolayı zorluk yaşadığını düşündünüz mü?"

"Hayır, bazı basit teoriler oluşturmasına olanak tanıyacak seviyeye geldiği ana kadar, kesinlikle hayır ."

"Gelmek istediğim nokta şu, sizce zekâsı ve evlat edinilmiş olması gerçeği, bu projenin kalbindeki boşluğu dolduracağı beklentisi içinde olabileceği bir istek ile karşı karşıya mı bıraktı onu?"

"JJ ile ilgili bildiğim hiçbir şey, kalbinde, kafasında ya da herhangi bir yerde bir istek olduğu düşüncesine götürmedi beni. O arayış içinde bir kimse, bu konuda hiç şüphe yok ancak kesinlikle şu inanca sahibim, bu alışılmışın dışında keskin bir zekâ yüzünden, tahmin ettiğiniz gibi bir takım varoluşsal rahatsızlıkların sonucu değil. JJ okul yıllarının haricinde de okurdu. Öğretmenlerinden herhangi birisini, herhangi bir tartışmada mahcup edebilirdi. Her zaman sorguluyor, her zaman yanıt arıyordu." Kendimi hazırladım ve taktik değiştirdim."Bu, ölüm ilanına benzeyen bir başlangıç oldu; umarım yarın buna benzer bir izlenim yaratmayacaktır."

"Hayır ama söylediğim gibi geçmişiyle ilgili gerçekten bir eksiklik var. Her zaman yanıt aradığını söylüyorsunuz. JJ'in, üç aylık bir koma halinin herhangi bir soruya yanıt

sağlayacağını kafasında canlandırdığını nasıl düşünürsünüz?"

"JJ'in kafasında ne olduğunu tahmin edemezdim, kimse de edemez zaten. Bilmeniz gereken şey şu, herhangi bir öğretmenin gurur duyacağı genç bir adam o. JJ kendince oldukça iyi niyetli biri. Umut edelim de zarar görmeden bu işin üstesinden gelsin ve hayatına geri dönebilsin."

"Onun için endişeleniyor musunuz?"

"JJ'in kendisinin söylediği gibi akıl sağlığı yerinde olan herhangi birinin endişeleri olabilir."

Görüşme, pop psikoloji ve alt tabaka sosyoloji ile genişletilerek ertesi gün kelimesi kelimesine aktarıldı. En doğru kısmı başlığıydı, yalnız bir kalp ilanının ilk satırı gibi dört sözcüklü bir cümle: *Huzursuz Akıl Huzur Arıyor.*

Bu köy ilk defa, kendi ölüsüyle flört eden birine sahip olmuyordu.

İki mil boyunca şu yoldan gidip Conlon'un kereste deposu işaretinden sola dönerseniz yolun sonunda, sol tarafınızda bu büyük salonu göreceksiniz. Çatısı şu an yok, bütün her şey içine çöküyor.* Ona bakmayı düşünmezsiniz bile, ama yetmişlerde, ülkedeki en çılgın dans salonlarından biriydi. 1972'de Considine –sanırım Mick Considine adında, Cork'lu bir adam, P&T işçisi– bu dans salonunda canlı gömülmek üzerine dünya rekoru girişi-

* Ülkenin her yerinde bu gerileme var, tüm göstergeler grafiklerin ve ekranların her yerinde düz çizgi halindeler, eski uyaranlara cevap vermeye anlamsız bir ret. Bir şekilde koma, güvenlik perimetresi üzerinden dışarı sızdı, ulusun ortamına girme yolunu buldu ve bir kez daha ulusal bir deyim haline geldi. Elbette nedensel sıralama diğer yön civarında olabilir ama bir kez daha var olma şeklinin bizde sonradan edinilmiş bir doğa olduğunu hatırlayarak öyle ya da böyle katıldık ve kendimize zerk ettik. Gerçek zamanı ve bozulmanın başladığı, kötünün daha da kötüye gittiği yeri kimse işaret edemezken, kütlesel değil, genel bir akıl ve enerji değişiminin olduğuna dair genel bir anlaşma vardı. Her analiz, tükenmişliğe ve yorgunluğa, motorun kendisinde bulunan bazı temel bileşenlerin zaman aşımına yıpranmasına, nefes alıp gücünü toplayabileceği uzun bir dinlenme dönemine işaret eder.

minde bulundu. Cork'ta aşağıda bir tür korunaklı ev projesi için para topluyordu... Zeminin bir parçası yukarı kaldırılıp Considine tabutun içinde aşağıya indirildi. Çukurun üzeri kereste ile kaplanıp üzerine bir beton tabakası döküldü. Küçük bir mezar taşı ve kireç taşından olan kenarlar bütün işi tamamladı. O akşam müzik grubu çaldığında biz de sabahın ilk saatlerine kadar mezarının üzerinde gerçek anlamıyla dans ettik. Beş gün kaldı tek başına. Klostrofobi atağı neredeyse onu boğuyordu; ancak bir çift beş kiloluk çekiçle, oralı iki genç delikanlı tarafından güç bela çıkartılmıştı.

Birinin bu hikâyeyi geri getirdiği ana, JJ'in basın toplantısının olduğu geceye kadar onu unutmuştum. O günden sonra birden fazla kişi bana bundan bahsetti.

kevin barret td

Ayrı ayrı bindiler, helikopterler eğitim alanına yarım saat aralıklarla iniyorlardı. Ahşap evlere ayrı ayrı yerleştirildikten sonra onları selamlamak için yemek salonuna gittim. Ümidim toplanıp dostça sohbet ederek birlikte oturmaları, bir takım gibi birleşme yönünde ilk adımı atmaları yönündeydi. Bir umut. Salona girdiğimde, Didac, Emilie ve JJ en uzun masanın sonunda, sırtları bana dönük bir arada oturuyorlardı; Haakan ve Jimmy Callanan, onların aşağısında şiddetli bir bilek güreşine girişmişlerdi. Kimin elinin üstte olduğunu görmek için çok fazla bakmanıza izlemenize gerek yoktu... Jimmy zor nefes alıyordu, sağ omzuna doğru eğilmiş, alt çenesi boyunca bir damar belirginleşmişti. Yaklaştığımda, sol eli fırladı ve masanın ucuna yapıştı. Luftig bana baktı ardından manasız bir kayıtsızlıkla dönüp gitti. Sonra dişlerini göstererek, aniden Jimmy'nin kolunu acımasız bir hare-

ketle masaya indirdi. İskoçyalıyı'nın dengesini bozarak onu sandalyesinden yere düşürdü. Masada bir kahkaha patlak verdi. Emile Perec uzanıp Swede'nin elini havaya kaldırdı. *Le champion*[1], diye bağırdı, *le champion du monde*[2]. Bitti, içlerinden beş tanesi ayrıldı ve salonun sınırları, birbirlerinden ayrı oturmalarına izin verdiği ölçüde, ayrı yerlere oturdular. Luftig hemen CD çalarına bağlandı ve Perec masanın üzerinde bir karikatür dergisi açıp kafasını içine gömdü.

Beklediğim başlangıç değildi bu. Hemen fark ettim ki aramızda fiili bir liderimiz ve onun soytarısı vardı; türlerin hiyerarşisi kendini çoktan göstermişti. Saygı ve dostluk atmosferinde onların bir araya gelme umutları hayal kırıklığına uğrayacaktı. Gerekli gördükleri sürece birbirlerinden uzak duracakları açıktı. Eğer birbirlerini net bir şekilde hor görmeselerdi, verdikleri izlenim kasıtlı bir ilgisizlik olurdu. Zoraki bir seyirci de olabilirler aynı zamanda ama zoru kanıtlamaya kararlılardı.

Nutuk çekme zamanı değildi. Birkaç kelime ile hoş geldiniz dedim, isimlerini okudum, cesaretleri üzerine övgüde bulunup projenin bilimsel amaçları ne olursa olsun hiçbir şeyin onların sağlık ve güvenliğini tehlikeye atmayacağına dair onlara güvence verdim. Onlara iyi dileklerimi sunup, hapishanenin eğitim ve dinlenme tesislerinin hepsine açık olduğunu söyledim. Minnettar olsalardı, bu tesisleri korumak gibi iyi bir iş çıkarırlardı kendileri için. Ne söylemiş olduğuma ilgi gösteren tek kişi JJ'di ama bunun nezaketten başka bir şey olduğuna inanmaktansa işin doğrusunun ne olduğunu biliyordum. Onlara bakarken, o hafta için planlamış olduğumuz PR girişimlerinden birini akıldan ıskartaya çıkardım. Halkın önüne çıkarmadan önce, hapishaneden, onları son bir televizyon basın toplantısına, getirmeyi planladık. Beş konuşkan konuşmacı, ülkedeki insanlardan önce, onlar-

1. (Fr.) Şampiyon. (ç.n.)
2. (Fr.) Dünya şampiyonu. (ç.n.)

la ilgili tarihi bir fırsat duygusuyla gelecek, bu kalp ve akıl operasyonumuzun son bölümü olacaktı. Bütün itirazlar, böylesine alçakgönüllü ve yiğitçe bir kararlılık karşısında gücünü kaybedebilirdi. En azından fikir buydu. Ama o asık yüzlü suratlara bir bakış ve onların siyasi muhabirler birliğini kaldırma ihtimali, fikrimi değiştirmemi sağladı.

Eğer projenin herhangi bir bölümü kötü bir şekilde yönetildiyse, o da bu giriş haftası olurdu. Onları hapishane içinde küçük ayrı evlerde konaklatma fikri bir hataydı. Onları bir araya getirmekte başarısız olduk –aslında, çok bir şey fark etmedi ama kendi ayrılıklarında onları daha da dirençli hale getirdi. En başından beri, birbirleriyle hiçbir şey yapmak istemediklerini bildirdiler. Ayrı yemek yediler, ayrı egzersiz yapıp okuma odasında karşı köşelere oturdular. Bütün hafta boyunca bir kere bile hiçbiri, birbirleriyle konuşan iki insana rastlamadı. Aslında, şu açıkça ortadaydı kendi güçlerinde ve hapishanenin sınırları içinde birbirlerinin yolundan uzak durmak için her şeyi yaparlardı. Onların ayrı alanlarını ve kimliklerini işaretlemek, her birinin bu haftaki bireysel projesi haline geldi. Öngörmediğim gibi hesaba da katmadığım bir değişken gibiydi bu ve beni endişelendiriyordu.

Jane Evers, hapishane psikoloğu, bunu bana tek tek açıkladı. Durum hakkındaki yorumu, eğer istemiyorlarsa bir takım olmaya zorlanmamalıydılar oldu. Deneyin amacı ve protokolü kapsamında ne bunun için bir gerekçe vardı ne de yapmaları için bir neden. Bu ne ısınma hareketleri içinde bulundukları bir takım kurma çalışması ne de bir tür Özel Harekat göreviydi; bu modeller geçerli değildi. Ayrı komalarında birbirlerine ihtiyaç duymayacaklardı, yetenek, lojistik ya da ahlaki destek gibi herhangi bir şey için birbirlerine güvenmeyeceklerdi. Yalnız başlarına katlanacaklar, izole olacaklardı ve bitirecekleri iş için başlamaya kararlı oldukları açıkça ortadaydı. Dahası, psikolog, onları bir araya getirmeye çalışabilecek herhangi bir girişime muhtemelen negatif

bir reaksiyon gösterecekleri konusunda bizi uyardı. Üstlendikleri şeyin akla uygun olduğu anlayışı, varsayılmalı ve gerçekte ne olduğundan daha başka bir şey gibi projeyi farklı göstererek rencide edilmemeli. Bu nihai bireyleşmeye saygı gösterilmelidir; bu onların kendileri için olan zamanıdır. Eğer bunu değiştirmek isteselerdi öyleyse bunu söylemek onlara düşerdi; eğer istemiyorlarsa öyleyse dostluk atmosferinden başka hiçbir şey kaybedilmez.

Bu bir anlam ifade ediyor ama halen endişe veriyordu. Öngörmediğimiz bazı şeyler gibi, Tanrı bilir üzerimize gelecek kaç tane farklı şey yolumuzda bizi bekliyor. Hapishanede sınırlandırılmış ve acınılası bir şekilde gözlerden uzak olmak gerçek bir sonuç değildi ancak projenin bu plansız temelde devam etmesini istemedim. Pürüzsüzlük, kesinlik ve açıklık –bunlar bizim sloganımızdı.

İkinci günün sonunda projede geçici olarak görevlendirilen bütün danışmanları, tüm her şeyi baştan sona gözden geçirmek için toplantıya çağırdım.

Bu, bütün projenin en aksi haftasıydı; şu birkaç günlük endişeyle kıyaslayınca her şey sonradan sakindi. En büyük süregelen problemimiz, şu mektup yazarlarının ve projenin etik zorlukları üzerinde halen ısrarla duran yorumcuların korkularını bastırarak kamu oyunu algılamaya çalışıyor olmamızdı. O zamana kadar, yine de, bütün tartışmayla ilgili bariz bir gereksizlik havası vardı. Proje artık harekete geçmişti ve bütün karşı çıkışlar ve tereddütler sadece hava dolu bir balondu. Yine de, zamanım, medya görüntüleri, tartışmalar, radyo-telefon bağlantıları ile güvenceleri tekrarlayarak, karşı çıkışları çürüterek, halen görülmeye devam eden düşmanca makaleler ve baş yazıları tersine döndürmeye çalışarak harcandı. Taoiseach'in bizzat kendisi konuyla ilgili bir kez konuştu. Hükümet jetinin merdivenlerinde, duruşu devlet adamı gibiydi. Kamuoyunun sahibi, birkaç ağırbaşlı vaat, yumuşatıcı sözle yetindi; ileride başını derde soka-

bilecek şeyler değildi bunlar. Ardından bir araya gelen basına elini sallayarak, arkasını döndü ve gitti. Bütün her şeyi başından beri bildiğim gibi, bu projede kendi başımaydım. Beni bekleyen politik kariyerim her ne ise, ya gerçekleşecek ya da kopacaktı.

Yine zamanlamamızdan dolayı şanslıydık. Dáil parlamentosu yaz tatili talep etmiş olduğu için karşı taraftan organize bir atakla baş etmek zorunda değildik. Konuyla ilgili konuşmak için ortaya çıkan şu karşı tarafın muhabirleri, oldukça talihsiz bir performans sergilediler, protestolarının sadece formalite icabı olduğu açıkça ortadaydı; söyledikleri inanç taşımıyordu ve bu yüzden kolaylıkla karşı koyuldular. Kendi kendilerinin projeye büyük ölçüde mutabık olduğu gerçeğini ortaya sererek, ulusun vicdani tereddütlerinden medet ummak, sisli bir perdeydi; hapishane krizi konusundaki tartışmalarda, tüm bir yıl hafta hafta kolay puanları toplamak ama buna rağmen güvenilebilir bir alternatif öneremmemek onları güçsüz bırakmıştı. Sonunda, karşımdaki sayının arkasındaki isim projeyi AB seviyesinde tartışan, ilk memorandumların birinin üzerinde ortaya çıktığında, zemin kesin bir şekilde altlarından kaydı.

Bir taraftan bütün bu medya görüntüleri, bundan böyle aslında yapabileceğim çok az şey olduğu gerçeğinden aklımı uzaklaştırdı. Gerekçe yerindeydi ve tüm görüşmeler tamamlandı; makineler çalıştırılmayı bekliyordu, anlaşmalar dosyalanmıştı ve başlıca görevler dağıtılmıştı. Artık zamanı izler durumdaydık, perdenin açılmasını bekliyorduk.

Güvenlik nedenleriyle, kesin başlangıç tarihini gizli tutmak istedim; adalet bakanlığı görevlilerinin kulağına gitmeyecekti. Açıklık ve şeffaflık dediler, her şey kanunlara uygun olmalıydı ve daha da önemlisi, kanunlara uygun olmak için yaratılmış olmalıydı. Kamu, başından beri, mümkün olabildiğince çok açık bir şekilde projede tam erişime sahip olduklarını hissetmeliydi; bu bir kamu

etkinliğiydi. Gizlilik ve düzenbazlık ne pahasına olursa olsun engellenmeliydi. Dahası, başlatılmanın basındaki yerinin genişletilecek olması durumu gerçekleşmeden önce bana bilgi geldi. Sky News, hapishanenin içinden tüm canlı yayın hakları, özellikle de gönüllülerin avluda toplanıp konvoyun içine girdikleri anların yayımlanması konusunda görüşmede bulunmuştu. Yine karşı çıktım. Sadece güvenlik riski taşımıyordu aynı zamanda gerçek bir mahcubiyet riski de vardı. Konvoy yayınlanlasa; kim biliyordu ne tür bir protesto ya da engel gerçekleşebileceğini yol boyunca. Israrla bir oyun oynanmasını önerdim, gönüllüler Sea King helikopteriyle havada nakledilirken, basın konvoyunu da beraberinde getirerek boş bir konvoy N60 boyunca Killary'e doğru yol alıyordu. Tuzak oyun daha sonra güvenlik önlemi olarak satılabilirdi ve belirtmeliyim ki bu tür ileriye dönük düşünme yolları, gönüllüleri korumak yönünde endişelerimizi olumlu etkileyecektir. Zaman aldı ve arka-oda pazarlığı fazla sürdü ama sonunda birim çalışanları oturup Sky News ile aktarım şartlarını yeniden düzenlediler.

Bütün her şeyin siyasetten çok tiyatro olduğunun farkındayız. Bu ilk aşamada bile projenin kendisi, büyük medya etkinliğinin merkezinde hareketsiz nokta gibi göründü.* Ve bu yüzden bütün her şeyin mümkün ol-

* Somnos projesinin, ilhamını birkaç yıl önceki programlama çizelgelerinde oldukça geniş yer kaplayan Realite-TV'nin hapis uygulamalarından örnek alıp almadığı halen tartışmalıdır. Teorisyenler, deneklerin koma koşullarının, daha önce içlerinde bulundukları sınırlandırılma koşullarını asla bozmaya çalışmayan tüm bu yarışmacıların bilinçsizce itaatlerinin nihai tasfiyesi olduğuna dikkat çekti. TV eleştirmenleri, birçok izleyicinin orijinal versiyonlarıyla ilgisini uyandıran –öfke nöbetleri, somurtkanlıklar ve basit zihin oyunları gibi– şu temel dramların, yalnızca uzman bir izleyici için anlaşılır olan, bir dizi küçük ipucu ve yanıtların üzerine çizgi çekilmiş olduğunu belirtti. Bununla birlikte, ne izlediğimizi ne de izlediğimiz şeyi nasıl yorumlamamız gerektiğini bilmediğimiz gerçeği artık görünüşte izlememize engel değildir.
Buna bağlı olarak, bu analizler özellikle paranoyak teorileri ortaya çıkarmıştı –bütün projenin, medya şirketleri ve devlet ceza sistemi arasındaki ortaklığa yönelik bir deneme girişimi olduğu gibi. Devlet cezaevlerinin

duğunca daha çok renk ve detaydan yoksun olmasını istiyordum. Gönüllüler örneğin kendi kıyafetlerini giyeceklerdi. Birileri NASA astronotlarının giydiği tek-parçalı üniformadan giyebileceklerini önermiş. Bunun, projenin öncü doğası ile uyumlu olacağı düşünüldü. Gönüllüler ısrarcı oldular ve ben de destekledim. Görselliğin daha az ayırt edici olması bütün her şeyi daha iyi hale getirecekti. Elbette Luftig'in tişörtüyle yaptığı aksiyon gösterisini önceden görme fırsatı yakaladığımızda başka seçeneğimiz kalmamıştı; şu taşkınlık patlak verdiğinde, küçük bir açıklamadan fazlası vardı yapılacak. Egzersiz alanına çıktığında, jean ve deri ceket giymesinden hiçbirimiz kuşku duymadık.

Boş konvoyun ardından basın heyetini N60'tan aşağı doğru aceleyle inerken görmek bize günün yegâne gülüşünü sundu. Onlar gözden kaybolduktan sonra, gönüllüleri yemek salonundan çıkartıp helikoptere bindirdik. Pilotu ve yardımcı pilotu da saydığımızda dokuz kişi vardı gemide. Castlerea Hapishanesi müdürü John Tierney ve ben yalnızca iki sivildik. Bu hesaplanmış bir riskti. Kaç tane gönüllünün şu son dakikalarda nasıl tepki göstereceklerini bilmenin yolu yoktu. Ne tür bir paniğin gerçekleşeceğini kim bilebilirdi? Havalandığımızda John'u elini göğüs cebine soktuğunu gördüm –yatıştırıcı şırıngaların güvenli bir şekilde istiflendiğinin son bir kontrolüydü bu.

İlk birkaç dakika sessizdi; gönüllülerdeki gerginliği hissedebilirdiniz. Gözleri kapalı arkalarına yaslanıyorlardı. Her zamanki gibi Haakan CD çalarına bağlanmıştı, bu kulak tırmalayan gümlemeler ondan geliyordu.

Amerikan hatları boyunca özelleştirilmesi, doksanlı yılların ortasından beri Avusturya, Fransa ve İngiltere'de devam etmekte olup artık gitgide hazine harcamalarını özel sektöre devretme fırsatı olarak görülmektedir. Ancak her ne kadar hayali olsa da bu teori, İtalyan medya şirketi Fininvest'in bulunduğu şehir olan Milan'da bir hapishane ruhsatı için başarıyla teklifini sunduğunda Somnos projesinin sonraki aylarında, döviz kazandırabilirdi.

Emile karikatür dergisine gömülmüştü ve JJ şişe suyunu yarılamıştı. Keşke aklımda birkaç kelime ya da konuşma hazır olsaydı demem ve kendimi, kafamda iki kelimeden mahrum bulmam ilk değildi. Neyse ki Emile palyaço rolünü ciddiye aldı. Uyarmadan kafasını karikatür dergisinden kaldırıp birden şarkıya başladı.

Frère Jacques, Frère Jacques,
Dormez-vous? Dormez-vous?
Sonnez les matines,
sonnez les matines,
Ding dang dong,
ding dang dong.[1]

Diğer çocuklar birbirlerine bakıp koro halinde söylemeye başladılar, John ve beni katılmaya ikna edene kadar gülümseme ve kahkaha ile bağırıyorlardı. Bu şarkı bir ninni olabilirdi ama o gün duyduğum versiyonu bir çocuk için söylenmesinden öte bir savaş marşına benziyordu. Ne olduğu açıkça ortadaydı; mutlak gereklilik anına ertelenmiş olan birlik olma anıydı bu. Birbirlerini kollayan silah arkadaşlarıydılar şimdi, temkinli bir gülümseme vardı yüzlerinde. JJ bunu "Hush Little Baby Don't You Cry" ile takip etti ve aramızda bunu bilen kişiler hemen şarkıya katıldı. Bu şimdiye kadar hatırladığımdan daha uzun ve yüksek sesliydi. Ardından birkaç şarkı daha, dışarı baktığımda ise alçaktan uçuyor, fiyorda doğru yükseliyorduk. Hedef, kalabalık basın ve izleyiciler arasında kordon iskele tarafına doğru yakınlaşıyordu. Kalabalığın yerleşmesine zaman tanımak için bir dakika havada dönüp, ardından ikinci kordonda iskelenin karşı tarafına indik. Kalabalık ne olduğunu anlamadan, gönüllüleri gemi kızağının kenarına ve bariyerlerin iç kısmına yerleştirdik. Bize doğru ilerlediler ve elbette,

1. (Fr.) Jacques kardeş, Jacques kardeş, Uyuyor musun? Uyuyor musun? Gündüz çanı çalıyor Ding dang dong, ding dang dong. (ç.n.)

bunu fırsat bilerek, Luftig bu dakikada ceketini çıkarttı ve ülkeyi utandırdı. John Tierney ona doğru hareket etti ama onu geri çektim. Çok geç, dedim. Bırak gitsin. Basın bizi yakalamadan önce gemi kızağının sonundaydılar, kameraman ve muhabir kalabalığı yara yara ilerliyorlardı, gönüllülerden herhangi bir veda sözcüğü almak için artık çok geçti. Helikopterin iniş anından lastik bota adım attıkları ana kadar geçen süre bir dakikadan azdı diyebilirim. Tüm bu heyecandan sonra sıkıcı bir hava oturmuştu. Bir dakika daha ve fiyortların ortasında, arkalarında köpük bırakıyordu. Daha sonradan, elbette, şu eleştiriler yükseldi; biz onları, yollarına, herhangi bir ekümenik dua olmadan, manevi cesaret sözlerinden yoksun, kafalarına kutsal su serpmeden göndermişiz. Biz de buna karşı çıkmaya karar vermiştik; aralarında yapılan bir anket, beşinin de inançsız olduğunu ortaya koymuştu.

sarah nevin

Havalı JJ'in söylemeye alıştığı yeni erdemli yanı, yeni seçilmişliği. Ya ona sahipsinizdir ya da sahip olamazsınız, onu satın alamazsınız ve onu kazanmanın yolu yoktur. Radyo alarmım çalmaya başladığında bunu bu sabah düşündüm, ilk duyduğum şey şu oldu "Derin Uyku"...*

Öyleyse bugün ne giymeli? Stil magazinleri böyle etkinlikleri içermiyor. Herkes gibi, bende de önünde onun EEG grafikleri olan tişörtlerden bir tane var. Bütün şu

* Ortam soğutma kanalı, bütün synth sesleri ve sürekli şarkılar bir sistolik temel üzerine yerleştirildi; "Derin Uyku" bu yazın film müziği oldu. JJ'in tek ve ilk basın konferansındaki konuşmasından örnekler alınıp düzenlenen – *uyku asla uyumaz* sözü, yazın gereksiz yere tekrarlanarak akıllara yerleştirildi. DJ Sandman'ın dört dakikalık eseri Avrupa çapında çok satarak platin statüsüne geçti ve bas parçası –JJ'in zil sesi haline getirilen ditonal kalp atışlarının özeti– cep telefonu kullanıcıları için en çok indirilen arama melodisi oldu.

görüntüler telif hakları yasasıyla sınırlandırılmadan önce, projenin ilk haftalarında almıştım onu. Şimdi bile caddede yürürken, birilerinin bütün göğsünü kapladığını görmediğiniz an yoktur. Yalnızca dün, üzerinde *Aklımı Aklımdan Çıkarmak İstiyorum* yazılı ucuz bir taklit tişört giydiğini gördüm birisinin. Bile bile akılsızca davranmak bu dönemin Zeitgeist'i olması, sanıyorum sadece an meselesi.

Bu sabah yatağın ucunda otururken, son üç ayımı, geriye dönüp birlikte olduğumuz zamana bakmakla geçirdiğimi düşündüm. Bu beni şaşırttı. İlişkiyi günden güne sürdürüp yine de yaşamının ve ruhunun ne kadarının başka birisine bağlandığına dair hiçbir ipucunun olmaması nasıl mümkündür? Orada, yatağın ucunda ilk defa onu ne kadar sevdiğime dair gerçek bir fikrim oldu. Ve bu da beni şaşırttı. İlişkimizde yaşadığımız tüm trajedilere, yaralanmalara ve tartışmalara rağmen birlikte geçirdiğimiz o günler bana aydınlık ve eğlenceli gibi göründü. Aramızda hiçbir zaman bir aşk ya da bağlılık konuşması geçmedi, herhangi büyük bir itirafta bulunulmadı. Biz birlikteydik ve söylenecek tek şey de buydu. Hiçbir zaman JJ'in beni sevdiğini söylediğimi hatırlayamıyorum ve bana göre, eğer biri bana onu sevdim mi diye sorsaydı, ben de büyük ihtimalle verecek cevap bulamazdım. Birbirimize o kadar kesin gözüyle baktık ki bu bana şimdi kötü bir şeymiş gibi görünmüyor.

Ona kesin gözüyle bakmak, bendeki tek şey; ancak dünyanın geri kalanı da aynı şeyi düşünüyor... Bu beni korkutan bir şey. Bu benim doğrum, bu nasıl olduğumuz ama bu dünyanın geri kalanına aynı hakkı vermiyor. Bu geçen birkaç ay, ondan her yerde bir parça kahraman ya da Tanrının elçisi gibi söz edildiğini görmek, bir insanı bir tişört sloganı ya da medya profili haline getirmenin ne kadar da kolay olduğunu fark etmemi sağladı. Her yerde olan varlığına rağmen, insanlar JJ'i unuttu –et ve kandan yapılmış insan görüntüden kayboldu. Bütün söz-

cüklere ve görüntülere rağmen –ya da belki de onlar yüzünden– JJ unutulup gitti. Ama o tişört sloganı ya da konu başlığı değil. O bundan fazlası. O güzel ve zor bir insan, bir oğul ve sevgili, kendi sahip olduklarına göre fazla zeki olan biri ama bunu görecek kadar zeki değil. İnsanların hatırlatılmaya ihtiyacı var ve işte bu yüzden size bütün bunları anlatıyorum. Diğer insanların gerekçeleri hakkında konuşamam ama ben ne istediğimi biliyorum; onun kendine geri gelmesini istiyorum, şu bottan çıkıp giderken onun burada kendisiyle yüzleşmesini istiyorum ve eğer onu insanların kalpleri ve yürekleri için ikna etmek gerekiyorsa öyleyse işte bu yapmam gereken şeydir. Bir seferinde bana ölüm incinmeye engel değildir dedi –fazlasıyla hoşuna giden süslü paradokslardan başka biri. Bir insan öldüğünde, kimliğinin ardında bıraktıkları bütün her şeyde, yaptığı bütün iyilik ve kötülüklerde, dahil olduğu tüm etkileşimlerde, yaşamaya devam ettiğini söyledi. Ne kadar haklı olduğunu bilmiyordu ama aynı zamanda birine nasıl iftira atılır ve biri nasıl yanlış tanıtılır ya da daha da kötüsü, kendi hayaletine, bu uzaylı varlığına nasıl dönüşür bnu da bilmiyordu. Elbette beni duysaydı şimdi, gözlerini gökyüzüne diker ve cansız taklidi yapardı. Bir keresinde, sadece siz uzun uzun devam edebildiğiniz için, bunun söyleyecek bir şeyiniz var anlamına gelmediğini, anlatacak bir hikâyeniz var anlamına gelmediğini, söyledi; sadece şanssız ya da aldatılmış olduğunuz için ya da hayatın dikenlerinin üzerine ağır bir şekilde düşmüş olduğunuz için –bu gerekçe değil, dedi. Farklı olmak için yalvardım; bazen kendi adımıza konuşmak için başkalarına ihtiyaç duyarız. JJ akıllı, benim hiç olmayacağım kadar akıllı. Onun kafasındakilere sahip değilim ama onun paranoyasına da değilim. İşaretler göremiyorum ya da onun kurabildiği bağlantıları kuramıyorum benim dünyam böyle şekillenmedi ve böyle şekillenmesini de istemezdim. Benim etrafımda dönmüyor ve bu böyle iyi; onun tarzında bir inanç istemezdim.

Bu yüzden ben kişilik tanığı ya da amigo kızı değilim ben sadece önemseyen biriyim. Mucizeler istemiyorum, değişimle bile ilgilenmiyorum. Eski JJ benim için iyiydi, bununla baş edebilirim. İstediğim tek şey uyanarak kendine gelmesi ve bitirdiği yerden yine başlaması, bitirdiklerine yeniden başlaması.

Bu sabah oldukça sinirli uyandım, oldukça gergin ve sabırsız. Evde dalgın dalgın dolaşarak, mutfakta radyo dinleyerek birkaç saat geçirdim. Elbette bütün *Somnos* şeyleri, sohbet programlarını ve telefonla canlı bağlantıları hükmetmişti. Birileri "bilişsel eksiklik" cümlesini kullandı, bu yüzden radyoyu kapattım ve giyinmek için yukarı çıktım... Öyleyse bir kız yeniden canlanma töreni için ne giyer? Günlük bir kıyafetle mi gitsem yoksa daha resmi bir uğraş mı göstersem? Doğru bir etki bırakmak istiyorum, hoş olmalıyım nahoş değil. Aynanın karşısında birkaç kez döndükten sonra bu pantolona ve gömleğe karar verdim havalı fıstık ile zarif bir genç kız olmak arasında bir şey. Yüzüme bakarak saçlarımı arkadan toplamaya karar verdim; onları küçücük bir hale getirmek ne kadar acı vericiydi inanamazsınız.

Ve işte bu. Söylemek istediğim her şeyi söyledim, artık hazırım. Öyleyse izin verirseniz, zaman yaklaşıyor ve gitmek zorundayım...*

* ...çünkü o günde, ekimin dokuzunda, baş ağrılarının koruyucu azizi, St. Denis bayramında, JJ O'Malley ve ona eşlik eden dört kişi, aydınlığa, dünya basınındaki yakınsama teknolojisine dönüşüyor. Onu bekleyenler arasında babası ve sevgilisi, öğretmeni, komşuları ve politik mesafede ama halen menzilde bekleyen, kamu temsilcisi yer alıyor.
Birlikte, yan yana artık aralarında fark edilebilir bir öncelik bulunmayarak gemi kızağında toplanıyorlar. Eklemlerindeki kas atrofisi ve kalıntı asitin sonucu olarak gergin yürüme biçimleri, kısa yürüyüşüne toplu dua edercesine, neredeyse ayin havası veriyor. Geleceğe örnek olarak, bu sezonun iyi giyimli hortlağının gümüş termal bir pelerini günlük tişört ve botlarıyla giydiğini ve alnına inen ve böylece şu hassas retinaları güneşten koruyan yünlü şapkayı aksesuar olarak kabul ettiğini not ediyoruz. Ama gri ışıkta, birini diğerinden ayırt etmek zor. Solgunlukları ve giysileri, çökmüş yanakları... Çektikleri işkencede bir şeyler onları aynı hale getirmişti. Karışıklık için vakit yok. Burası izleyicilerimizin onların ken-

dileriyle ilgili düşüncelerine ihtiyaç duydukları yer. Bu denekler iyileşebilir, kendi ayrı kişiliklerine dönebilir ama bu tanıkları ayırt etmeleri gerekiyor... Kimliklerindeki bozulmaya, sözlü tanıklık ve belgeler, adli tıp ve ikincil derece kanıtlar, taslaklar ve çıktılar, kimlik kartlarındaki fotoğraflara doğru geriye göz atın; geriye bakın ve her biri açık ve ayrı durduğunda belirmeye başlayan anı parça parça yakalayın... Ancak bizim tanıklarımız bizim istediğimiz gibi kendilerinden emin değil ve tersine mühendisliğin en ufak aksaklığı sonuça gelince onları aşar. İnanılmaz ve çetin bir şekilde bütün her şeyde olduğu gibi JJ onlardan yine bir adım önde. Sarah'nın yüzünü kalabalığın içinde görmek, kalp atışındansa hipokampüsünü çiçeklendirerek merkezi sinir sistemi boyunca deriden sinire uzanan bağlantının nedensel akışını tetikler.–bu Sarah'nın onda soluk kesen iyileştirici etkisidir. Görünüşüne rağmen onda unutulmayandır, onun aklında doğmuştur. Yüz kasları, medya portrelerindeki boş bakışlarının ötesine uzanır. Ardında sesi duyulur, az kullanılmaktan cansız ve tozludur ama halen kendi konuşma görevini yerine getirmek için uygundur:
"Evet" dedi, "Onun sen olduğunu düşündüm."
Tüm bunlar Restore Edilmiş Kurtuluş Çağı ironisi olmaksızın halen isimlendirilen şeyin sonuncu yılında.

JJ O'Malley yalnız yaşayan bir babanın yetimhaneden evlat edinilmiş tek oğludur. İrlanda'da küçük, kırsal bir bölgede sorunlu bir çocukluk geçirerek büyüyen JJ, en yakın arkadaşını kaybettikten sonra "Somnos Projesi"nin deneklerinden biri olmaya karar verir. Proje gelecekte AB hapishaneleri için bir fırsat oluşturacağı düşünülen, üç aylığına derin komaya sokma yöntemi üzerine çalışmaları içermektedir.

Birçok edebiyat ödülüne sahip, bilimkurgu yazarı Mike McCormack, yedi yılda tamamladığı romanı *Komadan Notlar*'ı sıra dışı bir şekilde kullandığı dipnotlar sayesinde iç içe geçmiş sarmal bir örgüyle inşa ediyor. Sarmalın bir ucunda, romanın baş kahramanı JJ O'Malley'nin hikâyesi, onu yakından tanıyan beş önemli karakterin söyledikleriyle anlatılıyor. Koma öncesi olanları bu kısa notlar sayesinde öğreniyoruz. Sarmalın diğer ucunda ise hikâyeyle paralel yürüyen dipnotlardan oluşan "Olay Ufku" yer alıyor. Dipnotlar sayesinde bir anda içinde bulunduğunuz âna dönüp deneyin soğuk gerçekleri ile yüzleşmeniz mümkün. Psikolojik kurgu romanı *Komadan Notlar* sayesinde JJ ile "beyin çürütme meditasyonu"na hazır mısınız?

RINTI · BİLİMKU
N: 978-605-334-462-5

KDV'den

9 786053 144625